

Pirjo-Liina Koivusaari

Helsinki, Vantaa vai uusi uljas Vanki; tutkimus Helsingin ja Vantaan kaupunkien teoreettisen yhdistymisen vaikutuksista kuntien kiinteistötekniikkaan

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Insinööri (ylempi AMK)

Rakentamisen koulutusohjelma

Insinöörityö

9.5.2013

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Pirjo-Liina Koivusaari Helsinki, Vantaa vai uusi uljas Vanki; tutkimus Helsingin ja Vantaan kaupunkien teoreettisen yhdistymisen vaikutuksista kuntien kiinteistötekniikkaan 80 sivua + 22 liitettä 9.5.2013
Tutkinto	insinööri (ylempi AMK)
Koulutusohjelma	rakentaminen
Suuntautumisvaihtoehto	maanmittaustekniikka
Ohjaajat	lehtori Jaakko Sirkjärvi lehtori Juhani Nippala
<p>Opinnäytetyössä tutkittiin Helsingin ja Vantaan kaupunkien teoreettisen yhdistymisen vaikutuksia kuntien kiinteistötekniikkaan, yhdistymisen edellyttämiä toimenpiteitä kiinteistörekisterijärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi sekä toteutettavien muutosten määrää ja laajuutta. Tutkimuksen sisältöä laajennettiin vuoden 2009 kuntaliitoskunnille suunnatulla kyselytutkimuksella, jolla kartoitettiin kuntaliitoksista saatuja käytännön kokemuksia mm. rekisterijärjestelmien, kartaston, tunnusmuutosten sekä itse teknisen toteutuksen osalta.</p> <p>Työn lähtökohtana oli Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisestä viime vuosina käyty runsas ja näkyvä keskustelu.</p> <p>Tutkimuksessa tehtiin lähtöaineistoon perustuvia kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia tilastanalyyskejä. Helsingin ja Vantaan yhdistymiseen liittyvän osion lähtötietoina käytettiin Helsingin seudun ympäristöpalveluiden julkaisemaa SeutuCD'11 kuntien kiinteistö- ja kaavayksikköaineistoa vuodelta 2011 sekä Helsingin ja Vantaan kaupunkien Facta-kuntarekisteristä poimittuja nimistötietoja.</p> <p>Tutkimuksessa todettiin, että Helsingin ja Vantaan kuntien yhteenlasketun 61 376 sijaintialuetunnukseltaan rekisterikylä- ja kaupunginosajatuksen piiriin kuuluvan kiinteistön sekä 62 122 kaupunginosajakoon perustuvan kaavayksikön alueilla sijaitsee yhteensä 30 samannimistä rekisterikylää sekä 23 samannimistä kaupunginosaa. Vertailtaessa tutkimustulosten perusteella eri kuntaliitosvaihtoehtoja päädyttiin nimen Helsinki valintaan. Yhteensä 10 463 nimeä kattavan suomenkielisen nimistöaineiston vertailussa löytyi yhteensä 416 täysin vastaavaa nimeä, joista muutettaviksi kohteiksi jäi noin 355 kappaletta.</p> <p>Kyselytutkimuksessa merkittävimmi tekijöiksi kuntaliitoksien onnistumiselle nousivat Maanmittauslaitoksen vankka asiantuntemus ja vetovastuu hankkeessa sekä sen ylläpitämisen kiinteistörekisterijärjestelmän monipuolinen hyödyntämismahdollisuus mm. uuden kunnan kartta-aineiston laadun yhtenäistämässä ja parantamisessa. Hyvin toteutetun kuntaliitoksen edellytys näytti myös olevan kuntien tiivis yhteistyö, yhdessä laadittu suunnitelma sekä ammattitaitoinen henkilökunta ja tahtotila, tai yhden kunnan ottama vastuu tehtävän onnistumisesta. Myös kuntien teknisillä valmiuksilla oli merkittävä rooli liitoksissa.</p>	
Avainsanat	kuntajako, kuntaliitos, monikuntaliitos, kiinteistörekisteri, kiinteistötunnus

Author Title Number of Pages Date	Pirjo-Liina Koivusaari A Study on the Effects of Theoretical Merger of the Cities of Helsinki and Vantaa on the Municipalities' Land Subdivision 80 pages + 22 appendices 9 May 2013
Degree	Master of Engineering
Degree Programme	Construction
Specialisation option	Land Surveying
Instructors	Jaakko Sirkjärvi, Senior Lecturer Juhani Nippala, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to study the effects of merger of the cities of Helsinki and Vantaa on the municipalities' land subdivision, as well as the actions required during the merger in order to ensure the continued functionality of the real estate registry system and the scope and amount of changes needed. The study's content was further broadened with a survey on consolidated municipalities formed in 2009. The survey charted practical experiences from the consolidation in regard to registry systems, maps and changes in real estate codes as well as the technical implementation itself.</p> <p>The starting point of the study was the active and visible recent debate on the merging of the cities of Helsinki and Vantaa.</p> <p>The study includes quantitative and qualitative statistical analyses based on the source material. Regarding the merger of Helsinki and Vantaa, the source information used originated from the municipalities' real estate and planning unit material from 2011 (the Helsinki Region Environmental Services Authority) as well as nomenclature information obtained from the Facta municipality register for the cities of Helsinki and Vantaa.</p> <p>The study concluded that out of the total of 61,376 properties which, on the basis of their area code, are part of the registered village (<i>rekisterikylä</i>) and district division of Helsinki and Vantaa, and the 62,122 plan units based on the district division, there are 30 registered villages and 23 districts with the same names. When different municipality consolidation options were compared on the basis of the study results, the name of Helsinki was chosen. Examining the nomenclature material, out of a total of 10,463 Finnish names there were 416 exact matches, of which 355 were to be changed.</p> <p>The survey showed that the key factors for successful consolidation were the expertise and management responsibility of the National Land Survey of Finland as well as the versatile utilisation of its real estate register system, e.g. in unifying and improving the quality of the new municipality's map materials. Successful consolidation also seemed to require close cooperation of the municipalities, a collaborative plan the expertise and motivation of the personnel, or one municipality taking charge of completing the task successfully. Also, the municipalities' technical abilities played a significant role.</p>	
Keywords	municipal division, municipality consolidation, real estate register, real estate code

Sisällys

Lyhenteet

1	Johdanto	1
2	Tutkimusongelma	1
3	Työn tavoite	1
4	Tutkimusmenetelmät	2
5	Työn taustaa	2
5.1	Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisselvitys	2
5.2	Kuntaliitosselvityksen tavoitteet ja lopputulos	3
6	Kuntajakoon liittyvästä lainsäädännöstä	4
6.1	Lähtökohtia nykyiselle kuntajaolle	4
6.2	Kuntalaki	5
6.3	Kuntajakolain historiallista taustaa	6
6.3.1	Voimassa olevan kuntajakolain tavoitteista	7
6.3.2	Kuntajakolaki	9
7	Kuntaliitoksista maassamme	14
8	Kuntaliitosten vaikutus kiinteistötietojärjestelmään	16
8.1	Kuntien yhdistymisen johdosta kiinteistörekisterijärjestelmään toteutettavat muutokset	16
8.1.1	Mikä on kiinteistötietojärjestelmä	18
8.1.2	Kiinteistörekisterin eli KTJ:n tietosisältö	18
8.1.3	Kuntarekisteri	19
8.1.4	Kiinteistötunnuksen rakenne ja muoto	20
8.1.5	Osoitetiedot	21
8.2	Kiinteistörekisteriin liittyvien tunnusmuutosten tekninen toteuttaminen	22
9	Historialliset lähtökohdat Helsingin ja Vantaan kaupunkien synnylle	23
9.1	Nimi Helsinki	23
9.2	Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteistä taustaa	24

9.3	Helsingin kaupunki	26
9.4	Vantaan kaupunki	28
10	Mitkä olisivat olleet Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen vaikutukset kiinteistörekisteriin, mikäli kaavailtu kuntien yhdistyminen olisi käytännössä toteutunut?	29
10.1	Kiinteistörekisterin ylläpito Helsingin ja Vantaan kaupungeissa sekä kuntarekisteri	30
10.2	Tutkimusaineisto	32
10.3	Tutkimuksen suorittaminen	33
10.4	Tutkimustulokset	34
10.4.1	Kiinteistöt	34
10.4.2	Kaavayksikkötiedot	36
10.5	Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen vaikutukset kiinteistörekisteriin	39
10.6	Miten nämä muutokset toteutettaisiin?	39
10.7	Helsingin ja Vantaan kaupunkien osoitenimistö	43
10.7.1	Tutkimusaineisto	43
10.7.2	Tutkimuksen suorittaminen ja sen tulokset	44
10.8	Miten sitten muutoksessa edettäisiin	47
11	Kuntaliitoskunnille suunnattu kyselytutkimus	47
11.1	Kyselytutkimuksen sisältö	49
11.1.1	Kuntaliitoskunnat	49
11.1.2	Kiinteistörekisteri	50
11.1.3	Kuntarekisteri	51
11.1.4	Koordinaatisto- ja korkeusjärjestelmät	52
11.1.5	Kartasto	53
11.1.6	Tunnusmuutokset ja niiden laajuus	54
11.1.7	Nimistömuutosten toteuttaminen	55
11.1.8	Rakennustunnuksiin liittyvien muutosten toteuttaminen	57
11.1.9	Omistajatiedot	58
11.1.10	Kiinteistörekisterijärjestelmä kuntaliitoksessa ja itsearvio toteutuksesta	59
12	Tutkimusten yhteenveto	62
12.1	Helsingin - Vantaan aineisto	62
12.2	Kuntaliitoskunnille suunnattu kyselytutkimus	64
12.3	Kyselytutkimuksen yhteenveto	65

13	Tulevaisuudennäkymiä	68
14	Yhteenveto	70
	Lähteet	78

Liitteet

Liite 1. SeutuCD'11 aineiston pohjalta laadittu luettelo Helsingin kaupunginosista, sekä niiden sisältämien kiinteistöjen lukumääristä. Lisäksi taulukkoon on liitetty tiedot kunkin kaupunginosan sisältämistä kaavayksiköistä lukumäärineen

Liite 2. Luettelo SeutuCD'11 sisältämistä Helsingin kaupungin rekisterikylistä sekä lukumäärät niiden sisältämistä kiinteistöistä

Liite 3. SeutuCD'11 aineiston pohjalta laadittu luettelo Vantaan kaupunginosista sekä niiden sisältämien kiinteistöjen lukumääristä. Lisäksi taulukkoon on liitetty tiedot kunkin kaupunginosan sisältämistä kaavayksiköistä lukumäärineen

Liite 4. Luettelo SeutuCD'11 sisältämistä Vantaan kaupungin rekisterikylistä sekä lukumäärät niiden sisältämistä kiinteistöistä

Liite 5. Helsingin ja Vantaan kaupunkien alueilla sijaintialueeltaan samannimiset kaupunginosat sekä niillä sijaitsevien kiinteistöjen- sekä kaavayksiköiden lukumäärät

Liite 6. Helsingin ja Vantaan kaupungin alueilla sijaintialueeltaan samannimiset rekisterikylät sekä niissä sijaitsevien kiinteistöjen lukumäärät

Liite 7. Helsingin ja Vantaan kaupungin alueella sijaitsevat sijaintialuetunnukseltaan yhtenäiset rekisterikylät sekä niiden sisältämät kiinteistöt lukumäärineen, sekä em. rekisterikyliin kohdistuvat täysin samanlaiset kiinteistötunnukset rekisterikylittäin

Liite 8. Tilasto Helsingin ja Vantaan kaupungin alueella sijaitsevien sijaintialuetunnukseltaan yhtenäisten kaupunginosien alueella sijaitsevista kiinteistöistä lukumäärineen, sekä em. kaupunginosiin kohdistuvat täysin samanlaiset kiinteistötunnukset lukumäärittäin

Liite 9. Tilasto Helsingin ja Vantaan kaupungin alueella sijaitsevien sijaintialuetunnukseltaan yhtenäisten kaupunginosien alueilla sijaitsevista kaavayksiköistä lukumäärineen, sekä em. kaupunginosiin kohdistuvat täysin samanlaiset kaavayksiköt lukumäärittäin

Liite 10. Kyselytutkimus kunta- sekä osakuntaliitosten toteuttamiseen liittyvistä tekijöistä kiinteistörekisterin näkökulmasta tarkasteltuna

Liite 11. Kuntaliitos kunnat

Liite 12. Kuntien kiinteistörekisterinpitovastuu ennen ja jälkeen kuntaliitosta

Liite 13. Tietoja käytetystä kuntarekisterijärjestelmästä ennen ja jälkeen kuntaliitoksen

Liite 14. Tietoja koordinaatti- ja korkeusjärjestelmistä

Liite 15. Kartastoa koskevia tietoja

Liite 16. Kiinteistörekisterijärjestelmään edellytettävät tunnusmuutokset kuntaliitoksen yhteydessä

Liite 17. Muita tietoja nimistömuutoksiin liittyen

Liite 18. Kuntaliitoksen johdosta kunnan rakennustunnuksiin vaaditut muutokset

Liite 19. Kuntaliitoksen johdosta omistajatietoihin toteutetut muutokset

Liite 20. Muita kuntaliitoksen kiinteistörekisterinäkökulmaan liittyviä seikkoja, jotka todettiin vasta kuntaliitoksen yhteydessä tai heti sen jälkeen

Liite 21. Vantaan kaupunki paikkatietoaineiston käyttö lupa

Liite 22. SeutuCD -käyttöoikeuslupa

Liite 23. Lähdeluettelo

Lyhenteet

ETRS-GK25 Tasokoordinaatisto, joka perustuu eurooppalaisen ETRS89-koordinaattijärjestelmän suomalaiseen realisaatioon EUREF-FIN.

EUREF-FIN Eurooppalaisen ETRS89 -koordinaattijärjestelmän suomalainen realisaatio.

Facta CGI Suomi Oyj:n toimittama kuntarekisteri.

HE Hallituksen esitys

JHS Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTA:n julkaisema valtion- ja kunnallishallinnon tietohallintoa koskeva suositus.

KKJ Valtakunnallinen kartastokoordinaattijärjestelmä.

km² Neliökilometri

KTJ Maanmittauslaitoksen ylläpitämä valtakunnallinen kiinteistötietojärjestelmä.

KuntaNet Kuntarekisteri

Kuntainen Kuntarekisteri

MRL Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999

N43 Korkeusjärjestelmä

N60 Korkeusjärjestelmä

N2000 Valtakunnallinen uusi korkeusjärjestelmä, joka on yhtenevä Euroopan korkeusjärjestelmän EVRS2000 kanssa.

NN Korkeusjärjestelmä

SePe	Seudullinen perusrekisteri
SeutuCD	Helsingin seudun ympäristöpalveluiden vuosittain julkaisema pääkaupunkiseudun keskeiset suunnittelua palvelevat paikkatiedot sisältävä aineisto.
VRK	Väestörekisterikeskus
VVJ	Ensimmäinen valtakunnallinen tasokoordinaatisto Suomessa eli Vanha Valtion koordinaatistojärjestelmä
Xcity	Tekla Oyj:n toimittama kuntarekisterijärjestelmä.

1 Johdanto

Työn lähtökohtana on Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisestä viime vuosina käyty runsas ja näkyvä keskustelu. Taustana tutkimukselle ovat kuntien yhdistymiseen liittyvät laaja-alaiset tutkimukset, kaupunginvaltuustojen asiaan liittyvät käsittelyt sekä niiden perusteella laaditut päätökset.

Helsingin ja Vantaan kaupunkien valtuustot päättivät vuoden 2011 alussa, ettei kuntaliitosta vielä toteuteta. Tästä huolimatta näin aiheen mielenkiintoiseksi kohteeksi tutkia sitä, mitkä olisivat yhdistymisen vaikutukset kuntien kiinteistötekniikkaan ja miten laaja-alaiset olisivat ne toimenpiteet, joita yhdistymisen yhteydessä olisi kiinteistörekisteriin tehtävä.

Kuntaliitoksia ja kuntien yhdistymisiä on maassamme tapahtunut viime vuosina enenevässä määrin. Useimmat kuntaliitokset ja kuntien yhdistymiset ovat kuitenkin olleet pienempiä useiden kuntien tai maalaiskuntien yhdistymisiä tai osien yhteen liittämisiä. Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistyminen olisi edellisiin verrattuna kuntarakenteeltaan poikkeuksellinen kahden kaupunkimaisen tiivisrakenteisen kunnan yhteenliittymä ja siksi mielenkiintoinen sekä haasteellinen tutkimuksen kohde.

Kuntaliitoksista ei kiinteistörekisterijärjestelmän näkökulmasta ole laadittu tutkimuksia, joten tämä on aihepiirinsä ensimmäisiä.

2 Tutkimusongelma

Tutkimuksessa perehdytään kunnissa olemassa oleviin kiinteistötietoihin sekä selvitetään kuntien yhdistymisen kannalta kiinteistörekisteriin tehtävät välttämättömät muutokset. Lisäksi kuvataan rekisterin tietosisältöön tehtävien muutosten arvioitu laajuus.

3 Työn tavoite

Työn tavoitteena on tutustua Helsingin ja Vantaan kaupunkien kiinteistörekisterijärjestelmiin ja määritellä ne toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä suorittaa kuntien yhdistymisen yhteydessä kiinteistörekisterijärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi. Lisäksi

tutkitaan näiden muutosten määrää ja laajuutta sekä arvioidaan valtakunnalliseen kiinteistörekisteriin KTJ:hin ladattavien tietojen edellyttämää aikataulua.

Työn lopputuloksena kuvataan niitä toimenpiteitä, joita olisi tehtävä Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen yhteydessä kuntien kiinteistörekisteriin.

4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus suoritetaan tutustumalla Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisestä laadittuihin raportteihin ja ennakkoselvityksiin, perehtymällä aihealuetta koskevaan lainsäädäntöön sekä erillisiin tutkimuksiin. Lisäksi luodaan katsaus niihin yleisiin muutoksiin, joita kuntaliitoksista ja kuntien yhdistymisistä aiheutuu kuntien kiinteistötekniikkaan.

Kuntien historiaa sekä kiinteistötekniistä kehitystä lähestytään kirjallisuustutkimuksella, niin historiallisten lähtökohtien kuin tämän päivän kuntarakenteenkin osalta.

Helsingin ja Vantaan kaupunkien kiinteistörekisterin tietosisältöön liittyvä tutkimusosio toteutetaan jo tehtyjen kuntaliitosten yhteydessä tuotettujen selvitysmateriaalien kartoituksella, Helsinki-Vantaan yhdistymisen selvitysaineiston kvantitatiivisella ja kvalitatiivisella tutkimuksella sekä tehtävien haastattelujen perusteella.

5 Työn taustaa

5.1 Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisselvitys

Helsingin ja Vantaan kaupunkien viranomaiset päättivät vuoden 2009 alkupuolella laatia selvityksen Helsingin ja Vantaan kaupunkien mahdollista yhdistymisen eduista ja haitoista.

Helsingin ja Vantaan kaupunkien välisen yhdistymisselvityksen tavoitteena oli Helsingin kaupunginhallituksen aloitteesta selvittää Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen edut ja haitat kaupunkien mahdollisen yhdistymisen arvioimiseksi. Selvityksen tuli sille määriteltujen tavoitteiden mukaisesti olla niin kattava, että sen pohjalta voitaisiin

arvioida ja päättää, onko tarpeellista käynnistää kyseisten kuntien kuntaliitosta koskeva prosessi.

Helsingin ja Vantaan mahdollisia yhdistymisen etuja ja haittoja koskeva selvitys, jota myös Helsinki-Vantaan-selvityksen nimellä kutsutaan, laadittiin samaan aikaan Vantaan, Helsingin ja 12 muun Helsingin seudun lähikunnan kanssa toteutetun kaksipuolaisen seutuhallintomallin etuja ja haittoja koskevan selvityksen kanssa. Aloitteen kaksipuolaisen seutuhallintomallia koskevan selvityksen tekemisestä teki Vantaan kaupunki. Selvitys laadittiin kunnissa virkatyönä, ja sitä koskevat lopputulokset julkaistiin vuoden 2010 lopulla.

Vantaan kaupunki oli kuitenkin jo 6.4.2009 tehnyt tahollaan päätöksen, ettei se käynnistä kuntajakolain mukaista kuntaliitokseen tähtäävää kuntaliitosselvitystä, mutta on mukana selvityksen laadinnassa tutkittaessa kaupunkien mahdollisen yhdistymisen etuja ja haittoja.

Tutkimusaineistona Helsinki-Vantaa-selvityksessä hyödynnettiin myös Espoon kaupungin samaan aikaan käynnistämän metropolialueen kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittämistä koskevaa tutkimusaineistoa, edellä mainitun Vantaan kaupungin käynnistämän seutuhallintosselvityksen toimintaympäristön muutostekijäarviointin kanssa. (Helsinki-Vantaa-selvitys 2010.)

5.2 Kuntaliitosselvityksen tavoitteet ja lopputulos

Helsingin ja Vantaan kuntaliitosselvityksen tavoitteena oli tarkastella yhdistymisen etuja ja haittoja erityisesti kuntatalouden, demokratian ja päätöksenteon, palvelutuotannon ja -verkostojen, kilpailukyvyyn, ympäristön, maankäytön, asumisen, liikenteen, segregaaation sekä henkilöstön aseman ja muutoksen kannalta. Maankäytön sektorissa selvityksessä tutkittiin mm. kuntien yhdistymisen vaikutusta itse kaupunkirakenteeseen, toimintakulttuureihin sekä kilpailukykyyn.

Selvitystyö toteutettiin tasapuolisesti kaupunkien yhteisen valmistelun pohjalta kolmessa eri vaiheessa. Selvitystyön ensimmäinen vaihe eli määrittelyvaihe kattoi työsuunnitelman, jossa rajattiin selvitystyön sisällöllinen laajuus sekä määriteltiin kaupunkien yhdistymisen etujen ja haittojen arviointia varten vaadittavat näkökulmat. Toisessa eli

työryhmävaiheessa tuotettiin kaupunkien hallintoa, palveluita sekä yhdistymisen etuja ja haittoja koskeva selvitys. Kolmannessa vaiheessa edellä selostetun kaksivaiheisen valmistelun tulokset koottiin lopulliseksi Helsinki-Vantaa-selvitykseksi.

Helsinki-Vantaa-selvityksen loppuraportti hyväksyttiin seurantaryhmän kokouksessa 21.12.2010 todeten, että selvitys on luonut hyvät edellytykset perinpohjaisen keskustelun käymiseksi kuntien yhdistymisen eduista ja haitoista lisäksi todettiin, että selvitys on mittavimpia Suomessa tehtyjä selvityksiä kuntien yhdistymisestä. Helsinki-Vantaa-selvityksen valmistuttua kunnat käsittelivät ja punnitsivat kumpikin tahoillaan raportin pohjalta kuntaliitoksesta mahdollisesti saatavia hyötyjä ja haittoja. Helsingin ja Vantaan kaupunkien 31.1.2011 pidetyissä kaupunginvaltuustojen kokouksissa sinetöitiin lopullinen päätös kuntaliitoksen tulevasta kohtalosta. Vantaan kaupungin valtuusto päätti tuolloin kokouksessaan, ettei se lähde yhdessä Helsingin kaupungin kanssa käynnistämään kuntajakolaissa edellytetyllä tavalla Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistämistä ja yhdistämissopimuksen mukaista valmistelua. Valmistelun käynnistäminen edellyttää voimassa olleen lain mukaan kummankin kaupunginvaltuuston yhdenmukaista asiaa koskevaa päätöstä ennen kuin kuntien yhdistymiseen tähtäävää asiaa voidaan lähteä lopullisesti valmistelemaan. Helsingin kaupungin valtuusto puolestaan äänesti kuntaliitosesityksen puolesta, joutuen tällä erää tyytymään Vantaan kaupungin kielteiseen päätökseen. (Helsinki-Vantaa-selvitys 2010.)

6 Kuntajakoon liittyvästä lainsäädännöstä

6.1 Lähtökohtia nykyiselle kuntajaolle

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi kunta- ja palvelurakennemuutuksesta sekä laeiksi kuntajakolain muuttamisesta kuvataan Suomen kuntarakenteen muotoutuneen alun perin kaupunkien ja maaseudulla kirkollisen jaotuksen pohjalta. Maalaiskuntien jako oli tekstin mukaan pitkään sidoksissa suoraan seurakuntajakoon. Kaupungeissa paikallishallinto oli puolestaan eriytynyt kirkollisesta hallinnosta jo varhain.

Ensimmäinen maalaiskuntia koskeva kunnallisasetus säädettiin vuonna 1865, jolloin kunnan ja seurakunnan päätöksenteko sekä toimeenpano erotettiin toisistaan ja kunta sai oman kirkollisesta jaosta erillisen hallinto-organisaationsa. Kaupunkeja koskeva kunnallishallinnon uudistus toteutettiin hieman myöhemmin vuonna 1873 kaupunkien

kunnallishallituksesta annetulla asetuksella. Tämän uudistuksen tavoitteena oli ensisijaisesti päätöksenteon selkeyttäminen ja hallinnon tehostaminen. Edellä mainitut maalaiskuntia ja kaupunkeja koskevat asetukset perustuivat samoille periaatteille ja vastasivat pitkälti toisiaan ja tekstin mukaan niillä luotiin nykyisen kuntajärjestelmämme perusta.

Kunnallislainsäädännön kokonaisuudistus toteutettiin vuonna 1917, jolloin säädettiin maalaiskuntain kunnallislaki, kaupunkien kunnallislaki sekä kunnallinen vaalilaki. Lakien keskeisinä tavoitteina olivat mm. kansanvaltaisuuden lisäämisen, kunnallinen yleinen ja yhtäläinen äänioikeuden myöntämisen sekä kuntakokouksen tehtävien siirto vaaleilla valitulle valtuustolle.

Tätä seuraava kokonaisuudistus toteutettiin vuonna 1948 säätämällä kunnallislaki, jolla koottiin yhteen kaupunkeja ja maalaiskuntia koskeva lainsäädäntö, säilyttäen kuitenkin kaupunkien erillinen oikeudellinen asema. Virallisesti kaupunkeja ja maalaiskuntia koskeva lainsäädäntö yhdenmukaistettiin vasta vuonna 1976 säädetyllä kunnallislalla (953/1976). Lain yhtenäistämistavoitteen taustalla oli mm. tavoite hyvinvointivaltion rakentamisesta sekä yhtenäisen pohjan saamisesta kunnallishallinnolle. Vuoden 1976 kunnallislakia muutettiin kuitenkin useaan eri otteeseen, ennen kuin sitä seurannut uusi 1.7.1996 voimaan tullut kuntalaki (365/1995) astui voimaan. (HE 155/2006 vp.)

6.2 Kuntalaki

Vuodesta 1996 lähtien voimassa ollut kuntalaki (365/1995) luo yleisen perustan kunnallishallinnolle mahdollistaen kunnille varsin pitkälti sen oikeuden päättää itsenäisesti omasta organisaatiostaan. Tätäkin lakia on täydennetty ja ajantasaistettu lähes vuosittain, ja se sisältää luvut mm. kunnan yleissäännöksistä, valtuustosta, hallinnosta, asukkaiden osallistumisesta, luottamushenkilöistä, kunnan tuloista, taloudesta sekä kuntien välisestä yhteistoiminnasta.

Merkittävimmät ja keskeiset kuntalain 17.3.1995/365 sisältämät säädökset, jotka vaikuttavat itse kuntien tekniseen jakoon sisältyvät lain ensimmäiseen ja yhdeksänteen lukuun, joissa säädetään mm. Suomen jakautumisesta kuntiin sekä kuntien tehtävistä.

Lain 1 § pykälä käsittelee kuntien itsehallintoa ja siinä mainitaan, että Suomi jakautuu kuntiin, joiden asukkaiden itsehallinto on turvattu perustuslaissa. Lisäksi pykälässä säädetään kunnan päätösvallan käyttöoikeudesta, kuntalaisten äänioikeudesta ja hyvinvoinnin sekä kestävän kehityksen periaatteista.

Pykälässä 2 § todetaan, että kunnan tulee hoitaa sille itsehallinnon nojalla suodut, kunnan itselleen ottamat sekä laissa sille säädetyt tehtävät. Kohdassa rajataan myös uusien tehtävien tai velvollisuuksien antoa, poistamista tai kunnan oikeuksien muuttamista muuten, kuin niistä erikseen lailla säätämällä.

Lain 5 §:n pykälän mukaan kunnan nimen päättää valtuusto, asiasta on kuitenkin ennakkoon hankittava Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen lausunto. Kaupunkinimeä kunta voi lain mukaan käyttää silloin, kun se katsoo täyttävänsä kaupunkimaiselle yhdyskunnalle asetettavat vaatimukset.

Kuudennen pykälän mukaan kunnalla voi olla valtuuston hyväksymä kunnanvaakuna, jonka käyttöä valvoo kunnanhallitus tai johtosäännössä määrätty kunnan muu viranomainen. Vaakunan on oltava kansallisarkiston hyväksymä. (Kuntalaki 365/1995.)

6.3 Kuntajakolain historiallista taustaa

Hallituksen esityksessä uudeksi kuntajakolaiksi (HE 125/2009 vp) mainitaan kuntajaotuksen muuttamista koskevan ensimmäisen lain säädetyin jo vuonna 1925, jolloin annettiin laki (180/1925) kunnallisen jaotuksen muuttamisesta. Tekstin mukaan laki koski sekä kaupunkeja että maalaiskuntia. Kyseisellä lailla mahdollistettiin maalaiskuntia koskevan kuntajaotuksen erottaminen seurakuntajaotuksesta. Sen perusteella kuntajaotusta voitiin myös muuttaa, mikäli voimassa oleva jaotus oli sopimaton ja muutos paransi vallitsevaa tilannetta. Valtioneuvostolla oli lain mukaan oikeus päättää kuntajaon muutoksesta, jopa kuntien vastustuksesta huolimatta, mikäli muutos oli tarpeen huomattavan epäkohdan ehkäisemiseksi, vähentämiseksi tai poistamiseksi sekä myös tärkeän yleisen edun sitä edellyttäessä. Tällaisesta muutoksesta voitiin tehdä erityinen selvitys.

Tätä lakia seurasi vuonna 1967 annettu laki eräistä toimenpiteistä kunnallisen jaotuksen ja kuntien yhteistoiminnan kehittämiseksi (13/1967). Lain tarkoituksena oli toteuttaa

laaja-alainen kuntarakenneuudistus, joka asettaisi kunnille suunnitteluvaihtoehtoja mutta ei tarkoituksensa mukaisesti johtaisi laajamittaisiin kuntajaotuksen muutoksiin. Laki kumottiin vuonna 1988.

Vuodesta 1925 voimassa ollut laki kunnallisen jaotuksen muuttamisesta korvattiin vuonna 1977 kuntajaosta annetulla lailla (73/1977). Tämä uusi laki perustui hallituksen esitystekstin mukaan keskeisiltä osiltaan vanhan voimassa olleen lain periaatteille. Lakia muutettiin kuitenkin sen voimassaoloaikana useaan otteeseen ja siihen lisättiin mm. kuntajaon muutoksia edistämään tarkoitettuja määräaikaista yhdistymisavustuksia koskevia säännöksiä. Kuntajakomuutoksia koskeva kokonaisuudistus toteutettiin vuonna 1997 annetulla kuntajakolailla (1196/1997).

Vuoden 1997 kuntajakolaki sisälsi säädöksiä mm. kuntajaosta, sen soveltamisalasta, kuntajaon muuttamisen edellytyksistä, kunnallisesta päätäntä prosessista, uuden kunnan hallinnon järjestämisestä sekä yhdistymisavustuksista. Edellisten lisäksi laissa oli oma lukunsa myös kuntajaon ja kameraalisen jaotuksen suhteesta, kattaen säädökset kunnallisen jaotuksen sopeuttamisesta kuntajakoon, kuntajaon ja kameraalisen jaotuksen yhtenäistämisestä sekä kuntarajan käymisestä. Useaan kertaan täydennettynä ja aikansa palvelleena uusi kuntajakolaki (29.12.2009/1698) korvasi vuodelta 1997 voimassa olleen lain. (HE 125/2009 vp.)

6.3.1 Voimassa olevan kuntajakolain tavoitteista

Hallituksen esityksessä (125/2009) Eduskunnalle uudeksi kuntajakolaiksi ehdotettiin säädettäväksi uusi laki, joka korvaisi vuodelta 1997 voimassa olleen kuntajakolain. Lakiesityksen tavoitteena oli tekstin mukaan edistää kuntarakenteen uudistumista. Lakia oli tarkoitus ajanmukaistaa, jotta se vastaisi paremmin kunta- ja palvelurakenneuudistuksen myötä esiin nousseita uusia tarpeita ja muuttuneita olosuhteita. Tavoitteena oli siis aikaansaada aiempaa toimivampi ja paremmin kuntajaon muutosprosesseja tukeva laki. Erityisesti kuntajaon muuttamisen valmisteluun sekä päätöksentekoon liittyviä hallinnollisia menettelyjä oli sen myötä pyrkimys nopeuttaa ja yksinkertaistaa entiseen verrattuna.

Uuden lain rakennetta ja käsitteitä pyrittiin myös selkiyttämään ja korostamaan itse muutospäätöksen luonnetta hallintopäätöksenä, johon sovelletaan säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta yleisiä hallinto-oikeudellisia säännöksiä periaatteineen.

Kuntajaon kehittämisen tavoitteiksi ja kuntajaon muuttamisen edellytyksiksi toivottiin esityksessä lakia täsmennettäväksi siten, että kuntajaon kehittämisen tavoitteena olisi elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne. Kuntajaon muuttamisen edellytykseksi lakia täydennettiin myös velvoitteella alueen yhdyskuntarakenteen toimivuuden parantamisesta, täsmennettiin alueellisen eheyden vaatimusta sekä tietoa siitä, minkä alueen näkökulmasta edellytysten täyttymistä ja tulevan kehityksen huomioon ottamista arvioidaan.

Lisäksi tässä uudessa laissa tavoiteltiin selkeämmin kuntien oman ratkaisevan roolin esille tuomista kuntajaon muuttamisen vireillepanossa, valmistelussa ja päätöksenteossa. Ratkaisevassa asemassa tällöin esityksen mukaan tulisi prosessissa olemaan kuntien yhdessä valmisteleva yhdistymisesitys. Kunnan osan siirtämistä toiseen kuntaan voisi uudistuksen mukaan ehdottaa myös yksittäinen kunta tai kunnan jäsen. Tällöin edellytettäisiin kuitenkin kaikkien muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustojen lausuntoa ennen esityksen toimittamista ministeriölle.

Kuntalaisten ja muiden asiaan osallisten tahojen vaikuttamismahdollisuuksia ehdotettiin tekstin mukaan tehostettavaksi kuntajaon muutosesitystä valmisteltaessa. Kuntien yhteisiä ja kuntajakoselvittäjän tekemiä esityksiä ei enää kuulutettaisi kunnissa uudestaan valtioneuvoston päätöksen valmisteluvaiheessa. Muiden esitysten kuuluttamisesta vastaisivat puolestaan uudistuksen myötä ministeriö ja muutoksen kohteena olevat kunnat.

Kuntien yhdistymistä koskevan valtioneuvoston päätöksen edellytyksenä olisi esityksen mukaan kuntien valtuustojen yhteinen yhdistymisesitys. Kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voitaisiin puolestaan päättää, mikäli muutoksen kohteena oleva kunta ei sitä vastustaisi. Muutos voitaisiin kuitenkin tehdä kunnan vastustuksesta huolimatta, mikäli se on vastustavan kunnan kannalta vähäinen huomioiden sen vaikutukset kunnan asukasmäärään, maapinta-alaan, kunnallisiin palveluihin, talouteen, elinkeinoimintaan, yhdyskuntarakenteen kehitykseen tai muihin niihin verrattaviin seikkoihin. Muutos voitaisiin tehdä myös, mikäli alueen kehittäminen edellyttäisi muutosta eikä muutos merkittävästi heikentäisi vastustavan kunnan toimintakykyä, edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta.

Lain tavoitteiden mukaisesti kuntien yhdistymissopimuksen sisällöstä ja sitovuudesta säädetään laissa aiempaa lakia yksityiskohtaisemmin. Kunnat veloitetaan nimeämään kuntien yhdistymisen toimeenpanosta vastaavan yhdistymishallitus, jonka toimikausi

alkaa valtuustojen hyväksytyä esityksen kuntien yhdistymisestä. Uuden kunnan valtuuston toimikauden alkamista täsmennettiin siten, että lain säännökset mahdollistavat kuntajaon muutosprosessia ohjaavien ja yhdistyviä kuntia oikeudellisesti sitovien ratkaisujen tekemisen entistä varhaisemmassa vaiheessa

Säännöksiä kuntien välisestä taloudellisesta selvityksestä siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan täsmennettiin laissa ja säädettiin uudesta välitysmenettelystä tilanteissa, joissa kunnat eivät muutoin pääse sopimukseen taloudellisen selvityksen sisällöstä. Kiinteistötoimituksen toimitusmiesten ja kiinteistörekisterin pitäjän toimivaltaa laajennettiin myös laissa siten, että he voivat päättää kuntajaon ja kameraalisen jaotuksen yhtenäistämistä myös muuttamalla hallinnollista kuntarajaa, tosin vain laissa säädetyissä merkitykseltään vähäisissä tapauksissa.

Esityksen mukaan vain kuntien yhteisen kuntien yhdistymisesityksen hylkäävästä valtioneuvoston päätöksestä olisi jatkossa oikeus hakea muutosta ja muutosesityksen hyväksyvän päätöksen osalta riittävät vaikutusmahdollisuudet turvataan jo valtuuston esitystä koskevalla valitusoikeudella. Uusien menettelysäännösten mukaan tahdonmuodostus kuntien yhdistymisestä ja kuntalaisten kuuleminen tapahtuisi nimenomaan valtuustojen päättäessä kuntien yhdistymisesityksestä. Tätä koskeva kunnallisvalituksen käsittely säädettäisiin lailla hallintotuomioistuimissa kiireelliseksi.

Kuntien yhdistymisen taloudellista tukea ja henkilöstön asemaa koskevat säännökset puolestaan poimittiin uuteen lakiin vanhasta laista asiasisällöltään muuttumattomina. (HE 125/2009 vp.)

6.3.2 Kuntajakolaki

Edellä kuntajakolain tavoitteita kuvaavan hallituksen esityksen periaatteita noudatteleva ja sisällöltään uusiutunut kuntajakolaki (1698/2009) vahvistettiin joulukuussa 2009. Sen yleiset säädökset nimisessä ensimmäisessä luvussa säädetään kuntajaosta, kuntajaon kehittämisen tavoitteista, sekä määritellään kuntajaon muuttamisen tarkoitus edellytyksineen. Lain kannalta keskeisimmät itse kuntien fyysiseen jakoon liittyvät tekijät on osin käsitelty tässä ensimmäisessä luvussa, jonka 1 §:ssä lähes Suomen perustuslain 121 §:n 1 momentin sisältöä lainaten todetaan, että asukkaiden itsehallintoa, palvelujen järjestämistä ja yleistä hallintoa varten Suomi jakaantuu kuntiin.

Luvun 3 §:n mukaan kuntajaon muuttamisella tarkoitetaan kuntien yhdistymistä tai kunnan osan siirtämistä toiseen kuntaan, siten että kuntien yhdistymisellä tarkoitetaan tässä laissa kuntajaon muuttamista, jossa

- yksi tai useampi kunta lakkaa ja yhdistyy olemassa olevaan kuntaan;
- kunnat lakkaavat ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta; tai
- kunnan alue jaetaan kahden tai useamman kunnan kesken siten, että jaettava kunta lakkaa.

Pykälän mukaan kuntien yhdistymisen tuloksena syntynyttä kuntaa kutsutaan tässä laissa uudeksi kunnaksi ja puolestaan kunnan osan siirtämisellä toiseen kuntaan kuntajaon muuttamiseksi, jossa itse kuntien lukumäärä ei yhdistymisen lopputuloksena muutu.

Kuntajakolain tavoitteiden mukaisesti yhdistyvistä alueesta tulisi muodostua siten elinvoimainen, toiminnallinen ja taloudellinen sekä yhdyskuntarakenteen kannalta toimiva kokonaisuus, kunta joka muodostaisi yhden alueen.

Lain toinen luku säätelee mm. yhdistymisen vireillepanoa, esityksen sisältöä, valmistelua sekä kuntien roolia perusteltaessa kuntajaon muuttamisen tarvetta sekä tähän liittyvien edellytysten täyttymisestä.

Luvun 8 §:n 3 momentin mukaan yhdistymissopimuksessa tulee mainita ainakin kuntajaon toteuttamistapa, ajankohta, kunnan hallinnon järjestämisperiaatteet. Lisäksi pykälässä säädetään uuden kunnan nimestä seuraavasti:

Jos kuntien yhdistyessä uudelle kunnalle aiotaan antaa nimi, joka ei ole ollut aiemmin kunnan nimenä, nimestä on ennen yhdistymissopimuksen hyväksymistä hankittava Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen lausunto. Lausunto on liitettävä yhdistymissopimukseen. (Kuntajakolaki 1698/2009.)

Lain kolmas luku käsittelee yksityiskohtaisemmin kuntajakoa, sen vireillepanoa ja valmistelua siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan. Luvun 11 §:n mukaan esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voi tehdä muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto, kuntien valtuustot yhdessä tai kunnan jäsen.

Tätä koskeva kunnan tai kuntien tekemä esitys on toimitettava ministeriölle laissa säädettyyn määräaikaan mennessä. Myös ministeriö voi panna vireille kunnan osan siirtämisen toiseen kuntaan määräämällä toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen.

Kunnan jäsen puolestaan toimittaa oman esityksensä kuntansa kunnanhallitukselle, jonka on hankittava esityksestä kaikkien muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustojen lausunnot. Lausunnosta tulee ilmetä kunnan kanta kuntajaon muuttamiseen perusteluineen. Kunnanhallituksen on toimitettava esitys ja kuntien lausunnot ministeriölle kuuden kuukauden kuluessa esityksen vastaanottamisesta.

Luvun 12 § käsittelee esityksen sisältöä valmisteluineen. Pykälän mukaan muutoksen kohteena olevien kuntien yhteisessä esityksessä kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan on perusteltava kuntajaon muuttamisen tarve ja selvitettävä, miten säädetyt kuntajaon muuttamisen koskevat edellytykset täyttyvät.

Lisäksi kuntien on liitettävä tekemäänsä esitykseen mukaan kiinteistörekisterin pitäjän ja maistraatin lausunnot. Kiinteistörekisterin pitäjän on liitettävä lausuntoonsa mukaan luettelo kunnasta toiseen siirrettävistä kiinteistörekisterin rekisteriyksiköistä ja niiden osista sekä tarpeen mukaan myös ehdotus kuntien välisen rajan sijainniksi.

Yhdistymisesityksen valmistelussa tulee kuntien myös huolehtia mm. asukkaiden ja muiden asiaan liittyvien tahojen riittävästä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Kuntajakolain neljännessä luvussa käsitellään erityisen kuntajakoselvityksen edellytyksiä, kuntajakoselvityksen toimittamista sekä mahdollisen kuntajakoselvittäjän asemaa. Lain mukaan kuntajaon muuttamista koskevan asian laajuuden tai vaikeuden johdosta taikka muusta perustellusta syystä ministeriö voi määrätä toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen, jota varten ministeriö asettaa kyseessä olevia kuntia kuultuaan yhden tai useamman kuntajakoselvittäjän.

Kuntien on osallistuttava asetetun selvittäjän kanssa erityisen kuntajakoselvityksen valmisteluun. Mikäli kuntajakoselvittäjä katsoo selvityksen perusteella kuntajaon muuttamisen tarpeelliseksi, hänen on tehtävä muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustoille ehdotus kuntajaon muuttamisesta. Selvityksen eteenpäin saattaminen edellyttää tämän jälkeen kohdekuntien valtuustojen hyväksyntää laaditulle ehdotukselle sekä kun-

tien selvittäjän ehdotukseen perustuvan kuntajaon muuttamista koskevan yhteisen esityksen tekemistä ministeriölle.

Jos yhden tai useamman muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei hyväksy kuntajakoselvittäjän ehdotusta kuntajaon muuttamisesta, toimittaa selvittäjä kuntajaon muuttamisesta koskevan esityksensä ministeriölle ja liittää siihen mukaan muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustojen antamat lausunnot selvittäjän laatimasta ehdotuksesta. Samassa yhteydessä selvittäjä voi esittää ministeriölle kansanäänestyksen toimittamista kuntien yhdistymistä koskevasta ehdotuksestaan. Ministeriö voi siten määrätä kansanäänestyksen toimitettavaksi siinä kunnassa tai niissä kunnissa, joissa valtuustot eivät hyväksyneet kuntajakoselvittäjän ehdotusta kuntien yhdistymisestä.

Lain viidennessä luvussa käsitellään kuntajaon muuttamista sekä tähän liittyvää päätöksentekoa ja niitä tekijöitä, joiden puitteissa Valtioneuvosto voi päättää kuntien yhdistymisestä.

Valtioneuvosto voi siis päättää yhdistyvien kuntien valtuustojen yhteisestä esityksestä kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan:

- mikäli minkään muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei vastusta muutosta. (Kuntajakolaki 1698/2009.)
- kuntien yhdistymisestä voidaan päättää myös valtuuston vastustuksesta huolimatta, mikäli kuntajakoselvittäjän ehdotus kuntien yhdistymisestä on saanut enemmistön kannatuksen yhdistymistä vastustaneessa kunnassa toimitetussa kansanäänestyksessä. (Kuntajakolaki 1698/2009.)

Kuntien esitys kuntien yhdistymisestä voidaan puolestaan myös hylätä, mikäli kuntajaon muuttaminen olisi vastoin kuntajaon kehittämisen tavoitteita tai kuntajaon muuttamisesta säädettyjä edellytyksiä.

Lain mukaan Valtioneuvosto päättää kuntajaon muuttamisesta tai sitä koskevan esityksen hylkäämisestä. Ministeriö voi päättää kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei ole sitä vastustanut, tai hylätä esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto on sitä vastustanut. Mikäli kuntajaon muuttamiselle ei ole riittäviä edellytyksiä, voi ministeriö heti hylätä esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kun-

taan. Muutoin ministeriö määrää esityksen valmistelevalta käsittelevästä 14 §:n mukaisesti.

Kuntajaon muuttamista koskeva päätös on tehtävä ennen muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppua ja muutos on määrättävä tulemaan voimaan kalenterivuoden alusta.

Päätös on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa, ja se on toimitettava julkaistavaksi muutoksen kohteena olevassa kunnassa siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Päätös kunnan jäsenen esittämän kuntajaon muutoksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on annettava erikseen tiedoksi esityksen tekijälle.

Kuntien yhdistyessä perustamalla uusi kunta valtioneuvosto päättää, mihin tuomiopiiriin ja hallintoalueisiin uusi kunta kuuluu.

Luvuissa 8 ja 9 Omaisuuden siirtyminen ja taloudellinen selvitys sekä Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki käsitellään kunnille myönnettäviä yhdistymisavustuksia sekä valtionosuuksia vähenemisen korvaamista.

Kuntajakolain 10. luku käsittelee jo edellä mainitun ensimmäisen luvun 1 §:n lisäksi kuntajaon ja kameraalisen jaon suhdetta, ollen myös ensimmäinen selkeä kohta, jossa säädetään tulevan kunnan ulottuvuudesta ja kiinteistörekisteriin liittyvistä seikoista. Pykälän 46 § mukaan hallinnollista kuntarajaa voidaan muuttaa kiinteistötoimituksessa, jos kunnasta yhteen tai useampaan kuntaan samassa maanmittaustoimituksessa siirtyvien alueiden pinta-ala on enintään 50 hehtaaria ja siirtyvällä alueella ei ole muita rakennuslupaa edellyttäviä rakennuksia kuin asemakaava-alueen ulkopuolella sijaitsevia yksittäisiä loma-asuntoja tai maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellisia talousrakennuksia.

Laissa määritellään myös, että kunta on asianosainen kiinteistötoimituksessa, jossa hallinnollinen kuntaraja muuttuu ja että toimitusmiesten kuntarajan muuttamista koskevaa päätökseen saa hakea muutosta rekisteriyksikköön kuuluvan alueen omistaja ja kunta, jota hallinnollisen kuntarajan muuttaminen koskee. Muutosta haetaan maa- ja metsätalouden harjoittamista varten noudatetaan, mitä kiinteistönmuodostamislainsäädännössä (554/1995) säädetään.

Lain 11 §, joka käsittelee muutoksenhakua sekä oikaisunluonteisia korjauksia sisältäen säännökset muutoksenhausta valtuuston päätökseen kuntajaon muutosesityksestä, muutoksenhaku kuntajaon muuttamista koskevaan valtioneuvoston tai ministeriön päätökseen sekä erityistä valitusoikeutta kunnan viranomaisen päätöksestä.

Kuntien yhteisen esityksen mukaiseen valtioneuvoston päätökseen kuntien yhdistymisestä ei saa hakea muutosta. Edellä 15 §:ssä tarkoitettuun ministeriön päätökseen, joka koskee erityisen kuntajakoselvityksen määräämistä, ei saa myöskään erikseen hakea muutosta. (Kuntajakolaki 1698/2009.)

7 Kuntaliitoksista maassamme

Kuntaliitoksia on maassamme toteutettu aina vuodesta 1922 lähtien, jolloin Kuntaliiton asiaa koskevan tilastotiedon mukaan Pirkkala liitettiin Nokiaan ja Pirkkalaan. Jussi Koivuniemen Pohjois-Pirkkalan kunta -nimisessä internetjulkaisussa mainitaan Pohjois-Pirkkalan kunnan aloittaneen toimintansa 1.1.1922, kun Tampereen naapurissa oleva Pirkkalan pitäjää jaettiin kahtia. Jako oli tekstin mukaan väistämätön ja seurausta Pirkkalan pitäjän teollistumisesta ja sen alueelleen aiheuttamista väestöllisestä, taloudellisista ja yhteiskunnallisista muutoksista, sillä pitäjää halkovan Pyhäjärven pohjoispuolelle oli 1800-luvun loppupuolella syntynyt kolme väestökeskusta: Nokian paperitehdasyhdyskunta, Pispalan esikaupunkialue ja pieni Siuron sahayhteisö. Järven eteläpuolinen osa pitäjää säilyi sen sijaan lähes täysin maatalousvaltaisena alueena. Pirkkalan rakenteellinen eriytyminen aiheutti siten sen jakautumisen. (Koivuniemi 2013; Kuntajaotuksen muutokset 1922–2011.)

Vuoden 1922 kuntaliitosta seurasivat vuonna 1934 Kyyrölän kunnan liittäminen osaksi Muolaan kuntaa sekä vuoden 1944 rauhansopimuksessa silloiseen Neuvostoliittoon luovutettujen alueiden siirrot eli yhteensä 39 kokonaisen pitäjän, yhden kunnan, kolmen kokonaisen kaupungin sekä kahden kauppalan, kattaen alueet Karjalan kannaksen Antreasta Äyräpäähän sekä erillään sijainneen Petsamon. Seuraavat vuonna 1946 toteutetut kuntaliitokset sisälsivät mm. neljä huomattavaa kuntien pakkoliitosta, jossa Haaga, Huopalahti, Kulosaari sekä Oulunkylä liitettiin osaksi Helsingin kasvavaa kaupunkia sekä Säkijärven ja Vahvialan Suomen puolelle jääneiden osien liittämisiä osaksi elinvoimaisia naapurikuntiaan. Näiden edellä kuvattujen kuntaliitosten alkuaikojen jälkeen on maamme kuntien lukumäärä vaihdellut vuoden 1900 tilastotiedon mu-

kaisesta 510 kunnasta vuoden 2013 alun 320 kuntaan. Parhaimmillaan Suomen kuntien lukumäärä on ollut vuosina 1942–1944, jolloin kuntien lukumäärä oli yhteensä 603 kappaletta. Kuntaliiton verkkosivujen mukaan vuosina 1966–2011, eli 45 vuoden aikana Suomessa toteutui kaikkiaan 144 kuntaliitosta. Vuonna 1966 kuntien lukumäärä oli 545 kuntaa ja vuonna 2011 niitä oli enää 336. Maassamme on 2000-luvulla toteutettu yhteensä 83 kuntaliitosta, ja niistä suurin osa eli 67 kappaletta ajoittui vuoteen 2009. (Kuntajaotuksen muutokset 1922–2011; Suomen Kuntaliiton verkkosivut 2013.)

Yhä enenevässä määrin viimeaikaiset kuntaliitokset ovat olleet monikuntaliitoksia, eli yhdistyviä kuntia on kerralla lukumääräisesti ollut kolme tai useampia. Ennen vuotta 2009 mainitaan kuntaliiton tilastotiedoissa monikuntaliitoksia toteutetun vain 19 kappaletta, ja vuoden 2009 jälkeen niiden määrä on ollut peräti 16 kuntien lukumäärän vähennyttyä yhdistymisien ansiosta radikaalisti 51:llä. Suurimmat viime aikoina toteutetut monikuntaliitokset ovat olleet Salon kymmenen kunnan sekä Kouvolan ja Hämeenlinnan kuuden kunnan liitokset. Vuoden 2013 alussa toteutui 10 kuntaliitosta, joista neljä oli monikuntaliitosta.

Kuntaliiton verkkosivuilla mainitaan, että kuntaliitos on kuntien strateginen valinta, jolla tavoitellaan parempaa kykyä vastata tulevaisuuden haasteisiin yhtenä kuntana. Vastaavat syyt näyttäisivät olleen jo Suomen ensimmäisten kuntaliitostenkin lähtökohtina, sillä kuntaliitoksista kootun historiatiedon mukaan pyrkimys muokata kuntia toiminnallisesti tehokkaammiksi yksiköiksi on vaihdellut aikojen saatossa pyrkimyksestä pilkkoa kuntia niiden historian alkuaikoina pienemmiksi ja tehokkaammiksi alueiksi ja myöhemmin taas yhdistää yksiköitä laajemmiksi kokonaisuudeksi, vastaten kullakin aikakaudella vallalla olevaa tehokkuuskäsitystä. Kaikki maassamme toteutetut kuntaliitokset eivät kuitenkaan ole olleet täysin kuntien vapaaehtoiseen päätäntään pohjautuvia, vaan niiden joukkoon on vuoden 1944 alueluovutuksien lisäksi sisältynyt ainakin kaksikymmentä vuosina 1946–1977 toteutettua valtioneuvoston päätökseen pohjautuvaa kuntien pakkoliitosta. Näistä viimeisin on vuonna 2010 tapahtunut Sipoon kunnan osan liittäminen Helsingin kaupunkiin. (Suomen Kuntaliiton verkkosivut 2013.)

Voimassa olevan kuntajakolain mukaisesti kuntarakenteen kehittämisen tavoitellaan edelleenkin elinvoimaista, alueellisesti eheää, yhdyskuntarakenteeltaan toimivaa kuntarakennetta siten, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta. Näitä

kuntajalolain mukaisia edellytyksiä on pyritty tukemaan myös vuonna 2005 käynnistetyllä kunta- ja palvelurakennemuutostuksella, jota myös Paras-hankkeeksi kutsutaan, sekä lailla kunta- ja palvelurakennemuutoksesta (169/2007, nk. puitelaki), joka astui voimaan helmikuussa 2007. Lain tavoitteena oli kuntajakolain periaatteiden mukaisesti edistää toiminnalliseen kokonaisuuteen pohjautuvien kuntien sekä yhteistoiminta-alueiden muodostamista, kaupunkiseutujen yhteistyön tiivistämisestä, sekä toimivan, yhtenäisen alueen kehittämistä niin kuntien maankäytön kuin palveluidenkin kehittämisen näkökulmasta. (Kuntajakolaki 1698/2009; Laki kunta- ja palvelurakennemuutoksesta 169/2007.)

Näiden periaatteiden mukaista kehitystä on pyritty edistämään myös lupaamalla kunnille niiden yhdistymisen yhteydessä erilaisia yhdistyvien kuntien lukumääriin sekä asukasluvuun pohjautuvia määräaikaista yhdistymisavustuksia. Paras-hankeen mukaiset avustukset päättyivät vuoden 2013 alussa tuolloin yhdistyvien kuntien ollessa viimeisiä jotka saivat tukia. Myös muita käynnissä olevaan kuntauudistukseen pohjautuvia avustuksia on tarjolla edistämään kuntien yhdistymisiä. Tällä hetkellä avustuksen saamisen edellytyksenä on kuitenkin ennen 1.4.2014 laadittu kuntien yhdistymispäätös. (169/2007, nk. puitelaki.)

Vuoden 2013 alussa oli maassamme kaikkiaan 320 kuntaa, joista 16 sijaitsee Ahvenanmaalla (Suomen Kuntaliiton verkkosivut 2013).

8 Kuntaliitosten vaikutus kiinteistötietojärjestelmään

8.1 Kuntien yhdistymisen johdosta kiinteistörekisterijärjestelmään toteutettavat muutokset

Kuntaliitokset aiheuttavat toteutuessaan aina kiinteistörekisteriin tehtäviä teknisiä muutoksia. Muutosten laajuus riippuu yhdistyvien kuntien lukumäärästä, yhdistymisen muodosta sekä siitä, ottaako yhdistyvä kunta käyttöönsä kokonaan uuden kunnannimen vai päätyvätkö kunnat yhdistymisratkaisussaan ottamaan nimekseen jonkun jo kuntien alueella aiemmin käytössä olevan kunnan nimen.

Kuntaliitoksissa, joissa kaksi tai useampi kunta yhdistyy, voi uusi kunta halutessaan ottaa käyttöönsä jonkun yhdistyvän kunnan alkuperäisistä nimistä. Tällöin uusi kunta

voi ottaa käyttöönsä myös kunnan vanhan kuntatunnuksen. Siitäkin huolimatta, että näissä tapauksissa osa yhdistyvän kunnan alueella sijaitsevista kiinteistöistä säilyttää kiinteistötunnuksensa muuttumattomina, on uuteen kuntaan liitettyjen osien kiinteistötunnus aina muutettava. Mikäli kunnat yhdistyessään valitsevat yhteisellä päätöksellä täysin uuden kunnan nimen, aiheuttaa tämä päätös muutoksen kaikkiin uuden kunnan kiinteistötunnuksiin.

Kuntaliitos aiheuttaa em. kuntatunnuksen lisäksi monesti muutoksia myös kiinteistön sijaintialueeseen, sillä usein kunnissa on jo aiemmin käytössä vastaavaa sijaintialuetunnuksia eli kylää tai asemakaava-alueella kunnanosaa vastaava numero. Myös niiden rekisteriyksiköiden kiinteistötunnuksiin, joiden sijaintialue säilyy kunnista toiseen siirrettäessä samana, täytyy tehdä yksilöiviä muutoksia, jotta vältetään yhdistymisen yhteydessä kiinteistötunnusten päällekkäisyyksiltä. Tällaisia rekisteriyksiköitä ovat mm. lunastusyksiköt sekä maantiet. Näiden osalta muutos toteutetaan muuttamalla vain niiden ryhmä- ja yksikkönumeroa.

Muita kuntien yhdistymiseen liittyviä rekisteriteknisiä muutoksia aiheuttavat yhdistyvien kuntien osoitetiedot. Kunnilla on usein käytössään yhteisiä kadun-, teiden- ja paikannimiä ja siten myös toisiaan vastaavia osoitteita, jotka aiemmin ovat sijaintinsa osalta erottuneet toisistaan kunnannimen perusteella. Kuntaliitoksen yhteydessä on siten välttämätöntä tehdä tätä vastaavat muutokset myös näihin rekisteritietoihin. Usein kuntaliitosten yhteydessä onkin nimetty erillinen taho valmistelemaan ja toimeenpanemaan osoitteistoon edellytettävät muutokset, joita ovat mm. kadun- ja teidennimistön päällekkäisyyksien poistaminen, osoitenumeroinnin jatkuvuus kuntarajoilla sekä osoitenumerojärjestelmien yhtenäistäminen. Myös kuntien paikallisnimistöön tulisi tässä vaiheessa kiinnittää erityistä huomiota ja välttää mahdollisuuksien mukaan samojen nimien käyttöä kuitenkin kohteiden paikallishistoriaa nimistön osalta unohtamatta.

Kuntien yhdistymisen yhteydessä on useasti ratkaistava myös kuntien koordinaatti-, korkeus- sekä karttajärjestelmiin liittyviä tekijöitä, sillä harvalla kunnalla on näiltä osin käytössään täysin yhtenäistä järjestelmää. Edellisten lisäksi kiinteistötunnuksiin liittyvät muutostarpeet kohdistuvat myös niihin kunnan alueelle sijaitseviin kohteisiin, jotka eri rekisterijärjestelmissä on koodattu sijaintikiinteistönsä kiinteistötunnukseen pohjautuvan tunnuksen perusteella sekä kiinteistötietojärjestelmän kirjaamisosaan. Tällaisia ovat esimerkiksi rakennus- ja huoneistorekisteriin liittyvät rakennustunnukset, jota kun-

nat ylläpitävät, sekä erityisen oikeuden kirjaamiseen liittyvät laitostunnukset, jotka liittyvät kiinteistötietojärjestelmän kirjaamisosaan.

8.1.1 Mikä on kiinteistötietojärjestelmä

Maanmittauslaitos ylläpitää lakisääteistä valtakunnallista kiinteistötietojärjestelmää. Kiinteistötietojärjestelmä eli viralliselta lyhenteeltään KTJ sisältää kaksi yhteiskuntamme perusrekisteriä, kiinteistörekisterin sekä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin. Näistä kiinteistörekisteriin on merkitty tiedot kiinteistöistä ja muista rekisteriyksiköistä. Kiinteistörekisterin tiedot perustuvat maanmittaustoimituksiin sekä viranomaispäätöksiin.

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri kattaa tiedot kiinteistön omistajasta sekä kiinteistöä koskevista kiinnityksistä ja erityisistä oikeuksista.

Vaikka Maanmittauslaitos hallinnoi, kehittää ja ylläpitää järjestelmää, toimivat suurimpien kuntien kiinteistöinsinöörit alueellaan kiinteistörekisterin pitäjinä maanmittaustoimistojen kanssa yhteisesti sovittujen periaatteiden ja pelinsääntöjen mukaisesti. Tällöin osapuolien välinen tehtäväjako on usein kiinteistörekisterin ylläpidon osalta määritelty siten, että kunta ylläpitää kiinteistörekisteriä kunnan asemakaavoitetulla alueella ja Maanmittauslaitos asemakaavoittamattomalla alueella. On myös kuntia, joiden osalta Maanmittauslaitos yksin vastaa kiinteistörekisterin pidosta. Edellä mainitusta tehtävajaosta on säädetty Kiinteistörekisterilain 5 §:ssä seuraavasti:

Kiinteistörekisterin pitämisestä huolehtivat maanmittauslaitoksen maanmittaustoimistot sen mukaan kuin maanmittauslaitoksen keskushallinto määrää. Asemakaava-alueella, lukuun ottamatta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 10 luvussa tarkoitettua ranta-asemakaava-aluetta, kiinteistörekisteriä pitää kuitenkin kunnan kiinteistöinsinööri, jos kunta päättää ottaa huolehtiakseen kiinteistörekisterin pidosta. Jos kunnassa on useita kiinteistöinsinöörejä, kunnan tulee määrätä kenen heistä on toimittava kiinteistörekisterin pitäjänä. (KRL 5 §.)

Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistötietojärjestelmän tiedot kattavat koko Suomen (MML:n verkkosivut 2013).

8.1.2 Kiinteistörekisterin eli KTJ:n tietosisältö

Kiinteistörekisteri sisältää kiinteistöjen sijaintitiedot eli kiinteistörekisterikartan sekä kiinteistön yksilöivänä tietona kiinteistön kiinteistötunnuksen. Kiinteistörekisterikartasta

ilmenevät voimassa olevien kiinteistöjen rajat sekä kiinteistön rekisteritunnus, määräalatunnus sekä rekisteriin mahdollisesti merkityt käyttöoikeudet ja -rajoitukset. Kohteiden ominaisuustietoina kiinteistörekisteriin merkitään mm. yksikön perustamistiedot, pinta-ala, osuudet yhteisiin alueisiin, määräalat sekä yhteisalueosuudet. Tämän lisäksi kiinteistörekisteri sisältää tietoja kiinteistön kaavoitustilanteesta, alueelle mahdollisesti laadituista tonttijaoista sekä siihen kohdistuvista rakennuskielloista.

Kiinteistöinä valtakunnalliseen kiinteistörekisteriin merkitään tilat, tontit, yleiset alueet, valtion metsämaat, valtion alueella olevat suojelualueet, lunastusyksiköt, yleisiin tarpeisiin erotetut alueet, erilliset vesijätöt ja yleiset vesialueet. Muina rekisteriyksikköinä kiinteistörekisteriin merkitään usealle kiinteistölle yhteisesti kuuluvat alueet sekä tieoikeudella hallittavat liitännäisalueet.

Tämä tutkimus keskittyy pääsääntöisesti tarkastelemaan kiinteistörekisteriä vain itse rekisteriin toteutettavien tunnusmuutosten näkökulmasta ja käsittelee siten kiinteistörekisterikarttaa ainoastaan aiheeseen liittyvän kyselytutkimuksen tuottamien tulosten valossa. (MML:n verkkosivut 2013.)

8.1.3 Kuntarekisteri

Kunnat ylläpitävät KTJ:hin rekisteröimiensä kiinteistötietojen lisäksi usein yllä myös omaa kiinteistörekisteriä eli kuntarekisteriä. Kuntarekisterien rakenne on toteutettu siten, että ne toimivat usein yhteistyössä KTJ:n kanssa ja ovat osa prosessia sekä työvälinettä, jolla kunnat lataavat rekisteröimänsä kiinteistöt ja muuten ylläpitämänsä kiinteistötiedot valtakunnalliseen kiinteistötietojärjestelmään. Kuntarekisterin tietosisältö poikkeaa osin edellä kuvatusta KTJ:n tietosisällöstä siten, ettei rekisteri välttämättä sisällä kaikkia yksityiskohtaisimpia KTJ:n tietosisältöön kuuluvia tekijöitä, kuten osuuksia yhteisiin alueisiin tai rasitetietoja, vaan keskittyy kunnan toiminnan, maankäytön suunnittelun ja paikkatietojen tuottamisen kannalta olennaisempien tietojen ylläpitoon. Voitaan yleistää, että KTJ ja kuntarekisteri ovat toistensa toiminnallisuutta tukevia ja täydentäviä rekistereitä. Kuntarekisteri sisältää siten yksityiskohtaisempaa tietoa alueen kaavoituksesta, kohteen käyttötarkoituksesta, tonttijaoista sekä vielä toteuttamatta olevien tulevien tonttien eli kaavayksiköiden muodostuksesta. Lisäksi kuntarekisterissä ylläpidetään usein myös tietoa kunnan maaomaisuudesta, vuokra-alueista, rakennuksista sekä osoitteista, unohtamatta väestötietoja.

Osaan kuntarekisterijärjestelmistä on myös liitetty karttasovelluksia, joiden avulla ja välityksellä voidaan tietoa kiinteistön ominaisuustiedoista hakea myös suoraan karttanäkymään ja päinvastoin. Osa sovelluksista mahdollistaa myös kartan kautta tietojen tallentamisen suoraan osaksi kuntarekisterin tietosisältöä.

8.1.4 Kiinteistötunnuksen rakenne ja muoto

Kullakin rekisteriyksiköllä tulee olla kiinteistörekisterin pitäjän antama yksikäsitteinen kiinteistötunnus, tästä säädetään kiinteistörekisterilain 4 §:ssä. Kiinteistörekisteriasetuksen 1 §:n mukaan kiinteistötunnus muodostuu kunta-, sijaintialue-, ryhmä- ja yksikkönumerosta.

Edellisiin säädöksiin pohjautuen on tunnuksen antamiseksi laadittu myös Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan suositukset JHS 110 ja JHS 138. Suosituksessa JHS 110 määritellään yleisesti tietojärjestelmissä käytettävien kuntien numerotunnuksen rakenne, eli jäljempänä kunnanumero. Suositus JHS 138 puolestaan koskee tietoja kiinteistörekisterilainsäädännön mukaisten rekisteriyksiköiden tunnuksista, rakenteesta ja sisällöstä.

Kiinteistötunnuksen rakenne pohjautuu kiinteistörekisteriasetuksen 1 §:ään, jonka mukaan kiinteistötunnus on 4-osainen muodostuen kunta-, sijaintialue-, ryhmä- ja yksikkönumerosta. Kiinteistötunnuksen ensimmäinen osa muodostuu 3-numeroisesta kunnanumerosta, toinen 3-numeroisesta sijaintialuenumeroista, kolmas 4-numeroisesta ryhmänumerosta ja neljäs puolestaan 4-numeroisesta yksikkönumerosta. (JHS 138.)

Kunnanumero on väestörekisterikeskuksen antama juoksevasti numeroitu 3-numeroinen koodi, joka kattaa nykyiset kunnat, lakkautetut kunnat ja luovutetulle alueelle jääneet kunnat. Kunnanumeron esitysmuotona käytetään aina 3-numeroista muotoa ja koodit 001–099 ilmoitetaan etunollineen. Kunnanumeron arvo voi siis olla välillä 001–999. (JHS 110.)

Sijaintialuenumeronä käytetään kiinteistörekisterin pitäjän antamaa numeroa, jonka arvo voi vastaavasti olla välillä 001–999. Asemakaava-alueella tontin ja yleisen alueen sijaintialuenumero vastaa kunnanosan numeroa. Muille kuin edellä mainituille rekisteriyksiköille sijaintialuenumeronä käytetään kylän numeroa tai muuta siihen verrattavan alueen numeroa.

Myös ryhmänumerona käytetään kiinteistörekisterin pitäjän antamaa numeroa, jonka arvo voi olla välillä 0000–9999. Asemakaava-alueilla tontin ja yleisen alueen ryhmänumero on voimassa olevan asemakaavan mukaisen korttelin numero tai muu siihen verrattavan alueen numero. Muiden rekisteriyksiköiden osalta käytetään talon numeroa tai muun siihen verrattavan alueen numeroa.

Yksikkönumeron antaa kiinteistörekisterin pitäjä ja sen arvo on välillä 0000–9999. Asemakaava-alueella yksikkönumero on tonttijaon mukaisen tontin numero tai muu numero. Muille rekisteriyksiköille käytetään tilan numeroa tai muuta siihen verrattavaa numeroa. (JHS 138.)

8.1.5 Osoitetiedot

Osoitejärjestelmän laatimisesta ja ylläpidosta ei ole laissa tarkasti säädetty. Kunnat vastaavat kuitenkin alueellaan voimassa olevista osoitteista ja ylläpitävät niitä yleisesti Suomen Kuntaliiton laatimien kunnan osoitejärjestelmä ohjeet ja suositus-nimisen kirjallisen ohjeen pohjalta. Kunta itse päättää käyttämästään osoitetietojärjestelmästä, ja järjestelmän hyväksyy kunnanvaltuusto tai muu valtuuston tähän tehtävään määräämä lautakunta tai virkamies. Osoitejärjestelmän ylläpitoon liittyvän päätöksenteon osalta vastuviranomainen voi olla kunnanhallitus tai, kuten edellä, tähän tehtävään määrätty lautakunta tai virkamies.

Suosituksen mukaan osoitejärjestelmän tavoitteena on, että jokaisella tontilla ja muulla rakennuspaikalla kohteen käyttötarkoituksesta riippumatta olisi osoite, joka muodostuu kadun tai tien nimestä (tai muusta vastaavasta nimestä) ja osoitenumeroista tai poikkeustapauksessa alueen nimestä ja osoitenumeroista.

Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan katu- ja teiden nimiin liittyvä muutosten käsittely tapahtuu kunnan ja postin yhteistyönä. Kunta vastaa tällöin osaltaan alueillaan osoitenimistä ja niiden antamisesta. Postinumeroalueen nimen muutosehdotus tehdään aina kunnalle, koska kunnalla on päätösvalta alueensa osoitenimiin. Kunnanhallitus tekee päätöksen nimen muuttamisesta. Postinumeroon tai postinumeroalueeseen kohdistuvat muutokset tehdään suoraan postille. Posti vastaa muutoksen toimeenpanosta sekä tiedottamisesta mm. kunnalle, alueen asukkaille ja yrityksille. Muutoksen voimaantuloa varataan vähintään kahden kuukauden aika. Kuntaliiton internetsivuston mukaan pääsääntöisesti kaikilla asuinkiinteistöillä ja myös osilla vapaa-ajan asuntoja on jo kun-

nallisten suositusten mukainen osoite. (Kunnan osoitejärjestelmä ohjeet ja suositus 2006.)

Julkisen hallinnon suosituksessa JHS 106 määritellään tarkemmin mm. atk-rekistereissä ylläpidettävien osoitetietojen rakenne ja niiden merkintätavat. Tämän mukaan osoitekohde yksilöidään liittämällä kadun tai tien nimeen osoitenumero, jonka antaa kunta. Lähiosoite on kiinteistön tai rakennuksen sijaintiosoite huoneistotunnisteineen ja rakennuksella voi olla useita osoitteita silloin, kun kiinteistö sijaitsee katujen kulmauksessa. (JHS 106.)

Osoitteen perusta on siten osoitenimi. Varsinaisesta nimistönsuunnittelusta on säädetty vain Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 24 §:ssä, jossa nimistöön liittyvien kohteiden osalta mainitaan seuraavaa:

Asemakaava käsittää myös kunnanosien numerot ja mahdolliset nimet, rakennuskorttelien numerot sekä katujen ja mahdolliset muiden yleisten alueiden nimet. (MRL 24 §.)

8.2 Kiinteistörekisteriin liittyvien tunnusmuutosten tekninen toteuttaminen

Kiinteistörekisteriasetuksessa mainitaan, että mikäli kunta-, kylä- tai kunnanosajaotusta muutetaan, on kiinteistörekisterin pitäjän muutettava rekisteriyksiköiden ryhmittely vastaamaan uutta jaotusta. Lisäksi laissa edellytetään, että kiinteistöt on rekisteröitävä sellaiseen sijaintialueeseen ja ryhmään, johon ne sijaintinsa ja kiinteistöjärjestelmän selvyiden kannalta parhaiten sopivat.

Ennen edellä kuvattua teknisen tunnusmuutoksen toteuttamista on kuitenkin yhdistyvien kuntien alueella sijaitsevien voimassa olevien kiinteistöjen joukosta seulottava ne kiinteistöt, joihin tunnusmuutos kohdentuu. Mikäli kuntaliitosalue koostuu kunnan asemakaavoitetusta alueesta, on mahdollista, että yhdistyvillä alueilla tulisi tällöin sijaitsemaan myös entuudestaan samoja kaupunginosia, kortteleita ja tonttinumeroita. Näiltä osin on tunnusmuutos tehtävä itse asemakaavaan ja samalla pohdittava, miten tai mihin kaupunginosaan uudet alueet on järkevää liittää vai muodostetaanko alueesta aivan uusi ja oma kaupunginosa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukaan asemakaavassa määrätään kadun ja muun yleisen alueen nimi samoin kuin kunnanosan ja korttelien numerot. Kadun ja muun yleisen alueen nimi ja numerotiedot voidaan muuttaa perinteisesti joko asemakaavaa muuttamalla, tai kunnan erillisellä päätöksellä. Perinteinen asemakaavan muutos on hidas ja raskas prosessi. Sen läpivieminen kuntaliitosten yhteydessä vaadittavien nimi- ja tunnusmuutosten osalta aiheuttaisi huomattavia paineita, jotta kaavamuutos saataisiin varmasti lainvoimaiseksi ennen tunnusmuutosten käyttöönottoa, siksi lakiin vuonna 2008 toteutettu uudistus, eli maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n 4 momentin nojalla kunnan tekemä erillinen päätös, onkin tervetullut keino, joka mahdollistaa jopa koko kaupungin kattavan tunnusmuutosprosessin toteuttamisen riittävän nopeasti ja vaaditussa aikataulussa. Menettelyssä sovelletaan kuntalakia ja sen säädöksiä kunnan päätöksenteosta. Muutettujen tietojen merkitsemisestä itse kaavaan säädetään tarkemmin asetuksella.

Kaava-alueella myös kadunnimet vahvistuvat asemakaavassa. Edellä mainitulla päätöksellä voidaan siten myös muuttaa yhdistyvän kunnan alueella sijaitsevat samannimiset kadut nimeämällä ne uudelleen, jotta vältetään päällekkäisiltä osoitetiedoilta. Pelkät osoitenumeroitten muutokset voidaan puolestaan toteuttaa erillisinä hallinnollisina päätöksinä, siten kuin kunnissa päätösvalta näiltä osin on toteutettu.

Vaikka kiinteistönmuodostuslaissa jaotellaankin kunnan kiinteistörekisterinpitäjän ja Maanmittauslaitoksen vastuunjako siten, että kunta voi halutessaan toimia kiinteistörekisterinpitäjänä kunnan asemakaavoitetulla alueella, tehdään kuntaliitosten aiheuttamat kiinteistörekisterimuutokset kuitenkin aina kiinteistörekisterinpitäjistä riippumatta Maanmittauslaitoksen toimesta. Paikallinen Maanmittauslaitos suunnittelee siten sijaintialuerakenteen ja valmistele kullekin kiinteistölle tehtävän tunnusmuutoksen rekisteröintivalmiuteen. (Asmundela 2008: 34–36)

9 Historialliset lähtökohdat Helsingin ja Vantaan kaupunkien synnylle

9.1 Nimi Helsinki

Helsingin kaupungin nimen alkuperästä on historian mukaan monta eri teoriaa. Helsingin Sanomissa marraskuussa 2011 julkaistun artikkelin mukaan luotettavimman selvityksen mukaan kaupungin nimi olisi peräisin noin 1200-luvun puolivälissä Uudellemaal-

le saapuneilta ruotsalaisilta uudisasukkailta, jotka perimätiedon mukaan olivat saapuneet alueelle Hälsinglandin maakunnasta Keski-Ruotsista. Rannikkoalueen halki virtaavaa jokea alettiin artikkelin mukaan kutsua uudisasukkaiden mukaan Helsingåksi. Alueen 1300-luvun lopulla syntyneen kirkkopitäjän nimeksi vakiintui siten Helsinge. Joen suulla sijainneen kosken partaalle alettiin vuonna 1548 perustaa kaupunkia, aluetta alettiin tällöin kutsua nimellä Helsingfors, eli Helsingen (pitäjän) koski, vakiintuen sittemmin kaupungin viralliseksi nimeksi muodossa Helsingfors. Suomenkielisen muodon Helsinki kaupunki sai tiedon mukaan ruotsinkielisen rahvaan käyttämistä kaupungin ja pitäjän nimien Helsinge ja Helsing mukaan. Nimeä Helsinki ryhdyttiin virallisesti käyttämään vuonna 1819 senaatin siirrettyä toimintansa Helsinkiin. (Jäppinen 2011.)

9.2 Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteistä taustaa

Teoksen Helsingin Pitäjän Historia II mukaan tämän päivän Helsingistä ja Vantaasta valtaosa kuului aikoinaan Helsingin pitäjään, jonka historia on paljolti Helsingin kaupungin entisten ja nykyisten esikaupunkien historiaa. Teoksen mukaan vuosi 1550 merkitsi Helsingin pitäjän historiassa luonnollista ja tärkeää käännettä, siitä alkaneesta kehityksestä, jolle oli ominaista pitäjän maille perustetun kaupungin ja sitä ympäröivän maalaispitäjän tiivis keskinäinen vuorovaikutus. Helsinki laajeni vaihe vaiheelta pitäjän maiden kustannuksella. Keskeistä osaa alueen seudun asutuksen leviämisessä, liikenteessä, kaupankäynnissä ja muissa elinkeinoissa näytteli pitäjän alueen halki virtaava Vantaan-, eli jo edellä mainittu Helsinginjoki, jonka alkulähteet sijaitsevat eteläisessä Hämeessä ja josta se virtasi kahtia haarautuneena, entisestään voimistuneena kohti Suomenlahtea. Joki antoi nimensä myös itse pitäjälle. Teoksen mukaan joen alajuoksun nimeen Helsingå, Helsinginjoki (Helsingien joki) ja sen alkulähteiden ja yläjuoksun nimeen Vanda, Vantaa sisältyy itse asiassa seudun koko varhaisen historian tiivistymä. Teoksen mukaan Helsinki sai nimensä todennäköisimmin jo edellä esitetyn mukaisesti 1200-luvulla alkaneen pääosin Hälsinglandista peräisin olleiden ja joen suulta sisämaahan päin tunkeutuneen ruotsalaiskolonisaation mukaan, antaen näin nimensä alajuoksulle ja sen myötä koko pitäjälle. Puolestaan vesistöalueen yläosa näyttäisi historiantutkijoiden mukaan saaneen nimensä Vantaan Vånö-Vanaja-Vanantaka-Vanda-Vantaa-nimi ruotsalaisten tulokkaiden alta sisämaahan paenneiden hämäläissuomalaisien asukkaiden antamana. Osin erikoisen viljavasta laajahkosta savitasangosta, graniitti- ja gneissikallion rajaamasta kalliojonoista, sitä ympäröivästä soramaasta, yksitoikkoisista kankaista ja turvesoista sekä metsäisistä kankaista muodostuneen alueen

sisäosissa sijaitsi kyseisen pitäjän sydän ja 1400-luvun alkuun mennessä alun perin Porvoosta ja sittemmin Sipoosta itsenäistyneen seurakunnan kirkko, Pyhän Laurin kirkko, sekä pitäjän kaupallinen keskus. Tänne alueen vauraat talonpoikaispurjehtijat kulkivat kauppamatkoillaan Itämeren piirissä. Helsinginjoen suu lohikoskineen ja suotuisine satamapaikkoineen veti jo varhain asutusta sekä kulkijoita puoleensa. Teoksen mukaan täällä yhdistyivät Helsingin pitäjän kolme peruselementtiä joki, kulku- ja asutusväylänä joka yhdisti viljavan tasangon ja pohjoisen metsät sisämaahan aina Hämeen keskuseuduille saakka, sekä tärkeä elannon lähde meri, tie ulkomaailmaan merenrannikon lukuisiin luonnonsatamiin ja ikivanhaan meritiehen. Myös Kustaa Vaasa 1500-luvulla havaitsi paikan edullisuuden valiten paikan pysyvän kauppakeskuksen, kaupungin perustamiselle.

Helsingin pitäjä, kartan mukaan Helsinge ylsi jo vuonna 1599 uudelle maailmankartalle. Vantaan nimi puolestaan sekä seutuna, että jokena esiintyi vuosina 1646–47 Firenzessä julkaistussa Suomenlahden kartan kattavassa teoksessa.

Helsingin pitäjä oli 1500-luvulle tultaessa itsenäistynyt sekä kirkollisesti, että maallisen hallinnon osalta. Maallisen hallinnon tehtäviä osin hoitava seurakunta muodosti tuolloin kirkkopitäjän. Puolestaan kruunun paikallishallintoa ja oikeudenhoitoa varten oli perustettu hallintopitäjä, joka alueeltaan ja rajoiltaan ei tuolloin vastannut kirkkopitäjää. Kirkkopitäjän kylien lukumäärä oli 1550-luvun tienoilla reilut 30 kylää luvun ollessa huomattavasti alhaisemman kuin hallintopitäjään laskettavien yhteensä noin 70 kylän. Kylien lukumääräerosta huolimatta kirkkopitäjä ei ollut alueeltaan hallintopitäjäänsä pienempi, vaan maallista hallintopitäjäänsä huomattavasti suurempi käsittäen 1500-luvun lopulla alueellisesti lähes koko keskisen Uudenmaan alueen, mukaan lukien Hyvinkään, Kytäjän, Sotungin ja Otaniemen. Alueen rajat hallintopitäjänä ja kirkkopitäjänä yhtyivät vasta vuoteen 1831 mennessä, jolloin Helsingin hallintopitäjä oli alueellisesti saavuttanut rajoiltaan kirkkopitäjää vastaavan muodon käsittäen yhteensä 55 kylän alueet. Vuonna 1865 perustettu Helsingin maalaiskunta rakentui alueellisesti edellä mainitun kirkkopitäjä pohjalle.

Teoksen mukaan useimmat Helsingin pitäjän kylistä olivat vanhoja ja ensimmäisiä asiakirjamerkintöjä niistä löytyy jo 1300-luvulta, merkintöjen yleistyessä 1400- ja 1500-luvuille mentäessä. Kylän nimet vakiintuivat 1500-luvulle tultaessa, eikä uusia aiemmin täysin tuntemattomia kyliä juuri 1500-luvun puolivälinjälkeen enää syntynyt. Sen sijaan vanhoja kyliä sulautui yhteen poistuen viranomaisten luetteloista. Kylien väliset rajat

sen sijaan vakiintuivat lopullisesti vasta 1700-luvun lopulla toimitetussa isojaossa. (Kuisma 1990.)

9.3 Helsingin kaupunki

Koskelan kylän maille alun perin vuonna 1550 perustettu kaupunki ei noussut toivottuun kaupalliseen kukoistukseensa, joten alueen talonpojat harjoittivat jatkuvaa omavaltaista kaupankäyntiä niin maaseudulla kuin merillä. Levottoman ja vaarallisen ajanjakson johdosta ahdingossa olevat Helsingin porvarit valittivat huonosta tilastaan toistuvasti hallitsijalleen toivoen kaupungille ja sen asukkaille mm. laidunmaata ja kalastusvesiä. Tämän johdosta Juhana III myönsi kaupungille sen ensimmäiset privilegiot eli erioikeudet elokuussa 1569, jotka kohdistuivat mm. seuraaviin maa-alueisiin: kaksi Helsinginjoen (Vantaan) länsipuolella sijaitsevaa kylää Kumpulan ja Koskelan sekä Töölön kylälle luultavasti aiemmin kuuluneet saaret Mustikkamaan, Korkeasaaren sekä Sompasaaren. Edellä mainituista Kumpulan kylän maista, jotka käsittivät yhteensä 6 taloa, jouduttiin erimielisyyksien johdosta kuitenkin palauttamaan takaisin yksi. Kaupungin maaomaisuus kasvoi kuitenkin vielä vuonna 1594 Kuningas Sigismundin antaman privilegiikirjeen myötä kaupungin saadessa nyt omistukseensa tiluksia Oulunkylästä. Pitäjä joutui kuitenkin jälleen vuonna 1639 kokemaan uusia aluemenetyksiä Töölön kylässä Helsingin kaupungin siirryttyä tuolloin sijoillaan etelämmäksi Vironniemelle. Kuninkaallisella päätöksellä vuonna 1643 kaupunki omisti kaiken sen Töölön kylän alueen, joille kaupunki sekä Suomenlinna parin seuraavan vuosisadan aikana rakennettiin. Maalahjoitusten määrää kasvatti päätöksellään myös kuningatar Kristiina, joka vuonna 1650 lahjoitti alueita Huopalahden seudulta. Lahjoitus käsitti tällöin Pienen Huopalahden, Hindernäsin, Talin sekä Lauttasaaren kylät. Lahjakirjassa oli tuolloin mainittu, että tilat on annettu kaupungille asuntolaksi ja laitumeksi, ikuisena omaisuutena nautittavaksi, mikä ei kuitenkaan käytännössä tarkoittanut sitä, että alueet olisivat joutuneet suoranaisesti kaupungin hallinto- ja tuomiovallan alaiseksi, vaan tässä suhteessa kaupunkialueen raja kulki Töölön ja Pienen Huopalahden välistä rajaa pitkin Töölön kuuluessa kaupunkiin ja Pienen Huopalahden Helsingin pitäjän alueeseen. Vastaavanlaiseen tulkintaan päädyttiin myös muiden aiemmin kuninkaallisilla päätöksillä lahjoitettujen kylien osalta vuonna 1639, jolloin tilanne lopullisesti tulkittiin siten, että virallisesti kaupungin alueeseen kuului vain Töölön kylä, jolle uusi Helsinki vuonna 1640 rakennettiin. Muut lahjoitetut alueet kuuluivat siten hallinnollisesti edelleenkin Helsingin pitäjään.

Kaupungin siirtäminen Vantaanjoen suulta nykyisille sijoilleen ei vaikuttanut sen oikeuksiin hallita entisiä lahjoitusmaitaan, eikä entistä aluettaan. Kaupunki sai pitää vuonna 1639 annettujen erioikeuksiensa mukaan maa-alueensa, ja tämän perusteella alueet myös liitettiin uuteen kaupunkiin kuuluviksi. 1700-luvulla Koskelan kylän maiden jäätyä autioksi alue vuokrattiin yksityiselle viljelijälle ja tilaa ruvettiin käsittämään maistraatin tilana. 1760-luvun isossajaossa koko entinen Koskelan kylä merkittiin maistraatille kuuluvaksi yksinäistaloksi ja se katsottiin täten kuuluvaksi Helsingin pitäjään. Tilanne korjattiin kuitenkin vasta 15.5.1899 annetulla senaatin päätöksellä, jolloin tila jälleen katsottiin kuuluvaksi kaupungin alueeseen. Helsingin pitäjän ja kaupungin rajat käytiin mm. 1781 ja 1816. Maaraja vakiinnutettiin kuitenkin lopullisesti vasta vuonna 1827 ja meriraja vuonna 1863, ensimmäinen Tuusulan kihlakunnan oikeuden tuomiolla ja jälkimmäinen senaatin oikeusosaston päätöksillä. (Kuisma 1999.)

Sota-aika pakotti kuitenkin aiemmin liitoksia vastustaneet esikaupungit suureen alueliitokseen väestön nopean kasvun pääkaupunkiseudulla aiheuttamien paineiden kokonaisvaltaiseksi ratkaisemiseksi. Vuoden 1946 alussa Helsingin kaupunkiin liitettiin siten Huopalahden, Oulunkylän ja Kulosaaren maalaiskunnat, Haagan kauppala sekä merkittävä osa silloisesta Helsingin pitäjästä eli nykyinen Vantaan kaupunki. Tätä seuraava alueliitos koski Vuosaaren liittämistä Helsinkiin vuonna 1966 mm. uuden sataman rakentamiseksi. Viimeisin alueliitos Helsinkiin koski vuoden 2009 alussa Helsinkiin liitettyjä osia Sipoon kunnasta sekä Vantaan kaupungista. (Helsingin kaupungin verkkosivut 2013.)

Suomen itsenäistymisestä lähtien eli vuodesta 1917 Helsinki on ollut Suomen tasavallan pääkaupunki.

Helsingin kaupungin tilastokeskuksen julkaiseman Tilastotietoja Helsingistä aineiston mukaan Helsingin kaupunki oli vuoden 2012 alussa pinta-alaltaan 716 km². Alue sisälsi maa-alueetta 213 km² ja vesialuetta 503 km². Vuoden 2013 tilastotietojen mukaan Helsingin kaupunki on kokonaispinta-alaltaan maamme 165:nneksi suurin ja pelkän maa-alueensa osalta 260:nneksi suurin maamme kunnista. Vuoden 2013 alussa Helsingissä oli yhteensä 603 968 asukasta, kaupungin ollessa siten asukasmäärältään maamme suurin kunta. Helsinki on jaettu 54 kaupunginosaan, ja sen alueella sijaitsee yhteensä 46 rekisterikylää.

9.4 Vantaan kaupunki

Vantaan kaupungin historia on pitkään kulkenut käsi kädessä Helsingin kaupungin syntyhistorian kanssa. Kuten edellä kaupungin yhteisessä alkutaipaleessa on kuvattu, muodostuu nykyinen Vantaan kaupunki osasta silloista Helsingin pitäjää, eikä kuningas Kustaa Vaasan vuonna 1550 Helsinginjoen suulle perustamasta vanhankaupungin Helsingistä koskaan tullut sille asetettujen toiveiden mukaista suurta kaupallisesti merkittävää keskusta. Helsingin kaupungin perustaminen merkitsi kuitenkin käännekohtaa itse pitäjän historiassa. Kun vanhankaupungin Helsinki päätettiin syksyllä 1640 siirtää Vironniemelle, tuettiin uutta Helsinkiä luovuttamalla sille useita tiloja pitäjän alueesta, sekä vuonna 1643 kokonainen Töölön kylä. Helsingin seurakunnan talouden tukemiseksi koko Helsingin kirkkopitäjä liitettiin anneksina 1652 Helsingin kaupunkiseurakuntaan. (Kuisma 1999.)

Helsingin pitäjä nousi kuitenkin jo 1720–30-luvulla yhdeksi Suomen varhaisteollisuuden tärkeimmistä keskuksista. Vuonna 1805 Helsingin pitäjä oli alueen hallintoyksiköistä asukasluvultaan suurin ja Helsinki pienin. Vauraan ja teollistuneen Helsingin pitäjän tulevaan kehitykseen vaikutti jatkossa olennaisesti pääkaupungin siirto Helsinkiin vuonna 1812. Tämän seurauksena vuonna 1865 pitäjässä oli enää noin 7 000 asukasta ja Helsingissä 23 000. Vuonna 1865 syntyi Suomen kunnallishallinto, ja sen myötä pitäjästä tuli Helsingin maalaiskunta. Seurakunta saavutti samalla jälleen itsenäisyytensä.

Kun Suomen ensimmäinen rautatie Helsingistä Hämeenlinnaan otettiin käyttöön vuonna 1862, alkoivat myös Tikkurila ja muut radanvarsialueet nopeasti kehittyä asutus- ja teollisuustaaajamiksi. Rautatie vaikutti siten merkittävästi Helsingin maalaiskunnan kaupungistumiseen. Sotien 1939–45 seurauksena kuntaan oli syntynyt lukuisia uusia taajamia työtä etsimään tulleelle siirtoväelle, rintamamiehille sekä väljempää asumista kaipaaville helsinkiläisille.

Ennen vuonna 1946 toteutettua suurta alueliitosta, jolloin maalaiskunnan alueista noin 1/3 siirtyi osaksi Helsinkiä, kunnan pääkeskuksina olivat toimineet Malmi ja Pitäjänmäki. Sittemmin uusia taajamia syntyi Tikkurilaan, Satomäkeen ja Vaaralaan ja 1950-luvun alusta uudeksi kuntakeskukseksi muotoutui Tikkurila. Muita päärataan kasvusaan tukeutuvia alueellisia keskuksia olivat Rekola, Korso sekä Koivukylä sekä 1960–70-luvuilla Länsi-Vantaan suuret lähiöt.

Hyvin pitkään vuoden 1946 toteutettujen alueliitosten jälkeenkin Helsingin kanssa väännettiin kättä siitä, tulisiko Helsingin maalaiskunnasta vielä liittää lisää alueita alati kasvavan pääkaupungin tarpeisiin. Vielä vuoden 1966 Vuosaaren satama-alueeksi Helsinkiin liittämisen jälkeenkin Helsingin kaupungin esitti virallisella toivelistallaan yhteensä noin 166 km²:n suuruisen alueen liittämistä Helsingin maalaiskunnasta alueeseensa kohteiden kattaessa maalaiskunnasta sen koko läntisen ja kaakkoisen osan sisältäen mm. Martinlaakson, Myyrmäen, Kaivokselan, Variston, Vantaanpuiston, Kivistön, Keimolan, Askiston, Seutulan, Hakunilan ja Rajakylän. Haaveillun alueliitoksen tavoitteena oli luoda maantieteellisesti, väestöllisesti, taloudellisesti ja hallinnollisesti mielekkäitä kuntakokonaisuuksia, sillä kaavailtu alueliitos kohdistui osin myös Espoon ja Sipoon maa-alueisiin, tosin huomattavasti vähäisemmässä määrin kuin maalaiskuntaan. Näillä argumenteilla Helsinki aktiivisesti perusteli laajentumishankkeitaan pääkaupunkiseudulla, kunnes Helsingin maalaiskunnasta lopulta sen pitkän ja hankalan taipaleen jälkeen vuonna 1972 tuli Vantaan kauppalaja hieman myöhemmin 1.1.1974 Vantaan kaupunki. Viimeisin alueluovutus Helsingille toteutui vuoden 2009 alussa, jolloin noin 2 km² suuruinen osa Vantaan kaupunkia liitettiin osaksi Helsinkiä. (Vantaan historia 1946–1977; Vantaan kaupungin internetsivut 2013.)

Vantaan kaupungin internetsivuillaan julkaiseman tilastotiedon mukaan Vantaan kaupungin pinta-ala oli vuoden 2012 alussa yhteensä noin 240 km², sisältäen noin 238 km² maa-aluetta ja noin 2 km² vesialuetta. Vantaan kaupunki on vuoden 2013 tilastotietojen mukaan kokonaispinta-alaltaan maamme 279:nneksi suurin kunta ja vain maa-alaltaan 252. Vuoden 2013 alussa Vantaalla oli yhteensä 205 312 asukasta, kaupungin ollessa asukasmäärältään maamme neljänneksi suurin kunta. Vantaan kaupunki on jaettu kaikkiaan 60 kaupunginosaan. Vantaan kaupungin alueella sijaitsee yhteensä 30 rekisterikylää.

10 Mitkä olisivat olleet Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen vaikutukset kiinteistörekisteriin, mikäli kaavailtu kuntien yhdistyminen olisi käytännössä toteutunut?

Nyt tutkimuksen kohteina olevat Helsinki ja Vantaa eivät ole kuntina pinta-aloiltaan läheskään maamme kookkaimpia kuntia, mutta väestömäärältään ne kuuluvat maamme suurimpien ja tiheimmin asuttujen kuntien joukkoon. Kuntien yhteenlaskettu noin 800 000 asukkaasta koostuva väkiluku sekä tämän seurauksena alueelle syntynyt erittäin taaja yhdyskuntarakenne ovat muokanneet alueen kiinteistörakenteesta tiiviin. Sik-

si kuntien yhdistymisen vaikutusten tutkiminen on myös haastava ja mielenkiintoinen kokonaisuus verrattuna maassamme aiemmin toteutettuihin kuntaliitoksiin.

Tämän tutkimuksen lähtötietoina on käytetty Helsingin seudun ympäristöpalveluiden vuosittain julkaisemaa pääkaupunkiseudun keskeiset suunnittelua palvelevat paikkatiedot sisältävää SeutuCD-nimistä aineistoa vuodelta 2011. SeutuCD'11 on jaettu sisällöltään kolmeen osaan rekisterit, kartat ja suunnittelu. Tutkimusaineistona käytetty rekisteriosa kattaa Seudullisesta perusrekisteristä SePestä kootut kuntarekisteritiedot. Näistä tähän tutkimukseen on käytetty Helsingin ja Vantaan kiinteistötietoja sekä tietoja kuntien kaavayksiköistä. Kadun- ja paikannimien osalta tutkimuksen lähtöaineistona on käytetty Helsingin ja Vantaan kaupunkien Facta-kuntarekisterin nimistöosasta 31.10.2011 poimittuja nimistöaineistoja. Itse osoitetietojen lukumäärää koskeva tutkimusosio on suoritettu pääkaupunkiseudun paikkatietopalveluiden julkista osoitetietopalvelua, sekä sen sisältämää osoitenumeroaineistoa tutkimalla. Tutkimuksen tukena on lisäksi hyödynnetty 1.1.2009 toteutetuille yhteensä 32 kuntaliitoskunnalle vuoden 2011 lopulla suunnattua kyselytutkimusta sekä näistä saatuja vastauksia.

Tämä tutkimus painottuu ensisijaisesti Helsingin ja Vantaan kaupunkien teoreettisen yhdistymisen johdosta kiinteistörekisteriin edellytettävien tunnusmuutosten tutkimiseen, pääpainona rekisterijärjestelmiin kiinteistötunnuksen sekä osoitetietojen muutosten seurauksena kuntaliitoksen yhteydessä edellytettävät muutokset, niiden määrä ja laajuus. Tutkimus rajaa siten itse kiinteistörekisterikarttaan sekä rakennustunnuksiin sekä kiinteistörekisterin lainhuutotietoihin edellytettävien muutosten käsittelyyn pääsääntöisesti vain kyselytutkimuksista saatujen kuntien kokemusten varaan. Kuntien osoitetietojen vertailun yhteydessä vertailun lähtökohdiksi on tutkimuksessa otettu vain kuntien suomenkielinen nimistö.

10.1 Kiinteistörekisterin ylläpito Helsingin ja Vantaan kaupungeissa sekä kuntarekisteri

Helsingin sekä Vantaan kaupunkien kiinteistörekisterin pitäjät toimivat kuntien asemakaavoitetuilla alueilla kiinteistörekisterinpitäjinä. Asemakaavoittamattoman alueen kiinteistörekisteriä ylläpitää kummankin kaupungin osalta Etelä-Suomen maanmittaustoimisto.

Helsingin ja Vantaan kaupunki ylläpitävät myös omaa kuntarekisteriä. Tähän tarkoitukseen kunnat ovat valinneet parhaiten kannaltaan soveltuvan Facta-kuntarekisterin. Kuntarekisteri sisältää tiedot mm. kaupungin alueen kiinteistöistä, määräaloista sekä vuokra-alueista ja rakennuksista.

Kuntarekisteri on rakenteeltaan jaoteltu useampaan toiminnalliseen osakokonaisuuteen, joita ovat mm. kiinteistö-, suunnitelma-, väestö-, tietopalvelu- ja rakennusvalvontaosat. Facta-kuntarekisterin käyttöä on myös laajennettu sen toiminnallisuuksia tukevilla osilla, joista esimerkkinä mm. nimistötietojen ylläpitoon tarkoitettu nimistöosa sekä tilasto-osa. Kuntarekisterin kiinteistöosa on kehitetty kiinteistötietojen hallintaan, KTJ-tietojen lukemiseen sekä lainhuutotietoihin liittyvien omistajapäivitysten ylläpitoon kuntajärjestelmässä. Kiinteistöosa sisältää siten yksilöidyt tiedot kunnan alueella olevista kiinteistöistä ja niistä luovutetuista määräaloista sekä tiedot kunnan ylläpitämistä vuokra-alueista.

Kuntarekisterin suunnitelmaosa on keskittynyt kaavoitukseen liittyvien tietojen ylläpitoon ja sisältää tiedot mm. alueen asemakaavoista, rakennuskielloista, voimassa olevan asemakaavan mukaisista kaavamääräyksistä, rakennusoikeudesta sekä osoitteista. Rekisterin muissa osissa ylläpidetään mm. tietoja rakennuksista, väestöstä sekä kunnan maaomaisuudesta. Helsingin kaupungilla ei ole käytössään kuntarekisterin karttaliittymää, joten kohteiden sijaintitieto on aineistossa ilmaistu koordinaattien avulla.

Kuntarekisterin kiinteistöosan tiedot vastaavat itse kiinteistöjen osalta rakenteeltaan KTJ:n tietosisältöä, pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta. Suunnitelmaosa puolestaan sisältää KTJ:lle vieraita käsitteitä kuten kaavatontin, kaavayksikkötiedon.

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta Juhta on laatinut JHS 134 -nimisen suosituksen, joka koskee mm. maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten vahvistettujen kaavojen ja tonttijakojen tunnuksia sekä kuntarekisteriin liittyviä käsitteitä kaavatontti, kaavayksikkö. Lisäksi suositus sekä määrittää niihin liittyvät tunnusrakenteet seuraavasti:

Kaavatontti on hyväksytyn tai vahvistetun tonttijaon mukainen tontti. Kaavatontti voidaan osoittaa erillisellä tonttijaolla tai asemakaavaan piirretyllä tonttijaolla ja tonttijakokartalla.

Kaavayksikkö on pienin asema-, rakennus- tai ranta-asemakaavan yksikkö, käytännössä kortteli tai sen osa, tai vastaavasti yleinen alue tai sen osa. Kaavayksikkö voi olla esimerkiksi kaavatontti tai rakennuspaikka.

Kaavayksikön tunnus, joka yksilöi rekisteröitävän asema-, rakennus- tai ranta-
asemakaavaan merkityn korttelin tai sen osan ja vastaavasti muun kuin
korttelialueen tai sen osan.

Kaupunginosan numero on kaupungin vahvistetun kaupunginosajaon mukainen
numero. Muissa kuin kaupunkikunnissa voidaan käyttää esimerkiksi
kunnanosajakoa. (JHS 134.)

Kaavatontti on asemakaava-alueella suoritettavan kiinteistötoimituksen, eli tontin tai
yleisen alueen lohkomisen edellytys ja siten tärkeä tieto kunnan
kiinteistömuodostuksen lähtökohdaksi. Kaavayksikköä vastaavat tiedot tallennetaan
lähtötiedoiksi kuntarekisteriin usein jo siinä vaiheessa, kun alueen asemakaava tulee
vireille ja kaavan todennäköisyys toteutua ratkeaa. Kohteelle annetaan usein tässä
yhteydessä kaavayksikkötunnus, joka vastaa myöhemmin toteutuessaan
kiinteistörekisteriin merkittävän kiinteistön yksilöivää tunnusta. Ennen kuin
kaavayksiköstä on mahdollista muodostaa tontti, on alueelle laadittava sitova tonttijako,
jossa tontin kaavan mukainen pinta-ala ja ulottuvuus virallisesti vahvistuvat. Yleisen
alueen lohkomisen ei edellytä sitovan tonttijaon laatimista vaan kohde voidaan lohkoa
yleiseksi alueeksi kaavan tultua lainvoimaiseksi ja kun alueen tarkka geodeettinen
laskenta on suoritettu.

Helsingin ja Vantaan kaupungit ovat siirtyneet 1.1.2012 käyttämään ETRS-GK25-taso-
koordinaatistoa ja N2000-korkeusjärjestelmää.

10.2 Tutkimusaineisto

Tässä tutkimuksessa lähtöaineistona on käytetty SeutuCD'11:n sisältämiä Helsingin ja
Vantaan kaupunkien kiinteistö- sekä kaavayksikkötietoja. SeutuCD'11:n aineisto
perustuu Helsingin ja Vantaan kaupunkien osalta kuntien ylläpitämiin ja edellä
esitettyihin kiinteistötietoihin sekä jo aiemmin selostettuun kuntien
kiinteistörekisterinpitovastuun jakautumiseen kuntien ja Etelä-Suomen
Maanmittaustoimiston välillä.

SeutuCD'11:n sisältökuvauksessa edellä tutkimuksessa käytettyjen kiinteistö- sekä
kaavayksikkötietojen tietosisällöt kuvataan seuraavasti:

Kiinteistöt:

Kiinteistöaineisto käsittää pääsääntöisesti maarekisterikiinteistöt, tonttirekisteri-
kiinteistöt, yleiset alueet tai yleisen alueen lisäosat rekisterilajeineen. Aineistossa

on mukana ainoastaan voimassa olevat kiinteistöt. Tiedot ovat kiinteistökohtaisia ja kattavat sekä rekisteröidyt tontit että ns. maarekisterikiinteistöt.

Kaavayksiköt:

Kaavayksikkö on yhteen asemakaavaan kuuluva, asemakaavaan merkitty kortteli, korttelin osa tai ohjeellisen tontti, kun tonttijako on hyväksytty ja tonttijaon mukainen tontti, kun tontti on merkitty tonttirekisteriin. Muulla kuin korttelialueella ja yleiskaava-alueella kaavayksikkö on yhteen kaavaan kuuluva suljettu ja rajattu omalla käyttötarkoituksella erotettu alue (esim. kukin puisto on oma kaavayksikkönsä yhteen kaavaan kuuluvalla osin). Katualueella kaavayksikkö on risteysten välinen katuosuus tai risteysalue tai kaupunginosan sisältämä koko katualue yhteen kaavaan kuuluvalla osin.

Helsingin aineistossa pienin kaavayksikkö on vahvistetun tai käsittelyssä olevan kaavan kaavatontti, Vantaalla vahvistetun kaavan kortteli tai sen osa. (SeutuCD'11 Ohjeet ja tietokuvaukset.)

Tähän tutkimukseen lähtöaineistona käytettyä ja edellä kuvattua kuntien kiinteistö- ja kaavayksikkötietoja ei ole karsittu, eikä aineistoon ole ennakkoon tehty rajoituksia, vaan tutkimusaineistoa on käytetty sellaisenaan kuntien alueella sijaitsevien mahdollisten päällekkäisten kiinteistö- ja kaavayksikkötunnusten tutkimiseen.

10.3 Tutkimuksen suorittaminen

Kiinteistörekisteriin kiinteistötunnusten osalta kuntien yhdistymisen yhteydessä toteutettavaksi tulevien tunnusmuutosten tutkiminen toteutettiin käymällä läpi edellä kuvatut SeutuCD'11:sta listatut kiinteistö- ja kaavayksikkötiedot sekä vertaamalla kuntien aineistoja päällekkäisten sijaintialuetunnusten sekä yksikkötunnusten löytämiseksi vaiheittain. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa listattiin aineiston pohjalta kummankin kunnan kaupunginosat ja rekisterikylät sekä kohteiden laajuuden arvioimiseksi tilastoitiin myös kunkin kylän ja kaupunginosan sisältämien kiinteistöjen lukumäärät. Tämän jälkeen valittiin ja koottiin saadun aineiston pohjalta ne kaupunginosat ja kylät, jotka sijaintialuetunnuksiltaan vastaavat kunnissa toisiaan. Näin koottu, sekä karsittu, tutkimusaineisto irrotettiin omaksi kokonaisuudekseen ja yhdistettiin excel-muotoiseksi taulukoksi aineiston tarkempaa lopullista tarkastelua varten. Taulukon tarkoituksena oli löytää ja yksilöidä kuntien yhteisestä aineistosta täysin toisiaan vastaavat kiinteistötunnukset sekä näiden lukumäärät.

Kuntien kaavayksikkötietojen osalta tutkimus toteutettiin vastaavaan periaatteen mukaisesti, ensin kaikki kaavayksiköiden yhtenevät sijaintialuetunnukset kooten sekä näi-

hin liittyvien kaavayksiöiden lukumäärät tutkien. Lopuksi saadusta aineistosta haettiin päällekkäisyydet.

Näin tuotettujen kiinteistöjä ja kaavayksiköitä koskevien tilastotietojen avulla tulokseksi saatujen lukumäärien pohjalta suoritettiin aineistoa koskeva lopullinen analyysi.

10.4 Tutkimustulokset

Kuten jo aiemmin tekstissä on selostettu yksilöidään kiinteistöt ja muut rekisteriyksiköt neliosaisella kiinteistötunnuksella, joka muodostuu kunta-, sijaintialue-, ryhmä- ja yksikkönumerosta. Sijaintialue tarkoittaa yleensä rekisterikylää tai kaupunginosaa ja ryhmä rekisterikylässä sijaitsevaa taloa tai kaupunginosassa sijaitsevaa korttelia.

Esimerkiksi Helsingin kaupungin asemakaava alueella sijaitseva kiinteistö 091-001-0001-0001 tarkoittaa Helsingin kaupungin (091) 1 Kruunuhaan kaupunginosan korttelissa 1 sijaitsevaa tonttia numero 1. Tunnus 091-401-0002-0026 tarkoittaa puolestaan Helsingin kaupungin (091) Ala-Tikkurilan kylän (401) tilaa 2-26. Tilastoaineistoissa ja kiinteistötietojärjestelmissä kiinteistötunnus esitetään useasti tyhjät numerokentät arvolla 0 korvaten, siten edellä esimerkeissä kuvatut kiinteistötunnukset ilmoitetaan virallisesti usein myös muodossa 091-1-1-1 ja 091-401-2-26.

10.4.1 Kiinteistöt

SeutuCD'11:n sisältämästä kiinteistö- ja kaavayksikkötiedoista kootun lähtöaineiston mukaan Helsingin kaupungissa oli vuoden 2012 alussa yhteensä 33 257 kiinteistöä, käsittäen 26 918 tonttia ja yleistä aluetta sekä 6 339 tilaa tai muuta näihin verrattavaa rekisteriyksikköä. Vastaavana ajankohtana Vantaan kaupungissa oli yhteensä 28 119 kiinteistöä, käsittäen yhteensä 14 602 tonttia ja yleistä aluetta sekä 13 517 tilaa ja muuta näihin verrattavaa rekisteriyksikköä. Kiinteistötietojen osalta vertailtava kuntien tutkimusaineisto sisältää siten yhteensä 61 376 kiinteistön tiedot. (Liitteet 1, 2, 3 ja 4.)

Helsingin kaupunki jakautuu aineiston mukaan 54:ään eri kaupunginosaan ja yhteensä 46 rekisterikylään. Aineiston perusteella on huomattava, etteivät Helsingin kaupungin kaikki kaupunginosat sisällä sijaintialuetunnukseltaan kaupunginosajakoon perustuvia kiinteistörekisterissä olevia kiinteistöjä eikä kaavayksiköitä. Aineistossa ei siten tässä

tarkastelussa esiinny yhteensä neljää Helsingin virallisen kaupunginosajaon mukaista kaupunginosaa, jotka ovat 51 Santahamina, 53 Ulkosaaret, 56 Salmenkallio sekä 57 Talosaari. Vantaan kaupunki on aineiston mukaan puolestaan jaettu 60 kaupunginosaan ja yhteensä 46 kylään.

Aineiston perusteella on todettavissa, että kuntien kaupunginosajaotus on toteutettu toisistaan hieman poikkeavaksi. Helsingin kaupunginosien numerointi alkaa numerosta yksi edeten tästä lähes loogisessa numerojärjestyksessä, päättyen lukuun 59. Vantaan kaupunginosajako alkaa vasta numerosta 10 ja jatkuu tästä epäloogisesti lähes joka kymmenluvulla polveillen, päättyen lopulta lukuun 98. Tästä erilaisesta kaupunginosajaotuksesta johtuen kuntien yhteisten kaupunginosien lukumäärä rajoittuu tutkitun aineiston perusteella kaikkiaan 23:een sijaintialuenumeraltaan yhtenevään kaupunginosaan. (Liitteet 1 ja 3.)

Rekisterikyltien osalta kyltien numerointi alkaa kummankin kylänumeroinnin osalta perinteistä kylännumerojaottelua noudattaen eli numerosta 401, jatkuen tästä kuntien numerointien osalta yhtenevästi Vantaalla sijaitsevien kylänumeroiden loppuun, eli numeroon 426. Edellisten yhteensä 26 sijaintialueeltaan samannumeroisen kylän lisäksi jatkotutkittavien sijaintikohteiden ryhmään kuuluvat yhteiset rekisterikylät numero 878, 884 ja 895. Se seikka, että kaupunginosat ja rekisterikylät on kunkin kaupungin osalta nimetty toisistaan poikkeaviksi, ei muuta sitä lähtökohtaa, että kuntien yhdistymisen yhteydessä sijaintialueeltaan vastaavien kohteiden tunnus on päällekkäisyyksien välttämiseksi toisen kohteen osalta muutettava. Kiinteistötunnus on siten yksin kiinteistön yksilöivä, ei sijaintialuetunnukseen liitetty nimi. (Liitteet 2 ja 4.)

Tutkimuksen toisen vaiheen, eli sijaintialueiltaan yhteisten kaupunginosien ja rekisterikyltien tilastoinnin pohjalta suoritetun laskennan ja vertailun mukaan Helsingin sijaintialueeltaan vastaavien kaupunginosien alueella sijaitsee yhteensä 10 742 kiinteistörekisterissä olevaa kiinteistöä. Vantaan alueella vastaava lukumäärä jää hieman alle puoleen, lukumäärän ollessa 4 375 kiinteistöä. Yhteensä sijaintialueeltaan vastaavat kaupunginosat sisälsivät siten 15 117 kiinteistöä. Tilojen kohdalla tilanne näyttää tutkimuksen perusteella olevan kaupunkien tonttirekisteriin merkittyjen tonttien ja yleisten alueiden tutkimustulokseen verrattuna päinvastainen, sillä sijaintialueeltaan samannimisissä rekisterikylissä sijaitsi Vantaalla yhteensä peräti 13 507 kiinteistöä, Helsingin osalta lukumäärän jäädessä 3 211:een. Syynä tilastolliseen epäsuhtaan alueisiin kohdistuvien lukumäärien osalta vaikuttaa tutkimukseen liittyvä sijaintialuerajaus, jonka seurauksena

Vantaan kaupungin alueella sijaitsevista rekisterikylistä yhtä kylää lukuun ottamatta kaikki muut kohdistuivat nyt valittuun tutkimusjoukkoon eli sijaintialuetunnuksiltaan Helsingin kaupungin kanssa yhteneviin kylänumeroihin. Myös lähtöaineiston kiinteistökohtaisista lukumääristä voidaan havaita, että rekisterikylien alueella sijaitsevia kiinteistöjä on Vantaan kaupungin alueella määrällisesti huomattavasti enemmän kuin Helsingin kaupungin alueella, eli yli kaksinkertaisesti. (Liitteet 5 ja 6.)

10.4.2 Kaavayksikkötiedot

Koska kaavayksiköt ovat lähtökohta kuntien asemakaavoitetun alueen kiinteistönmuodostukselle sisältää, kaavayksikköaineisto myös tiedot niistä voimassa olevan asemakaavan mukaisista kiinteistöistä, jotka on jo merkitty kiinteistörekisteriin. Tämän lisäksi aineistossa esiintyvät ne kaavayksiköt, joita ei vielä ole kiinteistötoimituksessa muodostettu omiksi rekisteriyksiköikseen. Tähän perustuen kaavayksiköitä koskeva tutkimusaineiston lähtöjoukko on kooltaan vastaavien kaupunginosien asemakaavaan pohjautuvaa kiinteistöaineistoa määrällisesti laajempi. Kiinteistötietojen joukossa esiintyy puolestaan runsaasti myös niitä kiinteistöjä, jotka eivät enää vastaa ulottuvuudeltaan voimassa olevan asemakaavan tai tonttijaon mukaista kaavayksikköä, eli jäljempänä esitettävä sijaintialueeltaan kaupunginosiin perustuvat kiinteistöjen ja kaavayksiköiden lukumäärien määrällinen vertailu ei paljastaa tilastollisesti sitä, miten paljon voimassa olevan asemakaavan mukaisia kiinteistöjä on kunnittain kiinteistötoimituksissa muodostamatta. Voimassa olevien kaavayksiköiden lukumäärä kuitenkin kertoo sen, miten paljon asemakaavan mukaisia sijaintialueeltaan kaupunginosatunnuksen sisältäviä kiinteistöjä kunnassa kulloinkin on.

Lähtötietoina aineiston pohjalta tutkimuksessa käytetty kaavayksikkötaulukko sisältää Helsingin kaupungin osalta yhteensä 37 517 kaavayksikköä, aineiston koostuessa voimassa olevien asemakaavojen mukaisista kaavayksiköistä eli asemakaavan tai tonttijaon mukaisista tonteista sekä yleisistä alueista tai niiden lisäosista. Vastaavan edellä jo esitellyn ja tilastoidun asemakaava-alueen kiinteistöjen lukumäärä on 26 918 rekisteriin merkittyä asemakaava-alueen tonttia tai yleistä aluetta. Voimassa olevia kaavayksiköitä esiintyy Helsingin aineistossa siten 10 599 kappaletta enemmän kuin vastaavien sijaintialuetunnuksensa perusteella kaupunginosaksi määriteltyjen kiinteistöjen lukumäärä. Vantaan kaavayksikkö- ja kiinteistöaineistojen vastaavassa vertailussa kaavayksiköitä on yhteensä 26 605 kappaletta. Vantaan kaupungin asemakaavoitetun alueen kiinteistöjä koskevassa tilastossa esiintyy puolestaan yhteensä 14 602 kiinteistöä.

Ero voimassa oleviin kaavayksiköihin on Vantaalla yhteensä 10 003 kaavayksikköä. (Liitteet 1 ja 3.)

Kuten jo aiemmin lähtötietoja koskevassa osioissa mainitaan, eivät Helsingin alueen lähtöaineistot sisällä kiinteistö- eivätkä kaavayksikkötietoja lainkaan neljän seuraavan kokonaisen kaupunginosan alueilla 51 Santahamina, 53 Ulkosaaret, 56 Salmenkallio sekä 57 Talosaari, joten nämä kaupunginosia koskevat tiedot suljettiin pois aineistosta. Vertaamalla nyt myös kuntien kiinteistö- ja kaavayksikkötilastoja voidaan todeta, että kummankin kaupungin aineisto sisältää sellaisia kaupunginosia, joiden alueella sijaitsee vain kaavayksiköitä mutta ei lainkaan sijaintialuetunnukseltaan kaupunginosajakoon pohjautuvia rekisteröityjä kiinteistöjä. Helsingin alueelta näitä löytyy vain yksi, eli kaupunginosa 52 Suomenlinna (37 kaavayksikköä).

Vantaan kaupungin asemakaavoitettuun alueeseen kohdistuu viisi kokonaista kaupunginosaa, joilla edellä kuvatun tavoin esiintyy vain kaavayksiköitä mutta ei niiden pohjalta rekisteröityjä kiinteistöjä. Nämä viisi kaupunginosaa ovat 22 Keimola (77 kaavayksikköä), 32 Riipilä (1 kaavayksikkö), 57 nimetön (1 kaavayksikkö), 87 Vierumäki (2 kaavayksikköä) sekä 90 Länsisalmi (5 kaavayksikköä).

Edellä Vantaan kaupungin aineistossa esiintyvä yksi sijaintialuetunnukseltaan 57 kaupunginosaan merkitty kaavayksikkötieto pohjautuu todennäköisesti kuntarekisteriin virheellisesti syötetystä tiedosta. Saadun tiedon mukaan kaupunginosaa numero 57 ei virallisesti sisälly Vantaan kaupunginosajakoon, joten aineisto on poistettu tilastosta.

Kaavayksikköaineiston perusteella suoritettujen lähtöaineistojen tilastoinnin jälkeen valittiin aineistosta jatkotutkimuksen kohteiksi jälleen jo edellä suoritettujen kiinteistötietojen tutkimusta vastaavasti ne kuntien kaavayksiköt, jotka kohdistuivat sijaintialuetunnukseltaan vastaaviin aluejakoihin, eli kaupunginosaan. Kiinteistötietoihin toteutettavia tunnusmuutoksia vastaavasti on tunnusmuutokset kuntaliitosten yhteydessä kohdistettava myös kaavayksikkötunnuksiin, päällekkäisten kiinteistötunnusten välttämiseksi.

Yhteisten sijaintialuetunnuksien perusteella koottu ja yhdistetty kuntien yhteinen kaavayksikköaineisto koostettiin taulukoksi ja aineiston pohjalta tuotettiin listattu tilastotieto kuntien vastaavien kaupunginosien alueella sijaitsevista kaavayksikkömääristä. Saadun tuloksen mukaan kuntien yhteisten 26 sijaintialuetunnukseltaan samannimisen kaupunginosan alueella Helsingin kaupungissa sijaitsee yhteensä 14 477 kaavayksik-

köä ja Vantaan kaupungissa 7 545 kaavayksikköä. Vastaavat sijaintialuetunnuksiin edellä suoritettuun vertailuun perustuvat kiinteistöjen lukumäärät ovat Helsingissä 10 742 ja Vantaalla 4 375 kiinteistöä. (Liite 5.)

Vertailtaessa itse Helsingin ja Vantaan alueilla kummankin kunnan sisäisiä kaavayksikkömääriä ja niiden kohdistumista sijaintialuetunnuksensa eli kaupunginosatunnusten perusteella muutettavien tunnusten kohteiksi on Helsingin alueen tunnusten kokonaismäärä yhteensä 37 517, joista muutettavien tunnusten osuudeksi jää yhteensä 14 477 kaavayksikkötunnusta. Vantaan vastaava luku on 24 605 kaavayksikköä, joista muutettavien lista koostuu yhteensä 7 545 kaavayksiköstä. Prosentuaalisesti Helsingin kaupungin alueen kaavayksiköistä noin 39 % sisältyy yhtenevien tunnusten ryhmään ja Vantaalla noin 31 %.

Vaikka kuntien yhdistymisen yhteydessä olennaiset muutokset toteutetaankin kiinteistöjen kunta-, ja sijaintialuetunnuksiin, on mielenkiintoista tutkia myös sitä, miten runsaasti sijaintialue-, ryhmä- ja yksikkötunnuksiltaan, eli muuten kuin kuntatunnuseltaan täysin samoja kiinteistöjä ja kaavayksikköjä kohdistuu tutkimuksessa käytössä olevaan aineistoon. Toisin sanoen, tämä tarkoittaa niiden kohteiden ryhmää, joissa ryhmä-, sijaintialue- ja yksikkötunnus vastaavat täysin toisiaan. Tämän johdosta jo edellä kuvattu päällekkäisten sijaintialuetunnusten omaavien kiinteistöjen ja kaavayksiköiden sisältämiä aineistoja verrattiin vielä kertaalleen keskenään ja etsittiin aineistojen joukosta toistensa täydelliset vastaavuudet samalla näiden lukumäärät laskien. Näin saadun tilaston perusteella kuntien alueella sijaitsee sijaintialuetunnuseltaan yhteisen rekisteriyksikkötunnuksen omaavia kiinteistöjä yhteensä 341 kappaletta. Kohteiden jakautuminen rekisterikylittäin on esitetty liitteessä 7.

Vastaava luku sijaintialuetunnuksensa perusteella kaupunginosajakoon sisältyvän aineiston pohjalta tuotetun tilaston mukaan on kuntien alueella yhteensä 240 täysin vastaavaa sijaintialuetunnuseltaan kaupunginosajakoon perustuvaa kiinteistörekisterissä olevaa jo muodostettua kiinteistöä sekä 282 voimassa olevaa kaavayksikköä (liitteet 7 ja 8). Yllättävää saadun tutkimustuloksen perusteella on havaita sekä rekisterikyltien että kaupunginosajakoon sijaintialueiltaan kuuluvien täysin yhtenevien kiinteistö- ja kaavayksikkötunnusten lukumäärien vähäisyys. Kuten liitteenä 7 olevasta taulukoista voidaan havaita, löytyy sijaintialuetunnusiltaan yhteensä 29:n tutkimuskohteeksi valitun kuntien yhteisen rekisterikylän joukosta myös useita sellaisia kyliä, joihin ei sisällynyt yhtään toisiaan vastaavaa kiinteistötunnusta. Näiden kylien sijaintialuetunnukset

ovat 402, 404, 408, 410, 413, 415, 416, 425 sekä 878, eli yhteensä yhdeksän rekisteri-
kylää. (Liite 7.) Kaavayksiköiden osalta tulos toistuu vastaavasti, siten että sijain-
tialuetunnuksensa osalta kuntien yhteensä yhteisen 23 kaupunginosan ryhmässä esiin-
tyy peräti 12 sellaista kaupunginosaa, joiden alueilta ei tutkimuksen mukaan löytynyt
yhtään yhteistä kaavayksikkötunnusta. Nämä kaupunginosat ovat 10, 11, 13,14, 16,
17, 24, 25, 26, 31, 32, ja 33. (Liite 8.)

10.5 Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen vaikutukset kiinteistörekisteriin

Mitä edellä esitetyt tutkimustulokset sitten kertovat kuntien rakenteesta ja mahdollisen
kuntaliitoksen/kuntien yhdistymisen vaikutuksesta kiinteistörekisteriin? Kohdekuntien
kiinteistörekisterin ylläpitovastuu on kuntien ja Maamittauslaitoksen osalta toteutettu
saman periaatteen mukaisesti, myös kuntarekisterijärjestelmä ja kuntien korkeus sekä
koordinaattijärjestelmä ovat yhtenäiset. Tärkeimmät kiinteistörekisteriin kuntien
yhdistymisen yhteydessä toteutettavat muutokset kohdistuvat siten juuri edellä
tutkittujen kunta- ja sijaintialuetunnusten päällekkäisyyksien poistamiseen sekä kunnan
yhteisten/päällekkäisten kadunnimien uudelleen järjestämiseen ja nimeämiseen.
Lisäksi edellä esitetyistä muutoksista seuraa johdannaismuutoksia mm. kuntien
rakennustunnuksiin, osoitenumeroiteihin sekä kiinteistön omistajatietoihin.

10.6 Miten nämä muutokset toteutettaisiin?

Ensimmäisenä lähtökohtana muutoksessa on pohtia, ottaako tuleva yhdistyvä kunta
uudeksi yhteiseksi nimekseen jommankumman kunnan alkuperäisen nimen ja sen
myötä myös kyseisen kunnan jo käytössä olleen kuntatunnuksen. Vaihtoehtoina
Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymisen yhteydessä on ottaa käyttöön nimi Helsinki
ja kuntatunnus 091 tai Vantaa kuntatunnuksineen 092. Vaihtoehtoisesti on myös
mahdollista valita kunnalle kokonaan uusi nimi ja tätä seuraava uusi kunnanumero.
Kuntien yhdistymiskeskustelun käydessä vuoden 2011 loppupuolella kuumimmillaan
ehdotettiin mediassa uudeksi kunnan nimeksi jopa kuntien alkuperäisnimistä
koostettua yhdistelmää, Vanki.

Mikäli uusi yhdistyvä kunta ottaisi käyttöönsä nimen Helsinki ja tämän myötä kuntatun-
nuksen 091, tulisi koko Vantaan alueen kuntatunnus muuttua kaikkien yhdistymishet-

kellä Vantaan kaupungin alueella voimassa olevien kiinteistö- sekä kaavayksikkötunnusten osalta. Tämän lisäksi tulisivat toteutettaviksi muutokset kuntien sijaintialuetunnuksiin niin rekisterikylien kuin asemakaava-alueen korttelinumeroinninkin sisältämien yhtenevien tunnusten osalta. Poikkeuksena ovat kuitenkin eräät rekisteriyksiköt, kuten mm. lunastusyksiköt sekä maantiet, joiden osalta muutos toteutetaan muuttamalla vain niiden ryhmä- ja yksikkönumeroa. Nykyisen toimintamallin mukaan siis lakkaavan kunnan kiinteistöt rekisteröidään uuteen kuntaan ja jokaiselle uuteen kuntaan siirtyvälle kiinteistölle annetaan uusi kiinteistötunnus.

Käytännössä muutettavien rekisterikylien sijaintialuetunnusten muuttaminen toteutettaisiin pohtimalla, sijaitsevatko olemassa olevat ja saman sijaintialuetunnuksen omaavat rekisterikylät vanhaan yhteiseen lähtöhistoriaan pohjautuen siten, että ne tai osa niistä olisi alueellisesti mahdollista yhdistää vai edellyttääkö kuntien yhdistyminen kokonaan uusien rekisterikylien nimeämistä sijaintialuetunnukseltaan ns. yhdistyvän kunnan eli tässä esimerkissämme Vantaan osalta uudestaan. Tämä pohdinta käydään läpi kunnan kiinteistörekisterinpitäjän ja Maanmittauslaitoksen kanssa yhteistyönä, tosin itse lopullinen suunnittelu ja toteutus ovat Maanmittauslaitoksen vastuulla.

Sijaintialuetunnukseltaan kaupunginosajakoon pohjautuvien kiinteistöjen ja kaavayksiköiden osalta kohteen sijaintialuetunnus tulee myös muuttaa päällekkäisten kaupunginosanumerointien poistamiseksi. Tämä muutos edellyttää kuitenkin ensitöikseen asemakaavassa määriteltyjen ja asemakaavaan pohjautuvien kaupunginosatunnusten muuttamista. Kuten edellä on mainittu, edellytti tämä vaihe aiemmin uuden asemakaavan laadintaa alueelle, ennen kuin kaupunginosatunnuksen muuttaminen oli teknisesti mahdollisesta toteuttaa. Lisäksi asemakaavan muutoksen yhteydessä toteutettiin tarvittavat korttelinumeroinnin uudistamiset alueella. Viimeaikaisten lukuisien ja laaja-alaisten kuntien yhdistymisten ja kuntaliitosten myötä on maankäyttö- ja rakennuslakiin toteutettu 55 §: 4 momentin mukainen kaavoitusmenettelyä joustavampi päätösprosessi, jolla kaupunginosien ja niihin liittyvien kortteleiden tunnusmuutos on voitu hoitaa ilman kaavoitusprosessiin kuuluvia raskaita hallinnollisia kuulemisia ja nähtävillä oloprosesseja mahdollisine valituksineen. Päätöksen turvin on voitu taata kuntien liitosai-kataulujen varma toteutuminen ja suunnitelluissa aikatauluissa pitäytyminen. Laaditun päätöksen ja kohteiden uudelleen numeroinnin jälkeen ovat kiinteistörekisterin pitäjät yhdessä kuntarekisterijärjestelmän ylläpitäjien sekä Maanmittauslaitoksen kanssa päivittäneet vaadittujen kohteiden tunnusmuutokset rekisteröintikuntoon. Kiinteistörekisterissä olevien kiinteistöjen osalta tunnusmuutos edellyttää myös kiinteistörekisterinpitä-

jän laatimaa erillistä tunnusmuutospäätöstä, jolla tontin tai yleisen alueen rekisterissä olevan kiinteistön kiinteistötunnus virallisesti muutetaan. Vireillä olevien kaavayksiköiden osalta tunnusmuutos toteutetaan päätökseen pohjautuvan tunnusmuutoksen teknisellä tallentamisella suunnitelmarekisteriin ja myöhemmin tähän perustuvan tonttijaon laadintaan.

Mikäli kunta olisi päättänyt ottaa nimekseen Vantaa, vastaisi menettely periaatteiltaan ja menettelyiltään edellä kuvattua Helsingin tapausta, kuitenkin siten että muutoksen kohteena olisivat tällä kertaa Helsingin kaupungin nimi, yhteiset kunta- sekä sijaintialuetunnukset niin rekisterikylien kuin kaupunginosien kiinteistöjen kuin kaavayksiköidenkin osalta. Lisäksi edellytetään vastaava kaupunginosatunnuksiin liittyvän tunnusmuutosprosessia.

Täysin uuden kunnan nimen käyttöönotto kuntien yhdistymisen yhteydessä edellyttäisi puolestaan muutosten toteuttamista kummankin kunnan kuntatunnuksiin sekä pohdintaa siitä, kumman kunnan päällekkäisten sijaintialuetietojen säilyttäminen ennallaan olisi järkevää vai onko jostain syystä järkevämpää uudistaa uuden kunnan aluejaot näiltäkin osin kokonaan, esimerkiksi jo olemassa olevia vanhoja kaupunginosia sopivasti jakamalla ja yhdistelemällä. Tämänäyttöisesti toteutettujen kuntien yhdistymiset ja kuntaliitokset sekä niihin liittyvät aineistojen järjestelyt aiheuttavat toteutusvaiheessaan runsaasti vaivaa ja ovat siten hyvin aikaa vieviä prosesseja. Perinteinen jommankumman tai jonkun yhdistyvän kunnan nimen säilyttäminen ja sen pohjalta toteutetut muutokset ovat siten yleisempiä ratkaisuja kuntien yhdistymisiä maassamme toteutettaessa.

Mikäli kunnat valitsisivat yhdistymisensä lähtökohdaksi nimen Helsinki ja kuntatunnukseksi 091 aiheuttaisi tämä tunnusmuutoksen Vantaan kaupungin alueella sijaitsevan yhteensä 28 119 voimassa olevan kiinteistön kuntatunnuksiin. Edellisten lisäksi muutoksen piiriin kuuluisivat myös yhteiset sijaintialuetunnukset eli niiden päällekkäisten rekisterikylien ja kaupunginosien tunnuksat, jotka jatkossa rekisterin selvyiden ja päällekkäisten kiinteistötunnusten välttämiseksi kuntien yhdistymisen yhteydessä tarvitaan. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Muutettavien sijaintialuetunnusten lukumäärät uuden kunnan nimenä Helsinki

Vantaa	Rekisterikylä	Kaupunginosa	Kaupunginosa
Muutettavia kohteita	Kiinteistöjä	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä
Yhteensä	13 507	4 375	7 545

Mikäli kunnat valitsisivat yhdistymisensä lähtökohdaksi nimen Vantaa ja kuntatunnukseksi 092, tämä aiheuttaisi tunnusmuutoksia yhteensä 33 257 Helsingin kaupungin alueella sijaitsevan voimassa olevan kiinteistön kuntatunnuksiin. Lisäksi edellytettäisiin Vantaan esimerkin kaltaiset muutokset Helsingin kaupungin alueella sijaintialuetunnuksiltaan yhteneviin kohteisiin. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Muutettavien sijaintialuetunnusten lukumäärät uuden kunnan nimenä Vantaa

Helsinki	Rekisterikylä	Kaupunginosa	Kaupunginosa
Muutettavia kohteita	Kiinteistöjä	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä
Yhteensä	3 211	10 742	14 477

Mikäli kunnat valitsisivat yhdistymisensä lähtökohdaksi kokonaan uuden nimen, kuten jo edellä mainitun nimen Vanki ja sen myötä uuden kunnanumeron edellyttäisi muutos kaikkiin uuden kunnan alueella sijaitseviin yhteensä 61 376 kiinteistöön sekä yhteensä 62 122 kaavayksikköön kohdistuvan kuntatunnuksen muuttamista, sekä syvällistä ennakoitua pohdintaa siitä, miten uuden kunnan kiinteistöjaotus jatkossa tulisi toteuttaa niin rekisterikyliä kuin kaupunginosienkin sijaintialuetunnusten osalta. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Muutettavien sijaintialuetunnusten lukumäärät uuden kunnan nimenä Vanki

Vanki	Rekisterikylä	Kaupunginosa	Kaupunginosa
Muutettavia kohteita	Kiinteistöjä	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä
Helsinki	6 339	26 918	37 517
Vantaa	13 517	14 602	24 605
Yhteensä	19 856	41 520	62 122

Käytännössä kuntien on ilmoitettava kuntaliitoksistaan Ministeriölle hyvissä ajoin ennen kuntien virallista yhdistymistä, jotta yhdistymiseen liittyvät päätökset voidaan panna täytäntöön laadittavan suunnitelman pohjalta esitetyn aikataulun mukaisesti.

Perinteisesti kuntajaon muutokset on toteutettu ja pantu täytäntöön vuoden vaihteessa, jolloin Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterijärjestelmässä on tätä varten ennalta suunniteltu ja muille kunnille tiedotettu rekisteröintikatkos. Tällöin muut maamme kun-

nat eivät saa tehdä KTJ:hin rekisteritietojen muutoksiin liittyviä päivityksiä, eivätkä myöskään voi rekisteröidä toimituksia.

Miten pitkään Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisen johdosta toteutettavat kiinteistötunnusmuutosten rekisteröinnit KTJ:hin sitten kestäisivät ja mikä olisi niiden aiheuttama katkos muiden kuntien kiinteistötoimitusten rekisteröinneille? Maanmittauslaitoksen kehittämiskeskuksen projektipäällikkö Mikko Peltokorven mukaan kuntaliitoksen johdosta muille kunnille seuraava rekisteröintikatkos kestäisi kaikissa vaihtoehdoissa useita kuukausia. Tarkkaa arviota ei kuitenkaan voida antaa, sillä vastaavanlaisista kahden kaupunkimaisen kunnan kuntaliitoksista ei Maanmittauslaitoksella ole aiempaa käytännön kokemusta. Tähän mennessä pisin rekisteröintikielto on Peltokorven mukaan toteutunut Kouvolan kuntaliitoksessa, jossa rekisteröintikatko alkoi elo-syyskuussa kestäen kyseisen vuoden loppuun. Pääkaupunkiseudun liitos olisi Peltokorven arvion mukaan edellistä kertaluokkaa suurempi operaatio. Varsinaiseen sijaintialuerakenteen muuttamista varten Maanmittauslaitoksessa suoritettavaan valmistelemaan työhön kuluva aika ei kohteiden laajuuden ja vastaavien kokemusten puuttuessa eri nimeämisvaihtoehtojen osalta pystytä tarkasti arvioimaan. (Peltokorpi 2013.)

Itse sijaintialuetunnuksiin liittyvien kaupunginosien ja kortteleiden edellyttämät tunnusmuutospäätökset olisi Helsingin kaupungin Kaupunkisuunnitteluviraston vs. suunnittelija Tiina Mehtosen mukaan mahdollista toteuttaa maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n 4 momentin mukaisella hallinnollisella päätöksellä. Päätäjätaho olisi tällöin kaupunkisuunnittelulaitakunta. Itse päätösten valmisteluun kuluva aika ei valitettavasti pystytty virastosta arvioimaan. (Mehtonen 2013.)

10.7 Helsingin ja Vantaan kaupunkien osoitenimistö

10.7.1 Tutkimusaineisto

Tätä työtä varten Helsingin ja Vantaan kaupunkien Facta-kuntarekisterin nimistöosista poimittiin lokakuun 2011 lopussa kuntien ylläpitämät nimistötiedot. Aineisto sisältää tiedot kuntien alueella sijaitsevista voimassa olevan asemakaavan mukaisista nimistökohteista, käsittäen mm. katujen, teiden, kujien, polkujen ja väylien, aukoiden, puistojen sekä siltojen nimet. Edellisten lisäksi aineisto sisältää tiedot myös kunnan alueen muista asemakaavan mukaisista paikannimistä kuten saarten, jokien, mäkien ym. ni-

mistä. Tässä tutkimuksessa käytetty Helsingin kaupungin nimistöaineisto sisältää yhteensä 6 043 nimeä sekä näiden ruotsinkieliset vastineet. Vantaan kaupungin vastaava aineisto sisältää yhteensä 4 420 nimeä ruotsinkielisine vastineineen.

10.7.2 Tutkimuksen suorittaminen ja sen tulokset

Tutkimuksessa edellä mainittu kuntien yhdistetty, yhteensä 10 463 nimeä kattava excel-taulukkomuotoon koostettu nimistöaineisto käytiin läpi silmämääräisesti aineistoa verraten ja aineistosta kuntien suomenkieliset nimien vastaavuudet poimien. Tulokseksi poiminnasta saatiin yhteensä 416 täysin vastaavaa suomenkielistä nimeä. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Pällekkäiset nimet jakautuvat teemoittain seuraavasti:

Nimistön mukainen kohde:	Lukumäärä
Katu, väylä tai tie	195
Kuja tai polku	181
Puisto	20
Saari	3
Muu paikannimi (mäki, joki ym.)	17
Yhteensä kpl	416

Vaikka kuntien nimistöt sisältävätkin useita lähes samankaltaisia nimiä ei näiden muuttaminen kuntaliitoksen yhteydessä ole välttämätöntä tai edes järkevää. Osa paikannimistä on jo pitkään ollut alueella vallitsevia ja siten ilman erityistä syytä, kuten olemassa olevien osoitetietojen päällekkäisyyttä ei ole nimistöä syytä lähteä muuttamaan. Olennaisin ja tärkein asia on nyt löydettyjen kuntien yhteisten nimien pohjalta tutkia näiden 416 kohteen jo olemassa olevia osoitetietoja ja pyrkiä niiden pohjalta ratkaisemaan kumman kunnan kohteen nimeä muuttamalla saavutetaan parempi lopputulos. Vasta tämän jälkeen tulee pohtia kohteille uudet nimet ja käynnistää nimen muutoksen edellyttämä päätösprosessi.

Suoritetun seulonnan lopputuloksena saatu 416 nimen joukko käytiin seuraavaksi läpi erottelemalla aineistosta ne kohteet, joiden nimen muuttaminen on kuntien yhdistymisen yhteydessä välttämätöntä päällekkäisten osoitetietojen välttämiseksi. Tämä osio tutkimuksesta toteutettiin etsimällä ja tilastoimalla Pääkaupunkiseudun paikkatietopalveluiden julkisen osoitetietohaun kautta kunkin kunnan alueella kohteessa voimassa olevat osoitenumerotiedot ja laskemalla näiden lukumäärät. Samassa yhteydessä ver-

rattiin myös kuntien kartta-aineistoa kohteen paikannimistön osalta, pyrkien näin löytämään ja erottamaan ne syyt ja tekijät, jotka juuri tämän kohteen osalta tukisivat perusteita nimen säilyttämiseksi ensisijaisesti alueellaan. Tällaisia merkityksellisiä tekijöitä ovat esimerkiksi tunnettuun alueen nimeen sidotut kohteen nimet, kuten Pähkinärinne Vantaalla, joka tukee nimen Pähkinäkuja säilyttämistä, ja nimi Lapinrinne Helsingin Lapinlahdessa, tai alueelle muuten samanalkuisina nimetyt useamman kohteen esiintyminen kuten Riihitie, Riihikuja, Riihipolku tai Riihipuisto, joiden irrottaminen kokonaisuudesta saattaisi tuntua epäloogiselta. Lisäksi aineistosta eroteltiin kohteet, jotka fyysisen sijaintinsa perusteella halkovat jo entuudestaan kuntien rajoja. Näiden osalta ei ole välttämätöntä muuttaa nimistöä, vaan asia korjataan yleisesti osoitenumerointia uudistamalla.

Pääkaupunkiseudun paikkatietopalvelun osoitetietohakun avulla tuotetun osoitemääriä koskevan tilaston perusteella näiden 416 yhteisen nimistökohteen alueella sijaitsee yhteensä noin 10 017 voimassa olevaa osoitetta. Näistä Helsingin kaupungin alueella sijaitsee noin 4 391 ja Vantaan kaupungin alueella noin 5 626 osoitetta. Laaditun osoitelukumääriä koskevan tilaston sekä samanaikaisesti suoritettua karttatarkastelun pohjalta määriteltiin seuraavaksi ne kohteet, jotka kummankin kunnan alueella olisi loogista nimetä uudelleen. Ryhmittelyperusteina toimivat jo edellä mainitut olemassa olevat osoitteet, niiden lukumäärä, sekä kohteen mahdollinen erityisarvo, jonka perusteella nimen säilyttäminen juuri kyseisellä alueella olisi erityisen tärkeää. Lisäksi aineistosta eroteltiin pois ne kohteet, joiden osalta nimen muuttaminen ei ole olennaista eikä tutkimuksen pohjalta kuntaliitoksen yhteydessä välttämätöntä. Näitä tekijöitä ovat kohteiden kuuluminen paikannimiin, joita ovat saaret ja joilla ei kyseisissä tapauksissa voimassa olevia osoitetietoja, puistot ja muut paikannimet, kuten mäet tai joet, jotka saavat tarvittaessa tarkentavan osoitteensa lähimmän kulkuväylän kautta. Nimen muutosta ei myöskään tarvitse toteuttaa niillä valtavyylillä, läpikulkuteillä tai -poluilla, joiden osalta nimeen pohjautuva osoiteongelma on ratkaistavissa vain osoitteiden uudelleen numeroinnilla. Näitä kuntien rajoja leikkaavia samannimisiä katuja, väyliä, polkuja tai teitä sijoittuu tutkimuksen mukaiselle Helsingin ja Vantaan kaupunkien alueelle yhteensä 8 kappaletta. Näiden osalta tulisi jatkossa vain tutkia ja järjestää kohteiden osoitenumerointi uudelleen, ilman kadun uudelleen nimeämisvelvoitteita.

Edellä mainittujen paikan nimien ja kunnan jo olemassa olevien rajojen ylittävien väylien pois sulkemisen jälkeen jäi muutettavia kohteiden yhteisiä nimiä jäljelle yhteensä

noin 355 kappaletta, jotka edellä kuvattujen perusteiden mukaisesti jaoteltuina jakautuisivat kunnittain taulukon 5 mukaisesti.

Taulukko 5. Yhteensä Helsingin ja Vantaan kaupungin alueilla sijaitsevien yhteisten nimistökohteiden alueilla kunnittain kohdistuvat osoitteiden lukumäärät

Kunta	Nimistö kohde	Kohteita kpl	Osoitteita kpl
Helsinki	Katuja, väyliä ja teitä	104	1 359
	Kujia ja polkuja	101	464
	Yhteensä Helsingissä	205	1 823
Vantaa	Katuja, väyliä ja teitä	73	851
	Kujia ja polkuja	77	298
	Yhteensä Vantaalla	150	1 149

Vaikka muutettavien kohteiden jaottelussa hyvin tärkeänä kriteerinä pidettiin jo olemassa olevien osoitetietojen lukumäärää ja näiden muuttamisvelvoitteesta aiheutuvaa laajaa työtä, voidaan edellä esitetyn taulukon perusteella jo silmämääräisesti todeta, ettei kohteiden jakautuminen tämän perusteen mukaisesti ollut määräytyvää. Helsingin kaupungin alueella muutettavaksi esitetyn yhteensä 205 kohteen nimi jakautui lähes tasan katujen, väylien ja teiden sekä kujien ja polkujen nimien kanssa. Vantaan kaupungin alueella muutoksen kohteiksi valittiin yhteensä 150 nimen joukko nimistön kohteiden jakautuessa vastaavasti Helsingin tavoin lähes kahteen yhtä suureen osaan. Muutettavia osoitekohteita löytyi tilaston mukaan Helsingistä yhteensä noin 1 823 ja Vantaalta yhteensä noin 1 149 kappaletta. Mistä sitten johtui edellä kuvattu epäsuhta ehdotettujen muutosten painopisteen kallistuessa juuri Helsingin nimistöön? Suoritetun karttatarkastelun pohjalta oli todettavissa, että Vantaan kaupungin nimistö koostui Helsinkiä useammin kohteista, joiden nimi pohjautuu samaan alkuosaan, jolloin yhden nimen muuttaminen muokkasi enemmän alueen koko nimistön rakennetta. Sillä esimerkiksi alueen nimistössä esiintyvän Riihitien muuttaminen muuksi alueella jo sijaitsevien Riihi-alkuisten kujun, puiston ja polun joukosta olisi muokannut kohteen ilmettä enemmän kuin nimen muuttaminen Helsingissä, jossa nimi esiintyi vain kerran juuri tien nimessä. Lisäksi Vantaan kaupunki rakenteeltaan nuorempana ja toteutukseltaan väljempänä sisältää useampia laajoja, taajaan rakennettuja omakotialueita, Helsinkiä pidempiä katuosuuksia sekä näiden varsilla runsaasti käytössä olevia osoitteita. Tämän määrällisen syyn seurauksena muutettavaksi esitetyt kohteet kohdistuivat Vantaata useammin Helsingin kaupungin alueelle.

10.8 Miten sitten muutoksessa edettäisiin

Edellä kuvattu nimistöä varten edellytettävä muutos vaatii siis vastaavan tyyppisen maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n 4 momentin mukaisen kuntien tekemät erillispäätökset kuin kaupunginosajaotuksen mukaisten sijaintialuetunnusten muuttaminenkin, ennen kuin kohteiden virallinen nimeäminen ja tietojen tallentaminen järjestelmään oma mahdollista. Järkevintä olisikin kuntaliitostilanteessa laatia nimistöön sekä kiinteistötunnusten sijaintialuetunnusten osalta edellyttämät päätökset yhtenä yhteisenä päätöksenä.

Helsingin kaupungin Kaupunkisuunnitteluviraston nimistösuunnittelija Johanna Lehtoselta 26.4.2013 saamani arvion mukaan edellä kuvatun Helsingin alueen osalta kuntaliitoksen yhteydessä edellytettävien nimistöpäätösten suunnitteluun ja toteutukseen kuluisi aikaa vähintään 12 kuukautta. Työ toteutettaisiin tällöin Helsingin ja Vantaan kuntien nimistötoimikuntien sekä Helsingin ja Vantaan kaupunkien asiasta vastaavien viranomaisten yhteistyönä. Heidän laatimansa esityksen pohjalta uudelleen nimettäviä kohteita koskeva päätös vahvistetaan tämän jälkeen kaupunginhallituksen käsittelyssä. (Lehtonen 2013.)

11 Kuntaliitoskunnille suunnattu kyselytutkimus

Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymisen osalta kiinteistörekisteriin toteutettavien muutosten tutkimisen tueksi ja saatujen tulosten vertailemiseksi suunnattiin 1.1.2009 yhdistyneille 32 kuntaliitoskunnalle kyselytutkimus. Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli Helsingin ja Vantaan teoreettisen yhdistymistutkimuksen lisäksi syventää edellä mainitussa tutkimuksessa saatua tietoa jo toteutuneiden kuntaliitosten valossa ja samalla kerätä kuntien yhdistymisistä saatuja käytännön kokemuksia laajemmin keskenään vertaillen.

Tutkimus toteutettiin postittamalla sähköpostitse marraskuussa 2011 seitsemänsivuinen kyselytutkimus yhteensä 32:lle 1.1.2009 toteutetulle kuntaliitoskunnalle, yhdistyneiden kuntien alkuperäisen lukumäärän oltua 99 kuntaa. Tutkimus lähetettiin siten Alajärven, Euran, Huittisten, Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Jämsän, Kaarinan, Kauhavan, Kemiönsaaren, Kokkolan, Kouvolan, Kurikan, Lappeenrannan, Lohjan, Loimaan, Länsi-Turunmaan, Maskun, Mänttä-Vilppulan, Naantalin, Oulun, Pöytyän, Raa-

seporin, Rauman, Ruskon, Saarijärven, Salon, Sastamalan, Savonlinnan, Seinäjoen, Siikalatvan sekä Ylöjärven kuntien kiinteistörekisterin ylläpidosta vastaaville viranomaisille. Tutkimuskohteeksi valittujen kuntien joukko sisälsi siten hyvin erityyppisten kuntien yhdistyviä ryhmiä, pääsääntöisesti yhdistyvien kohteiden sisältäessä kuntamuodoiltaan niin kaupungiksi nimettyjä kuntia kuin rakenteeltaan maaseutumaisia kuntia.

Itse kyselytutkimuskaavake oli pituudestaan huolimatta pyritty laatimaan siten, että kyselyyn vastaaminen muodostuisi sangen laajasta sisällöstään huolimatta vastaajalle mahdollisimman helpoksi. Kyselykaavakkeeseen oli siksi jo ennakkoon koottu yhdistyvän kunnan uusi nimi sekä yhdistyvien kuntien alkuperäinen kokoonpano. Lisäksi excel-taulukkomuotoon koostettu taulukko oli pyritty kokoamaan myös siten, että kysymykseen vastaaminen pääosiltaan perustuisi rastiruutuun periaatteelle, tai taulukkoon lisättävän lukumäärän tai arvon muodossa. Edellisten lisäksi taulukko sisälsi myös erillisiä lisätietosarakkeita, joihin saattoi tarvittaessa ja halutessaan kirjata erillistietoa kohteen osalta. (Liite 9.)

Siitäkin huolimatta, että taulukko ja laaditut kysymykset oli pyritty tekemään vastauskynnystä helpottaviksi sekä mahdollisimman vähän vastaajan aikaa kuluttaviksi ei tutkimukseen osallistuvien kuntien runsaasta lukumäärästä huolimatta vastauksia tullut kuin 12:sta kyselytutkimukseen osallistuneesta kunnasta. Osa vastanneista kunnista osallistui tutkimukseen tosin sangen kiitettävällä mielenkiinnolla ja innolla, sillä haasteelliseksi kyselytutkimukseen osallistumisen muodostivat myös kuntien tekniset valmiudet purkaa heidän kannaltaan väärässä tiedostomuodossa toimittamani kysely vastattavaksi. Tämän johdosta kuntien oman ystävällisen ja aktiivisen yhteydenoton sekä aloitteen perusteella muunnettiin tutkimusaineisto kunkin kunnan osalta sellaiseen muotoon, että siihen vastaaminen oli mahdollista. Osa kunnista otti lisäksi paluuviestillään yhteyttä välittäen tietona kiinteistörekisterin pitovastuun heidän osaltaan kuuluvan alueen maanmittaustoimistolle, joille kyselytutkimus tiedon pohjalta seuraavaksi suunnattiin. Valitettavasti yksikään näistä maanmittaustoimistoista ei vastannut heille suunnattuun tutkimukseen.

Kyselytutkimukseen ystävällisesti vastanneita kuntia olivat Alajärvi, Eura, Jyväskylä, Kouvola, Loimaa, Länsi-Turunmaa eli Parainen, Naantali, Oulu, Pöytyä, Rusko, Salo sekä Ylöjärvi.

11.1 Kyselytutkimuksen sisältö

Kyselytutkimuksen sisältö koostui seitsemästä eri osa-alueesta, ensimmäisen sisältäessä tiedot kuntaliitoskunnista, niiden lukumääristä sekä siitä, oliko kyseessä kuntien yhdistyminen, osakuntaliitos vai kumpaakin. Toinen osa sisälsi puolestaan kysymyksiä kuntien kiinteistörekisterinpitovastuista kuntaliitoksen lähtötilanteesta sekä yhdistymisen jälkeen. Kolmas, neljäs, ja viides osio kattoivat teknisiä tietoja käytetyistä kuntarekisterijärjestelmistä, koordinaatti- ja korkeusjärjestelmistä sekä karttajärjestelmistä, vastaavasti jaoteltuina tietoihin ennen ja jälkeen kuntaliitoksen. Kuudennessa osassa puolestaan paneuduttiin itse kiinteistörekisterijärjestelmään edellytettävien tunnusmuutosten laajuuteen ja määrään, kuten edellä Helsingin ja Vantaan esimerkkitapauksessa, laajentaen kuitenkin kysely koskemaan myös haastattelututkimuksen osalta kuntien rakennustunnuksiin sekä kiinteistöjen omistajatietoihin toteutettaviin muutoksiin. Lisäksi osuus kattoi myös yksityiskohtaisempia tietoja liitoskuntien alueen nimistömuutoksista sekä niiden toteuttamistavasta. Seitsemännessä, eli viimeisimmässä osuudessa tiedusteltiin itse kiinteistörekisterin näkökulmasta kuntaliitosten toteutumisprosessia sekä arvioitiin lukumääräisesti aikaa, jonka muutos kussakin kunnassa toteutuksen osalta kesti. (Liite 10.)

11.1.1 Kuntaliitoskunnat

Kyselytutkimuksen ensimmäinen osa kohdistui yhdistyvien kuntien lukumäärään, uuden kunnan nimeämiseen sekä yhdistymismuodon tutkimiseen.

Alajärven, Euran, Jyväskylän, Kouvolan, Länsi-Turunmaan eli nykyään Paraisten, Naantalin, Oulun, Pöytyän, Ruskon, Salon ja Ylöjärven kuntien vastausten perusteella puolet näistä edellä mainituista uusista kunnista kuului ryhmään, joissa yhdistyvien kuntien lukumäärä oli kaksi. Lisäksi ryhmään sisälsi kuusi yhä yleistyvää monikuntaliitosta, joista kaksi oli kolmen kunnan liitosta, yksi neljän kunnan, yksi viiden kunnan, yksi kuuden kunnan ja yksi peräti kymmenen kunnan monikuntaliitos. Kaikki kuntaliitokset olivat puhtaita kuntien yhdistymisiä, eikä kyselyyn vastanneiden kuntien ryhmään sisältänyt siten yhtään osakuntaliitosta eikä edellisten yhdistelmää. Kaikkiaan näiden 12 yhdistyneen kunnan alkuperäinen kuntien lukumäärä oli yhteensä 43 kuntaa. Pääsääntöisesti kuntaliitoskunnat näyttivät jakautuvan siten, että monikuntaliitosten yhteydessä kaupunkimaisen kuntarakenteen ympärillä sijaitsevat pienemmät kunnat yhdistettiin alueellisesti ja hallinnollisesti vahvempaan ja tehokkaampaan kaupunkimai-

seen kuntaan, kuten Jyväskylän mlk. ja Korpilahti Jyväskylään, Anjalankoski, Kuusankoski, Valkeala, Jaala ja Elimäki Kouvolaan sekä Halikon, Kiikalan, Kiskon, Kuusjoen, Muuralan, Perniön, Perttelin, Suomusjärven ja Särkisalön kunnat Saloon. Perinteiset kahden kunnan kuntaliitokset kohdistuivat tutkimustulosten perusteella pienempiin toisiinsa tukeutuviin, rakenteiltaan maakuntamaisempiin kuntiin, kuten Euran ja Kiukaisten kuntien sekä Alajärven ja Lehtimäen kuntien yhdistymiset Euraksi ja Alajärveksi.

Kuntien nimen osalta kaikki muut paitsi Länsi-Turunmaa, joka yhdistyvien kuntien osalta sisälsi kokonaisuudessaan Paraisten, Houtskarın, Iniön, Korppoon ja Nauvon kuntien alueet, ottivat yhdistymishetkellä nimekseen jonkun jo yhdistyvien kuntien alueella aiemmin esiintyneen alkuperäisen kunnan nimen. Länsi-Turunmaa tosin palautti nimensä Parainen takaisin uuden kunnan nimeksi 1.1.2012. (Liite 11.)

11.1.2 Kiinteistörekisteri

Tutkimuksen toisessa osiossa tiedusteltiin yhdistyvien kuntien kiinteistörekisterin pitoon liittyviä tekijöitä ennen ja jälkeen kuntaliitoksen. Tarkastelun lähtökohtana oli tutkia, miten eri kuntien alkuperäinen kiinteistörekisterinpito oli toteutettu ennen kuntaliitosta ja mitä mahdollisia muutoksia kuntaliitos toi siihen tullessaan. Vaihtoehtoina kyselyssä esiintyivät Maanmittauslaitoksen toimiminen kiinteistörekisterin pitäjänä koko kunnan alueella, kunnan toimiminen rekisterinpitäjänä koko kunnan alueella tai näiden jaottelu, siten että Maanmittauslaitoksen rekisterinpitovastuun kohdentuu kunnan asemakaavoitetun alueen ulkopuoliseen alueeseen ja kunnan puolestaan vastatessa kiinteistörekisterinpidosta kunnan asemakaavoitetulla alueella. Lähtötietoihin perustuvan tarkastelun mukaan lähes kaikki rakenteeltaan kaupunkimaiset kunnat vastasivat itse kiinteistörekisterin pidosta oman kuntansa asemakaavoitetulla alueella, maanmittaustoimiston toimiessa kiinteistörekisterin pitäjänä kunnan kaavoittamattomalla alueella. Puolestaan rakenteeltaan maaseutumaiset kunnat olivat jättäneet kiinteistörekisterinpitovastuun kokonaisuudessaan Maanmittauslaitoksen harteille. Tutkittava ryhmä sisälsi siten yhdistymisen lähtötilanteessa sekä Maanmittauslaitoksen kokonaisvastuulle kuuluvia kuntia että kunnan kanssa jaetun vastuun piiriin kuuluvia kuntien alueita. Miten sitten tilanne kiinteistörekisterin ylläpidon osalta muuttui kuntaliitoksen toteuduttua vai muuttuiko lainkaan? Vastanneiden 12 kunnan kyselyn tuloksena saatujen vastausten perusteella kahdeksan kuntaa säilytti kiinteistörekisterinpitovastuut lähtötilanteitaan vastaavina myös kuntien yhdistymisen jälkeen, eli vanhojen kuntajakojen alueilla aiemmin noudatetut vastuut säilyttäen. Vain neljä kuntaa uudisti järjestelmänsä siten, että vastuut

jakautuvat jatkossa kunnan ja Maanmittauslaitoksen välillä noudatelleen kaupunkimaisen kuntarakenteen mukaista menettelyä. (Liite 12.)

11.1.3 Kuntarekisteri

Tässä osassa vastaajilta tiedusteltiin kuntien alueella käytettyjä kuntarekisterijärjestelmiä ja niihin mahdollisesti toteutettuja muutoksia kuntaliitoksen yhteydessä. Kuntarekisterivaihtoehtoina kyselyssä esiintyivät maassamme yleisesti kuntien käyttämät kuntarekisterijärjestelmät eli CGI Suomi Oyj:n toimittama Facta-kuntarekisteri, Tekla Oyj:n toimittama Xcity sekä vaihtoehtoina vielä jokin muu harvemmin kunnissa käytössä oleva kuntarekisterijärjestelmä. Edellisten lisäksi esitettyjen vaihtoehtojen ryhmään oli otettu mukaan KTJ, eli valtakunnallinen kiinteistörekisterijärjestelmä, joka tässä yhteydessä rinnastettiin kuntarekisterijärjestelmään, sillä osa kunnista ei ylläpidä lainkaan kiinteistötietojaan varsinaisilla kuntarekisterijärjestelmillä vaan tiedot tallennetaan suoraan KTJ:hin. Vaikka KTJ ei vastaa kuntarekisterijärjestelmää, on vaihtoehdon esiintyminen tutkimuksen kannalta kuitenkin tarpeen määriteltäessä niitä muutoksia, joita kuntaliitos toteutuessaan aiheutti kuntarekisterin ylläpitovälineisiin.

Kuntarekisterijärjestelmät jakoutuivat vastanneiden kuntien osalta siten, että Facta-kuntarekisterin käyttäjiä lähtötilanteen kunnista oli yhteensä neljä, Xcity-käyttäjiä yhteensä 10, muita kuntarekisterijärjestelmiä kuten KuntaNet ja Kuntiainen yhteensä neljässä kunnassa sekä pelkkiä KTJ:n ylläpitäjiä ilmoituksen mukaan yhteensä 7 kunnassa. Saadun tuloksen perusteella voidaan päätellä, että neljä tutkimukseen vastannutta monikuntaliitoskuntaa vastasi kyselyyn vain lähtökuntien käytössä olleiden varsinaisten kuntarekisterijärjestelmien perusteella. Siten 43 lähtökunnan haastattelutulokseksi saatiin 14 kunnan osalta tiedot vain lukumääräisesti ja laadullisesti niistä, joilla oli käytössään jokin edellä mainittu kuntarekisteri, eivätkä ne laskeneet ryhmään kuuluvaksi mahdollisesti muissa kunnissa käytössä ollutta valtakunnallista kiinteistörekisteriä KTJ:tä .

Tutkittaessa saatujen tietojen perusteella tilannetta kuntaliitoksen jälkeen voidaan todeta, että kahdentoista yhdistyneen kunnan osalta Facta-kuntarekisterin käyttäjiksi jäi kolme kuntaa, Xcityn käyttäjiksi viisi kuntaa, yksi KuntaNet-käyttäjä sekä neljä pelkästään KTJ:tä käyttänyttä kuntaa. (Liite 13.)

11.1.4 Koordinaatisto- ja korkeusjärjestelmät

Tutkimuksen neljännessä osiossa perehdyttiin kohdekuntien olemassa oleviin koordinaatti- ja korkeusjärjestelmiin edellä jo useampaan otteeseen esitellyn periaatteen mukaisesti, tarkastellen kuntakohtaista tilannetta ennen ja jälkeen kuntaliitoksen.

Koordinaattijärjestelminä maassamme käytetään yleisesti Valtakunnallista kartastokoordinaattijärjestelmää KKJ:tä, Vanhaa Valtion järjestelmää VVJ:tä sekä kuntien omia Erillis-koordinaattijärjestelmiä. Edellisten lisäksi osa kunnista oli jo haastatteluhetkellä vuoden 2011 kuluessa siirtynyt tai siirtymässä käyttämään uutta EUREF-FIN-koordinaatistoa. Kuntaliitoskuntien lähtötilanteen mukaisesti 43 kunnasta 37 kuntaa toimi Valtakunnallisessa kartastokoordinaattijärjestelmässä KKJ:ssä ja kuusi kuntaa Erillis-koordinaattijärjestelmässä. Osa yhdistyvistä kunnista toimi siten lähtökohdiltaan täysin erillisissä koordinaattijärjestelmissä ennen yhdistymishetkeä. Miten tilanne muuttui yhdistymisen yhteydessä? Yhdistymisen yhteydessä kaksi suurta monikuntaliitoksen seurauksena syntyneitä kuntaa Jyväskylä ja Kouvola ottivat koko alueellaan käyttöön EUREF-FIN-koordinaatistojärjestelmän, Kouvola tosin vastauksensa mukaan pitäytyi osaltaan myös KKJ:ssä. Samaa periaatetta EUREF-FIN-koordinaatistojärjestelmään siirtymisen osalta noudatti suurin monikuntaliitoksen toteuttaja Salo, joka vaiheittain siirtyi uuden koordinaattijärjestelmän käyttäjäksi 15.3.2010, tätä ennen kuntien toimiessa alkuperäisen jaon mukaisesti kahdessa eri järjestelmässä. Muut yhdeksän kuntaliitoskuntaa jakautuivat lähes alkuperäisen jakaumansa mukaisesti, KKJ:n käyttäjiin 7 kunnan osalta sekä kahden kunnan pitäytyessä Erilliskoordinaatti-järjestelmässä. Näistä toinen oli Länsi-Turunmaa, joka siirtyi kokonaisuudessaan uuden kuntansa alueella Erilliskoordinaattijärjestelmän piiriin.

Maassamme virallisesti käytettyjä korkeusjärjestelmiä puolestaan ovat NN, N43, N60, N2000 sekä muut paikallisesti toteutetut erilliset korkeusjärjestelmät. Tutkimuksessa saatujen tilastotietojen perusteella pääosa alkuperäisistä yhdistyvistä kunnista käytti korkeusjärjestelmänään N60-korkeusjärjestelmää. Kuntien joukossa oli myös yhdistyviä kuntia, kuten Kouvola, joiden alueilla oli voimassa NN-, N43- sekä N60-korkeusjärjestelmät, sekä Ylöjärvi, jonka yhdistyvällä alueella olivat voimassa korkeusjärjestelmät N43, N60 sekä N2000. Pääsääntöisesti muiden tutkittavien kuntaliitoskuntien kohdalla järjestelmät jakautuivat vain kahteen eri järjestelmään. Toteutettujen kuntaliitosten jälkeen tilanne näyttäisi aineiston perusteella pysyneen kuntien korkeusjärjestelmien osalta lähes muuttumattomana. Ainoina poikkeuksina tähän olivat koordi-

naattijärjestelmänsäkin jo edellä tehokkaasti uudistaneet kaksi kuntaa Jyväskylä ja Kouvola, jotka näyttävät tässä suhteessa pystyneen muuntautumaan ja selkeyttäneen järjestelmänsä valitsemalla koko kunnan korkeusjärjestelmäksi N2000-korkeusjärjestelmän. (Liite 14.)

11.1.5 Kartasto

Kartaston osalta kyselytutkimuksessa tiedusteltiin yhdistyvien kuntien alkuperäistä kartta-aineistoa ja niiden mittakaavoja niin kantakartan, kaavan pohjakartan kuin Maanmittauslaitoksen tuottaman peruskartan osalta sekä tilannetta yhdistymisen jälkeen. Lähtökohtana oli vertailla muutoksia, joita yhdistyminen kartta-aineiston osalta aiheuttaisi kuntien karttavalikoimaan. Kuten liitteenä 15 olevasta taulukosta voidaan havaita, kunnat ylläpitävät kantakarttaa niin lähtö- kuin lopputilanteessakin vaihtelevasti mittakaavoissa 1:500–1:2000, kaavan pohjakartan osalta tilanteen ollessa vastaava. Maanmittauslaitoksen tuottamaa peruskarttaa puolestaan ylläpidettiin kuntien alueilla mittakaavoissa 1:5000 tai 1:10 000. Kuntaliitoksen jälkitilanne ei aineiston perusteella näyttäisi juurikaan muuttuneen yhdistymisen seurauksena, sillä kantakartan ja kaavan pohjakartta-aineiston pysyivät kuntien osalta lähes muuttumattomina lukuun ottamatta Jyväskylää, joka päätyi kanta- ja kaavan pohjakartan osalta ylläpitämään aineistoaan vain mittakaavassa 1:500, sekä Salo, joka päätyi ylläpitämään koko alueellaan vain kaavan pohjakarttaa mittakaavassa 1:500 luopuen liitoksen yhteydessä aiemmin ylläpitämänsä kantakartan 1:1000 ylläpidosta. Ainoa muutos Maanmittauslaitoksen tuottaman peruskartan osalta oli Kouvolan siirtyminen tähän järjestelmään.

Lisäksi kartastoa koskevassa kyselyosuudessa tiedusteltiin sitä, hyödynnettiinkö Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä (KTJ) saatua ajantasaista kiinteistö- ja kiinteistörajatietoa uutta kuntien yhteistä kartta-aineistoa laadittaessa sekä itse tiedon hyödyntämistapaa järjestelmässä. Saatujen vastausten perusteella, kuten liitteenä 15 oleva taulukko osoittaa, lähes kaikki vastanneet kunnat hyödynsivät tai vastauksensa perusteella tulevat jatkossa hyödyntämään KTJ-aineistoa kartastonsa laadun parantamisessa sekä eritasoisten yhdistyvien kuntien lähtöaineistojen laadun yhtenäistämässä. Tärkeimpiä ja useimmiten KTJ:stä hyödynnettyjä tietoja ovat itse kiinteistörajaelementti sekä rajamerkit, joita kahdentoista vastanneen kunnan osalta ilmoitti käyttäneensä hyödykseen yhteensä 7 kuntaa. Yksi kunta puolestaan totesi, ettei se käyttänyt hyödykseen edellä mainittua Maanmittauslaitoksen kiinteistö- ja kiinteistörajatietoa, mutta mikäli uutta kartta-aineistoa olisi tehty, aineistoa olisi myös hyödynnetty. Vain

yksi kunta ilmoitti, ettei se käyttänyt aineistoa hyödykseen, ja kaksi ei vastannut kysymykseen lainkaan. Edellisen perusteella voidaan todeta, että KTJ:n kiinteistörekisterijärjestelmällä ja varsinkin sen karttaosan sisältämällä kiinteistöraja-aineistolla on merkittävä rooli kuntaliitosten yhteydessä sekä kuntien päivittäisessä kartta-aineiston laadun valvonnassa. Huomion arvoista vastausten perusteella oli myös todeta Maanmittauslaitoksen ylläpitämän aineiston monipuolinen hyödyntämismahdollisuus rajaten sen käyttö vain tarpeellisiin osiin, eli esimerkiksi asemakaava-alueen ulkopuoliselta osalta tai vain juuri rajamerkkien tai raja-aineiston osalta. Lisäksi on huomattavissa aineiston käytön monipuolisuus niin lähtöaineiston luonnissa kuin aineiston laadullisen eheyden tarkastelussa. (Liite 15.)

11.1.6 Tunnusmuutokset ja niiden laajuus

Itse kiinteistörekisteriin edellytettävien muutosten osalta kyselytutkimuksessa tiedusteltiin kuntien alueilla kuntaliitoksen yhteydessä toteutettaviksi tulleiden tunnusmuutosten lukumääriä, ryhmitellen tiedot muutettaviin kylä-, kiinteistö- ja kaavayksikkötunnuksiin sekä muutettaviin kadunnimiin ja osoitenumeroihin. Saatujen vastausten perusteella tuotetun tilaston mukaan merkittävimmät kaikkia kohderyhmiä koskevia muutoksia toteutettiin eniten juuri kahdessa suurimmassa ja kaupunkimaisimmassa kunnassa Jyväskylässä ja Kouvolassa. Kouvolassa muutettavia kiinteistötunnuksia oli yhteensä 78 000 kappaletta, kaavayksikkötunnuksia 8 500, kadunnimiä 550 ja näihin liittyviä osoitenumeroita yhteensä 4 500 kappaletta. Jyväskylässä kiinteistötunnuksia oli 18 000 kappaletta ja 0 kaavayksikkötunnusta sen sijaan kaupunginosia muutettiin peräti 50 kappaletta, kadunnimiä 550 kappaletta ja osoitteita yhteensä 5 000 kappaletta. Kevyimmillä muutosvelvoitteilla näyttivät selvinneen Euran ja Alajärven uudet kunnat, joista Eura ilmoitti joutuneensa muuttamaan vain 15 kadunnimeä ja Alajärvi 5, kylänimeä, 10 kiinteistötunnusta, 20 kadunnimeä ja yhteensä 30 osoitenumeroa. Salo puolestaan suurimman monikuntaliitoksen toteuttajana ilmoitti, ettei sillä ollut käytettävissään Maanmittauslaitoksen heidän osaltaan toteuttamien kiinteistötunnusmuutosten lukumääriä ja ettei heidän liitosalueellaan ollut lainkaan päällekkäisiä kadunnimiä. Nimettäväksi kuntaliitoksen yhteydessä tulivat siten vain ennestään nimettömien katujen ja teiden haarat sekä näiden myötä kohteiden numerointi. Edellä mainittuja muutettavia kadunnimiä alue sisälsi yhteensä 350 kappaletta, joista liitoskunnat huolehtivat itsenäisesti ennen kuntaliitoksen toteuttamista. Muutettavia kylänumeroita oli Salossa yhteensä peräti 543 kappaletta.

Kootun kuntien vastausaineiston pohjalta voidaan, että kuntien koolla ja rakenteella, eli sillä, sisältyykö kunnan alueeseen runsaasti kaavoitettua aluetta vai runsaasti rekisterikyliä, sekä yhdistyvien kuntien lukumäärillä on selkeä vaikutus niin kiinteistörekisteriin kuntaliitosten yhteydessä edellytettävien tunnusmuutosten määrään kuin katuniemien ja osoitenumeroinnin uudelleen järjestämiseen.

Varsinaisten nimen muutostietojen tueksi vastaajilta tiedusteltiin liitoskuntien alueella käytössä aiemmin olleiden osoitejärjestelmien yhtenäisyyttä, sillä mikäli liittyvillä kunnilla on aiemmin ollut käytössään erilaisia osoitejärjestelmiä, on siirtyminen yhtenäiseen järjestelmään kuntaliitoksen yhteydessä usein käytännön syistä järkevää. Eroavaisuudet osoitejärjestelmissä saattavat siten lisätä olennaisesti muutettavien osoitenumeroitien lukumäärää sekä aiheuttaa runsaasti lisätyötä. Tulosten mukaan kuudella liitoskunnalla oli käytössään erillisiä osoitejärjestelmiä, jotka poikkesivat toisistaan mm. osoitenumeroinnin parilliset ja parittomat -numerointiperiaatteiden erolla sekä samasta kadun- tai tienhaarasta annettujen eri kuntien alueilla aiemmin sijainneiden numerointien perustuessa toisistaan poikkeavaan numerointitapaan. Oulu puolestaan vastasi, ettei se muuttanut lainkaan parittomat/parilliset-järjestelmäänsä kuntaliitoksen yhteydessä. Oliko vastausten perusteella siten todennettavissa erillistä osoitenumeroitijärjestelmästä kunnille aiheutuva lisätyömäärä? Vertailtaessa aineiston pohjalta tuotettua kahta tilastoa, eli muutettavien osoitenumeroitien kuntakohtaisia lukumääriä ja kysymykseen oliko, kuntien lähtötilanteessa kuntien käytössä yhtenäinen osoitenumeroitijärjestelmä, saatuja vastauksia, ei muutettavia osoitetietojen lukumääriä vertaamalla selkeästi voida tehdä aiheeseen liittyviä johtopäätöksiä. Olennaisimpana tekijänä muutostarpeen suuruuteen näyttelevät jo edellä todetut muutosten laajuuteen ja määrään vaikuttavat tekijät, eli yhdistyvän kunnan koko, kuntien lukumäärä sekä kunnan rakenne. Muita nimistömuutoksia kunnat ilmoittivat alueellaan toteutetun vähäisesti nimenmuutosten tällöin kohdistuessa mm. muutamiin alueella sijaitsevien saarien sekä rekisterikylien nimiin. (Liite 16.)

11.1.7 Nimistömuutosten toteuttaminen

Nimistömuutosten toteuttamisen osalta kunnilta tiedusteltiin sitä, kuinka monta erillistä asemakaavan muutosta kaupunginosien tunnusmuutosten sekä teiden- ja katunimistön muutosten johdosta jouduttiin kuntaliitoksen seurauksena laatimaan, vai perustuivatko kaupunginosien, teiden- ja katunimien muutokset maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n 4 momentin mukaiseen ilman erillistä asemakaavapäätöstä tehtyyn kaupunginhallituksen

päätökseen? Selkeästi tämä kyselyosuus näytti saatujen vastausten perusteella kohdistuneen sellaiseen aihealueeseen tai vastaajille, joilla ei ollut riittävää tietoa tämän kokonaisuuden toteutuksesta kuntansa osalta, sillä kunnat jättivät aiempaa helpommin vastaamatta kysymykseen. Lisäksi esimerkiksi Jyväskylä ilmoitti aiemmin edellä kyselyssä muuttaneensa alueellaan runsaasti kaupunginosatunnuksia sekä kadunnimiä, mutta nyt ilmoitti vastauksessaan, ettei näihin liittyviä virallisia päätöksiä ole kyselyssä vaihtoehtoisiksi tarjotuilla menettelyillä toteutettu.

Vaihtoehtoina kyselytutkimuksessa vastauksiksi oli tarjottu nimistön muutos- tai tunnusmuutoskaavoja tai edellisten yhdistelmiä tai maankäyttö- ja rakennuslain mukaista päätösmenettelyä. Kyselyyn osallistuneista 12 kunnasta kolme ilmoitti laatineensa muutettavien kohteiden osalta kolmesta kuuteen nimistönmuutoskaavaa, yksi kuusi nimistö- ja tunnusmuutoskaavaa ja kolme kuntaa vastasi käyttäneensä hyväkseen maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kevyempää päätösprosessia, kuntakohtaisten päätösten lukumäärän vaihdeltaessa yhdestä kolmeen. Salon kunta ilmoitti lisäksi ennakoineensa tilanteen siten, että sen nimistömuutoksiin liittyvät kohteet toteutettiin jo 30.10.2008 mennessä asemakaavoihin ja kadunnimet vasta keväällä 2009 MRL:n 55 §:n mukaisilla päätöksillä.

Tunnusmuutoskaavojen osalta tiedusteltiin vastaajilta lisäksi kaavojen käsittelyprosessin kestoaikaa ja sitä, ennättivätkö kaavat tulla lainvoimaisiksi ennen kuntaliitoksen toteutumista. Tähän kysymykseen vastasivat vain ne, jotka edellisen kysymyksen perusteella vastasivat toteuttaneensa kuntien yhdistymisen edellyttämät tunnusmuutokset kaavoituksen keinoin. Vastanneita kuntia olivat siten Eura (joka ei vastannut edelliseen kysymykseen), Kouvola, Loimaa sekä Oulu. Näiden kuntien kaavoitusprosessi oli vastausten perusteella kestänyt kolmesta viiteen kuukautta. Kaikki kaavat olivat lisäksi tulleet lainvoimaisiksi ennen kuin kuntaliitokset toteutettiin. Nimistömuutosten osalta tiedusteltiin myös niitä viranomaistahoja ja organisaatioita, jotka vastasivat ja vaikuttivat kuntien nimistömuutoksista. Vaihtoehtoina kyselyssä tarjottiin kunnan omaa nimitoimikuntaa, kotiseutuyhdistystä, kaavoittajaa tai joku muu asiaan ja päätökseen vaikuttanut taho. Neljän kunnan osalta kunnan oma nimitoimikunta ratkaisi asian ja viiden kunnan osalta nimen muutoksen ratkaisi kaavoittaja. Paraisten oma mittausosasto puolestaan toteutti Länsi-Turunmaan nimistöön liittyvät muutokset kokonaisuudessaan itse. Paraisten kuntaa lukuun ottamatta sekä kunnan oman nimitoimikunnan että kaavoittajankin nimiratkaisujen tueksi hyödynsivät kunnat niin tien varsien asukkaita, seudullista tätä varten asetettua työryhmää, kuin alueen asukkaiden intoa ja mielipiteitä kunnallisen

päätännän tueksi uusia nimiä päätettäessä. Nimistömuutosprosessin läpiviennissä alueen asukkaiden paikallistuntemuksen runsas hyödyntäminen mahdollisti vastausten perusteella vanhojen tilan- ja paikannimien hyödyntämisen esimerkiksi johtamalla aiemmin samannimisistä teistä uusia lisäämällä niihin paikallisia etuliitteitä, kuten Naantalintalun esimerkissä Kirkkotie, josta muokattiin kauniisti paikallinen nimi Palvan Kirkkotie.

Nimistön ja osoitteiston muutoksiin liittyvät uudelleen järjestelyt näyttävät kunnissa sujuneen yhdistyvien kuntien laajuudesta sekä määrästä huolimatta yllättävän ripeässä aikataulussa, eivätkä vastauslomakkeet sisältäneet negatiivisia kommentteja muutoksiin liittyvien erityisen kiireen tai hankaluuden osalta. Myös kuntien tapa toteuttaa nimistömuutoksia kuntalaisia kuulemalla ja paikallisidentiteettiä tukemalla vaikuttivat hyviltä kokonaisuuksilta ja ratkaisuilta myös kuntalaisten omien vaikutusmahdollisuuksien osalta, jonka jäljet näkyvät vielä pitkään yhdistyneen kunnan katukuvassa. (Liite 17.)

11.1.8 Rakennustunnuksiin liittyvien muutosten toteuttaminen

Kiinteistötunnusten muuttumisen yhteydessä on myös kunnan alueella sijaitsevien rakennusten rakennustunnuksiin tehtävät vastaavia muutoksia. Rakennustunnus muodostuu sijaintikiinteistön voimassaolevasta kiinteistötunnuksesta ja sen tarkistusmerkistä sekä rakennuksen järjestysnumerosta kiinteistöllä, itse rakennusnumero on kolminumeroinen kokonaisluku, joka on väliltä 001–999. (JHS 104.)

Rakennustunnus pohjautuu siten kuntatunnukseen, ja sen alkuosa noudattelee jo edeltä tuttua kunta-, sijaintialue-, ryhmä- ja yksikköjakoa, tämän johdosta kiinteistötunnuksen muutoksesta seuraa myös automaattisesti muutos rakennustunnukseen, jotta yhteys rakennuksen ja sen kohdekiinteistön välillä säilyy kuntaliitosten yhteydessä katkeamattomana. Tämän vuoksi kunnilta tiedusteltiin tutkimuksessa myös kokemuksia niistä muutoksista, jotka liittyvät rakennustunnusten ja rakennustietojen viemiseen järjestelmään, sekä sitä, oliko yhdistyvissä kunnissa käytössään yhtenäistä muotoa oleva rakennustunnus? Kaikkiaan yhdeksässä kunnassa kaikilla yhdistyvillä kunnilla oli käytössään samanlainen rakennustunnus. Kolme kuntaa puolestaan jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Osa kunnista oli organisoinut rakennustunnuksiin edellytettävien tunnusmuutosten toteuttamisen hyvässä yhteistyössä rakennusvalvontansa kanssa, osassa kuntia järjestelmään tehtiin muutoksia konversiolla ja osa kunnista toteutti muutokset rakennustun-

nuksiin Maanmittauslaitoksen kiinteistötunnuksen muutoksen jälkeisellä VRK:n eli Väestörekisterikeskuksen rakennustunnuksiinsa toteuttamien muutosten päivityksellä kunnan omaan järjestelmään. Osa kunnista puolestaan ilmoitti toteuttaneensa rakennustunnusten muutokset itse kuntarekisterijärjestelmiin kuntarekisterin ohjelmatoimittajan toimesta aineistoon toteutettavalla konversiolla. (Liite 18.)

11.1.9 Omistajatiedot

Kuntaliitokset aiheuttavat omistajatietoihin muutoksia mm. kuntien omistamien maa-alueiden sekä lainhuutotietoihin toteutettavien kiinteistötunnusmuutosten muodossa. Kyselytutkimuksessa tiedusteltiin siten myös kuntien kokemuksia näistä muutoksista. Esitettyjä kysymyksiä olivat ”Miten kiinteistöjen omistajatiedot päivitettiin kuntarekisterijärjestelmään kuntaliitoksen yhteydessä?” sekä ”Miten rakennusten omistajatietojen muutokset toteutettiin kuntaliitoksen yhteydessä ja siirrettiinkö kuntarekisterijärjestelmäänne kuntaliitoksen yhteydessä tietoja vuokra-alueiden haltijoista ja miten nämä tiedot päivitettiin?” Saatujen vastausten perusteella puolet yhdeksästä kysymykseen vastanneesta kunnasta ilmoitti hyödyntäneensä omistajatietojen päivityksessä Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä saamaansa päivitettyä aineistoa, yksi ilmoitti hyödyntäneensä kuntarekisterijärjestelmän tuottajan ylläpitojärjestelmään luotua automatiikkaa, kahden vastanneen ilmoittaessa päivittäneensä tiedot Väestörekisterikeskukselta tilaamiensa aineistojen pohjalta. Rakennuksen omistajatietojen muutokseen liittyvään kysymykseen osa kunnista ilmoitti itse hoitaneensa muutokset rekisteriin käsin, sillä muutosten ryhmä oli näiden kuntien vastausten mukaan kohdistunut vain kunnan omien rakennusten omistajatietojen muutokseen. Osa kunnista puolestaan hoiti päivityksen keskitetysti jo edellä mainitun VRK:n kiinteistön omistajatietoihin liittyvän päivitysajon yhteydessä, osassa taas kuntarekisterijärjestelmän konversiolla hoidettiin myös tämä päivitystä vaatinut osuus. Vastausten perusteella myös jotkut kunnat, kuten Naantali, eivät ylläpidä lainkaan rakennusten omistajatietoja, joten heidän osaltaan tietojen päivittämisellä ei ollut merkitystä.

Vuokra-alueiden haltijatietojen päivitys toteutettiin puolestaan useimmissa kysymykseen vastanneissa kunnissa kuntien omana käsityönä, sillä yhdistyneistä kunnista ei vastausten perusteella kolmella kuntaliitoskunnalla ollut entuudestaan yhtenevää järjestelmää ja tietojen ylläpitotapaa, vaan niiden järjestäminen ja siirto yhtenäiseen rekisteriin toteutettiin käsin tiedot syöttämällä. Jyväskylä puolestaan toteutti tämänkin osuuden olemassa olevien aineistojen konversiolla. Osa kunnista puolestaan jätti vastaa-

matta tähän kysymykseen. Edellä olevien vastausten perusteella voidaan todeta, että kunnat pystyivät näidenkin tietojen päivittämisessä hyödyntämään hyvin niin Maanmittauslaitoksen kuin Väestörekisterikeskuksen aineistoja omien järjestelmiensä tehokkaassa ajantasaistamisessa ja vain harvan kunnan toteuttaessa haastavan osuuden täysin omana käsityönään. (Liite 19.)

11.1.10 Kiinteistörekisterijärjestelmä kuntaliitoksessa ja itsearvio toteutuksesta

Viimeinen kyselytutkimuksen osuus kohdistui kuntaliitoksen teknisen toteutuksen näkökulmaan ja siinä vastaajilta tiedusteltiin niitä kiinteistörekisteriin kuntaliitoksen yhteydessä liittyviä tekijöitä, jotka todettiin vasta kuntaliitoksen yhteydessä tai heti sen jälkeen. Tämän lisäksi kysyttiin 1.1.2009 toteutettujen kuntaliitosten edellyttämien muutosten suorittamiseen kulunutta aikaa ja sitä, saatiinko kokonaisuus hoidettua valmiiksi heti vai jäikö jokin vielä kesken? Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan itse kiinteistörekisteriin toteutettujen muutosten toteutumista sekä kuntaliitoskuntien kuntayhteistyötä hankkeen toteutuksen osalta sekä sitä, oliko itse kuntaliitosta varten laadittu erityistä projektisuunnitelmaa, jolla hanke keskitetysti vietiin läpi? Esitettyjen kysymysten perusteella pyrittiin kartoittamaan sitä, miten hyvin kunnat kokivat onnistuneensa muutoksen toteuttamisessa ja mitä he mahdollisesti eivät olleet kyenneet huomioimaan hankkeen toteutusta suunnitellessaan.

Saatujen vastausten perusteella Jyväskylä oli kuntaliitoksestaan laatinut ennakkoon niin kattavan esiselvityksen, ettei suuria yllätyksiä sen läpiviennissä esiintynyt. Loimaa puolestaan totesi, että teiden nimeämiseen olisi ollut aihetta panostaa enemmän. Salon kymmenen kunnan monikuntaliitoksessa haasteelliseksi olivat osoittautuneet rakennustunnuksiin liittyvät kirjausongelmat, joista oli aiheuttanut turhaa päällekkäisyyttä kuntarekisteriin tuplatunnuksina tietojen päivitysajojen yhteydessä. Lisäksi Salon yhdistymisen yhteydessä yhden kunnan omassa ylläpidossa ollut osoite- ja rakennusrekisteri oli kokonaan unohdettu, joten VRK:lta kuntaliitoksen yhteydessä poimittu korvaava aineisto ei ollut lainkaan niin laadukasta kuin kunnan oma alkuperäinen tieto. Ylöjärvi kommentoi/harmitteli sitä, ettei ollut heti huomannut vaihtaa kuntarekisterijärjestelmäänsä Facta-kuntarekisteriksi vaan vasta vuoden kuluttua kuntaliitoksen toteuttamisesta.

Tiedusteltaessa vuoden 2011 lopun tilanteesta kuntien kiinteistörekisteriin toteutettavien muutosten toteutumista ja sitä, oliko kaikki muutokset jo saatettu päätökseen tähän kysymykseen vastanneista 11 kunnasta 7 vastasi saattaneensa kaikki kuntaliitoksen

edellyttämät kiinteistörekisterin kannalta tarpeelliset muutokset kuntoon. Neljä kuntaa ilmoitti osaltaan töiden olevan vielä kesken. Näistä Alajärven kunnalla keskeneräisinä olivat kunnan lainhuutotietojen päivitykset vastaamaan uuden kunnan omistusta, Jyväskylässä liitoskuntien katujen- ja yleisten alueiden lohkomistoimitukset vaativat vielä vuosien työtä ja Naantalin osalta konversion yhteydessä kuntarekisteriin tulleita aineistovirheitä korjataan edelleen. Lisäksi Salo korjaa ja tarkastaa rakennus- ja huoneistorekisteriään ja Ylöjärven osalta aineiston perusparannus oli vasta suunnitteluvaiheessa. Edellä olevien vastausten perusteella näyttää kuitenkin siltä, että kokonaisuutena kunnat pystyivät toteuttamaan ja toipumaan haastavasta urakastaan yllättävän nopeasti. Niiden neljänkin kunnan joukko, joka vielä edellä ilmoitti tehtävien olevan kesken, tilanne kuntaliitoksen toteutuksen läpiviennin osalta näytti sujuneen hyvin. Tiedusteltiin myös arvosanaa, jonka kunnat antaisivat kuntaliitokseen liittyvien kiinteistörekisteriä koskevien toimenpiteiden onnistumisesta kunnassaan, arvoasteikon ollessa 1–5, joista 5 vastaa parasta arvosanaa. Kaikki kunnat vastasivat yllättäen tähän kysymykseen antaen samalla onnistumisestaan korkeita arvosanoja. Arvosanan 3 antoi vain kolme kuntaa, arvosanan 4 neljä kuntaa ja arvosanan 5 viisi kuntaa. Kuntien antamien arvosanojen keskiarvo oli niinkin korkea kuin 4,2.

Tiedusteltaessa kunnilta kuntaliitoksen suurinta ja haastavinta toteutuksen kohdetta sekä sitä, miten hyvin vastaan tulevia tilanteita pystyttiin ennakoimaan, saatiin myös puolelta kyselyyn osallistuneilta vastauksia. Nämä vastaukset näyttivät jakautuvan joko kuntien erilaisiin toimintatapoihin ja käytäntöihin tai käytössä olleisiin ja oleviin aineistoihin liittyviin tekijöihin. Toimintaan liittyvät epäkohdat kohdistuivat lähinnä kuntien erilaisiin toimintatapoihin sekä toimintakulttuureihin, joista seurasi saatujen vastausten perusteella monia ongelmia hankkeen läpiviennin aikana. Myös hankkeen toteutukseen liittynyt henkilövaihdos kesken yhdistymisprosessin aiheutti haasteita yhden vastaajakunnan kohdalla. Itse aineistoon liittyvät ongelmat koostuivat lähinnä koordinaatistoon liittyvistä ongelmista, yhdistyvien aineistojen eri ajantasaisuudesta sekä toteutettujen konversioiden tuomasta lisätyöstä, eli tekijöistä, joista aiheutui kohdekunnissa yllättävää lisätyötä sekä tietojen korjailun ennakoitua laajempaa tarvetta. Lisäksi ongelmia tuntui löytyvän myös kuntien osoitemuutoksiin liittyvästä toteutuksesta. Salo oli onnistunut huomiomaan osoitemuutoksiin liittyvän työn vaativuuden jo ennakkoon ja toteuttamaan muutokset etukäteen, kun taas Loimaan osalta katunimimuutokset eivät onnistuneet kattavasti heti ensimmäisellä kerralla, vaan vaativat lisätyötä.

Kuntayhteistyö ei kyselyn perusteella näyttänyt yhdistyvien kuntien välillä hankkeen toteutusvaiheessa sujuneen yhtä hyvin kuin kiinteistörekisteriin toteutettavien muutosten läpivienti, sillä aiheesta kunnille esitettyyn kysymykseen ei vastauksia kertynyt yhtä runsaasti. Vastaamatta kysymykseen jätti siten neljä kuntaa, muiden kahdeksan antaessa aiheesta arvosanan väliltä 1–5. Vastanneiden kuntien keskiarvon jäädessä tällä kertaa 3,1:een. Kaksi kuntaa Länsi-Turunmaa ja Salo vastasivat perusteluissaan tehneensä itse kaiken tai, että pienet kunnat jättivät toteutusvastuun suuremman kunnan harteille.

Kysymyksiin, oliko kuntaliitokseen liittyvässä valmistelussa riittävästi huomioitu myös kuntaliitoksen toteuttamiseen liittyvät tekijät kiinteistötekniikan ja kiinteistörekisterijärjestelmän osalta vai olisiko tätä varten vaadittu enemmän perehtyneisyyttä ja aikaa, vastauksia saatiin seitsemältä kunnalta. Vastanneiden kuntien mukaan kaikki meni hyvin ja osa jopa mainitsi tämän puolen toteutuksesta sujuneen kuntien yhdistymisprosessissa parhaiten. Esimerkiksi Jyväskylä totesi vastauksessaan, että koko kuntaliitos oli hyvin suunniteltu ja toteutettu, Kouvola puolestaan, että olisi vaatinut enemmän aikaa mutta asiassa onnistuttiin melko hyvin. Ainoa kunta, joka totesi vastauksessaan, ettei asiaa otettu mitenkään huomioon, oli Alajärvi, jossa kunta olisi toivonut myös teknisen puolen kommenttien tiedustelua itse kuntaliitokseen. Mikä siten vaikutti siihen, että tässä osuudessa lähes kaikki sujui vastanneiden kuntien mielestä niin hyvin? Vastausten perusteella mm. Oulu totesi, ettei kiinteistörekisterin yhdistämistä tehty kuntaliitoksen yhteydessä, Salo puolestaan, että vain yksi kunta toimi kiinteistörekisterinpitäjänä alueella ja Naantali mainitsi vastuualueiden kiinteistörekisterinpidossa säilyneen ennallaan. Edellisen perusteella on todettavissa, että itse kiinteistörekisterijärjestelmään liittyvien toteutusten/muutosten vähäisyys ja alkuperäisen lähtötilanteen ennallaan säilyttäminen kiinteistörekisterin ylläpidon vastuiden osalta uudessakin kunnassa vähensivät kuntien työtä painopisteen näiltä osin tukeutuessa toteutuksessa Maanmittauslaitokselle.

Tiedusteltaessa kunnilta, oliko kuntaliitokseen liittyvistä kiinteistörekisteriin vaadittavista muutoksista ja niiden toteutuksesta laadittu kunnassa ennakolta selkeä yhtenäinen projektisuunnitelma, ilmoitti kuusi kuntaa vastauksessaan hankkeesta alueellaan laaditusta projektisuunnitelmasta. Yksi kunta kertoi asian suullisesta sopimuksesta Maanmittauslaitoksen kanssa, samassa yhteydessä aikataulutuksen kanssa, kolmen kunnan vastatessa kieltävästi. Voidaanko edellä esitettyjen kuntaliitoksen riittävään valmisteluun ja laaditun projektisuunnitelmaan liittyviin kysymyksiin saatujen vastausten perus-

teella tehdä mitään johtopäätöksiä esimerkiksi vastausten yhteydessä saatujen kommenttien perusteella? Jyväskylä kertoi vastauksessaan onnistuneensa hyvin ja perusteluissaan mainitsi hyvän suunnittelun ja toteutuksen onnistumisensa lähtökohdiksi, mutta vastauksessaan projektisuunnitelmaa koskevaan kysymykseen ettei sellaista oltu laadittu. Vertaamalla saatuja vastauksia ei selkeästi voida todeta, että ennakkoon laaditulla projektisuunnitelmalla olisi ollut vastausten perusteella selkeästi näkyvä rooli itse toteutuksen onnistumiseen. Jyväskylän esimerkin valossa voitaneen kuitenkin todeta, että hyvin suunniteltu on myös puoliksi tehty, eikä projektisuunnitelmaa välttämättä tarvita toteutuksen sujuvuuden tueksi silloin, kun kyseessä on kuntien yhteistyössä hyvin valmisteltu ja ennalta suunniteltu hanke.

Viimeisessä kyselytutkimuksen kysymyksessä osallistujilta tiedusteltiin, kuinka pitkään kuntaliitoksesta aiheutuvien kiinteistörekisteriin liittyvien muutosten läpiviennin kunnassa kaikkiaan kesti? Aikaa kysymyksessä tiedusteltiin kuukauden tarkkuudella. Tähän mielenkiintoiseen kysymykseen vastasi kaikkiaan yhdeksän kuntaa, kolmen kunnan jättäessä vastaamatta. Lyhyimmät ajat eli 0,75 kuukautta ilmoittivat työhön käyttäneensä Pöytyän ja Ruskon kunnat. Salon suuren kymmenen kunnan monikuntaliitoksen johdosta kiinteistörekisteri oli vastauksen perusteella kiinni 2,5 kuukautta ja Loimaa 3 kuukautta. Alajärvi ja Jyväskylä ilmoittivat puolestaan aikaa kuluneen kummallakin 6 kuukautta, Naantali 8 kuukautta sekä Kouvola ja Länsi-Turunmaa kumpainenkin 12 kuukautta. Vastausten perusteella näyttää siltä, että osa kunnista on vastannut kysymykseen oman kuntaliitoksensa kokonaisprojektin läpiviennin vaatiman ajan perusteella ja osa vain itse KTJ:hin lataamisen edellyttämän rekisteröintikatkon osalta. Vastausten perusteella ei siis valitettavasti voida arvioida tai tehdä vertailuja kuntien koon ja kuntaliitoksen yhteydessä muutettavana olleen tiedon laajuuden vaikutuksesta itse hankkeen toteutusten läpiviennin suhteen. (Liite 20.)

12 Tutkimusten yhteenveto

12.1 Helsingin - Vantaan aineisto

Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymisen johdosta kuntien kiinteistörekisterijärjestelmiin toteutettavien muutosten tutkimiseen käytettiin SeutuCD'11 kiinteistö- ja kaavayksikkötietoja sekä Helsingin ja Vantaan kaupunkien Facta-kuntarekisteristä poimittuja nimistötietoja. Kuten alussa aineiston käsittelyä koskevassa osiossa on todettu, ei tut-

kimuksessa käytettyjä kuntien kiinteistö- ja kaavayksikkötietoja karsittu lainkaan vaan kaikki SeutuCD'11:ssä Helsingin ja Vantaan kuntien alueelta ollut kiinteistö- ja kaavayksikkömateriaali hyödynnettiin tutkimuksessa. Siksi mukana aineistossa esiintyy mm. Vantaan 57-kaupunginosa ja siellä sijaitseva kaavayksikkö, jota ei Vantaan kaupungin paikkatietoesimies Marko Oikariselta 26.4.2013 saadun varmistuksen mukaan ole olemassa, vaan tunnus perustuu todennäköisesti kuntarekisterijärjestelmään virheellisesti kirjattuun tietoon, joka teknisessä haussa on tullut SeutuCD'11:een poimitaan mukaan. On siis mahdollista, että aineisto sisältää myös muita vastaavia yksiköitä, joita lähtöaineiston laajuuden vuoksi ei tutkimusaineistosta ole karsittu. Lisäksi tutkimuksen lähtökohtana oli kuntien teoreettinen yhdistymisen tutkiminen ja yhdistymisen myötä kiinteistörekisterijärjestelmään toteutettavaksi tulevat muutokset, niiden määrä ja laajuus, joten tavoitteena on ollut tutkia aineistoa siten, ettei itse lopputulos ole lukumääriltään absoluuttinen vaan suuntaa antava. Tutkimuksen tämä osuus perustuu myös pitkälti silmämääräiseen tiedon tarkasteluun, sisältäen lähtötietoihin liittyvien virheiden lisäksi siten myös hyvin laajan tutkimusaineiston silmämääräisestä läpikäynnistä johtuvia satunnaisvirheitä.

Kuntien alueella kuntaliitostilanteessa muutettavaksi tulevien päällekkäisten nimistökohteiden osalta tutkimusaineistona käytettiin Helsingin ja Vantaan kaupunkien Facta-kuntarekisteristä poimittua nimistöä. Itse tutkimus suoritettiin aineisto silmämääräisesti läpi käyden ja aineistosta päällekkäiset nimistökohteet poimien. Voimassa olevat osoitenumerot ja niiden lukumäärät yhdessä kohteiden nimistön laajempaa alueellista tarkastelun kanssa toteutettiin hyödyntämällä Pääkaupunkiseudun paikkatietopalvelun julkista osoitepalvelua. Kuten edellä kiinteistötietojen tarkastelussa nyt myös vastaavasti laajasta lähtöaineistosta sekä sen silmämääräisestä tarkastelusta johtuen on tämän tutkimuksen tuloksena saatu listaus kuntien alueella sijaitsevista yhtenevistä nimistökohteista sekä kohteiden kuntien alueilla sisältämistä voimassa olevista osoitteiden lukumääristä suuntaa antava eikä absoluuttinen. Huolimatta siitä, että nimistöaineiston tutkimustulos saattaa täten sisältää joitakin virheitä, voidaan tutkimustuloksen pohjalta kuitenkin päätellä muutettavien kohteiden määrää ja laajuutta, ilman edellä mainittujen mahdollisten virheiden aiheuttamaa suurta tulkinnallisuutta.

12.2 Kuntaliitoskunnille suunnattu kyselytutkimus

Kuten vuoden 2009 kaikille kuntaliitoskunnille suunnatun kyselytutkimuksen alkuosassa on jo aiemmin kerrottu, oli kyselytutkimuksesta pyritty muodoltaan laatimaan vastaajalle mahdollisimman selkeä ja helposti vastattava. Tämä oli toteutettu laatimalla 7-sivuinen kyselytutkimuksen pohja siten, että se sisälsi mahdollisimman paljon rasti ruutuun -periaatteella vastattavia kysymyksiä tai lukumäärätietoja. Edellisten lisäksi kysymysten oheen oli lisätty mahdollisia huomautuskenttiä, joihin vastaaja saattoi halutesaan kirjata vastaukseensa liittyvää täydennystä. Tavoitteena kyselytutkimuksen rakenteessa oli siten tuottaa saatujen vastausten perusteella mahdollisimman helposti ja yksiselitteisesti yhteenvetoja ja niiden pohjalta johtopäätöksiä, jotka sisältäisivät mahdollisimman pienen riskin vastausten omaehtoiseen tulkintaan niistä yhteenvetoa laadittaessa. Siitäkin huolimatta, että kyselyn alkuperäistavoitteet olivat edellä kuvatun kaltaisia, eivät kyselyyn vastanneet olleet aina selkeästi hahmottaneet esitettyä kysymystä, tämä puolestaan näkyi saatujen vastausten sisällössä. Esimerkiksi kyselytutkimuksen viimeisimmässä kysymyksessä esitetty aika kuukausina, jonka kiinteistörekisteriin liittyvien muutosten läpivienti kunnassa kaikkiaan kesti, osoitti sen, että itse kysymys olisi tullut rajata ja selittää kyselyosassa tarkemmin. Vastaavia esimerkkitapauksia oli myös muita, kuten KTJ:n rinnastaminen kuntarekisterijärjestelmään sekä tarvittavien tunnusmuutosten organisointia koskeva kysymysosa, jossa toiset kunnat vastasivat vain rakennustunnuksiin liittyvien tietojen osalta ja toiset taas kunnan alueella toteutettujen kaikkien tunnusmuutosten osalta. Lisäksi oli havaittavissa sekä kyselyyn vastaajien että itse kyselyn laatijan käsitteisiin liittyviä eroavaisuuksia, silloin kun vastaajana oli kuntarakenteeltaan maakuntamainen kunta, jonka kiinteistörekisterinpitovastuu kuuluu kokonaan Maanmittauslaitokselle. Näiltä osin olisi myös kyselytutkimuksen kysymyksiin liittyviä selostusosia ollut syytä täsmentää ja täydentää, jotta vastaajan olisi ollut helpompi hahmottaa kysymyksen koko sisältö ja aiheen liittyminen kuntarekisteriin. Vastausten perusteella oli selkeästi myös havaittavissa, että tietyt kysymykset eivät kohdentuneet lainkaan osaan vastanneista kunnista, kuntien pienen koon ja Maanmittauslaitoksen huolehtiessa alueen kiinteistörekisterinpitovastuusta. Näin jälkikäteen pohdittuna olisi kyselytutkimuksen voinut toteuttaa myös huomattavasti rajatummassa muodossa, jolloin mahdollinen vastaajien lukumäärä olisi saattanut olla runsaampi ja myös itse vastaukset helpommin analysoitavissa. Itse kyselyyn vastanneiden kuntien ryhmä eli kaikkiaan kaksitoista kyselytutkimukseen vastannutta kuntaa koostivat puolestaan edustavan otoksen kuntaliitoskuntien kuntavalikoimassa, kyselyyn vastanneiden kuntien edustaessa perinteisten kahden kunnan kuntaliitoksia sekä useita

yhä yleistävämpiä monikuntaliitoksia, joista nyt mukaan osallistunut Salo edustaa näiden ääripäätä kymmenen kunnan kuntaliitoksellaan. Harmillista puolestaan kyselyyn vastanneiden osalta oli se, ettei yksikään maanmittaustoimisto ennättänyt vastaamaan heille toimitettuun kyselytutkimukseen. Kyselytutkimuksen sisältämistä tuloksinallisuudesta huolimatta kyselyyn vastanneiden kuntaedustajien hyvä otos vahvistaa jäljempänä esiteltyjen tutkimustulosten yhteenvetoon liittyvien päätelmien oikeellisuutta.

12.3 Kyselytutkimuksen yhteenveto

Mitä sitten edellä Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymiseen liittyvien tutkimusosion sekä vuoden 2009 alun kuntaliitoskunnille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella saatujen vastausten pohjalta on kiinteistörekisterijärjestelmään ja kuntien kiinteistörekisteriin toteutettavien muutosten osalta todettavissa? Miten sitten itse tutkimukseen käytetty materiaali niin Helsingin ja Vantaan kuntien teoreettisen yhdistymisen tutkimukseen käytettyyn aineiston osalta kuin vuonna 2009 yhdistetyille kunnille suunnatun kyselytutkimuksen sisällönkin osalta toimi?

Helsingin ja Vantaan kuntien teoreettisen yhdistymisen pohjalta suoritetun tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että kuntien tiiviistä kuntarakenteesta ja tästä seuraavasta suuresta voimassa olevien kiinteistöjen lukumäärästä sekä kaavoitetun alueen alueellisesti laajasta kattavuudesta huolimatta kuntien alueelle kohdistui yllättävän vähän sijaintialuetunnuksiltaan samannimisiä rekisterikyliä ja kaupunginosia. Kunnissa sijaintien yhteensä 76 rekisterikylän osalta yhteneviä kyliä oli 30 kappaletta ja yhteensä 105 kaupunginosan joukosta vain 23 saman sijaintialuetunnuksen sisältävää kaupunginosaa. Kuten jo edellä itse tutkimustuloksia esittelevässä Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymistä koskevassa tutkimusosuudessa todetaan, vaikuttaa kuntaliitoksen yhteydessä valittu kuntien yhdistymismuoto ja valittu nimi siihen, miten laajoja muutoksia yhdistymisestä seuraa itse kiinteistörekisterijärjestelmään toteutettavien kiinteistötunnusten muutoksina. Siitä, tulisiko uudesta yhdistyvästä kunnasta mahdollisesti Helsinki, Vantaa vai Vanki vaihtelee muutettavaksi tulevien voimassa olevien kiinteistötunnusten lukumäärä olennaisesti vain jälkimmäisen vaihtoehdon, eli nimen Vanki, osalta ratkaisevasti. Tutkimuksen tuloksena saatujen lukumäärien perusteella ei Helsingin ja Vantaan kuntien muutettavaksi tulevien sijaintialuetunnuksiltaan samannimisiin kaupunginosiin ja rekisterikyliin kohdistuvien kiinteistöjen lukumäärissä ollut erityisen merkittävää eroa, joten helpoimmalla yhdistymisen yhteydessä päätäisiin liittämällä Vantaa Helsin-

kiin ja säilyttämällä Helsingin nimi kuntatunnuksineen uuden kunnan nimenä. Tällöin kuntatunnusten tunnusmuutoksia tulisi toteutettavaksi Vantaan kaupungin alueella sijaitseviin yhteensä 28 119 voimassa olevaan kiinteistöön ja sijaintialuetunnukseltaan yhteensä 17 882 rekisterikyliä ja kaupunginosien alueilla sijaitseville kiinteistöille. Voimassa olevia kaavayksiköitä sijaitsee Vantaan kaupungin alueella kuitenkin noin 13 000 kappaletta vähemmän kuin Helsingissä ja Helsingissä puolestaan itse rekisterikyllissä sijaitsevia kiinteistöjä noin 7 000 kappaletta vähemmän kuin Vantaalla, joten ero kuntakohtaisesti muutettavien tunnusten välillä jää noin 4 000 tunnuksen. Kaavayksiköille edellytettävää tunnusmuutospäätöksiä tai asemakaavanmuutoksia, joilla muutetaan kaupunginosanumerointi samannumeroisten kaupunginosien alueille, jouduttaisiin toteuttamaan kuntien yhdistymisen yhteydessä yhteensä 23 kaupunginosassa. Edellä todetun perusteella näyttäisi siltä, että lähes ainoa nimenomaan Vantaan kaupungin liittämistä Helsinkiin tukeva perustelu olisi perinteikäs nimi Helsinki, kaupungin alkuperäinen keskeinen sijainti sekä kaupungin suuri merkitys maamme pitkäaikaisena pääkaupunkina. Tällöin uuden kunnan kaupunginosarakenteen olisi helppo ja luonteva toteuttaa yleisesti käytettyä keskustasta kunnan laitamille etenevää mallia noudattaen, lisäämällä esimerkiksi Vantaan alkuperäisten kaupunginosatunnusten eteen numero yksi, jolloin kaupunginosat alkaisivat entisen Vantaan osalla alkuperäisen kaupunginosanumeron 11 sijaan numerosta 111.

Päällekkäisten kadunnimien ja muiden tutkimukseen sisältyneisiin kuntien nimistöön kohdistuvat muutokset puolestaan toteutetaan yhdistyvien kuntien nimistötoimikunnan tai muun tähän tehtävään valtuutetun viranomaistahon toimesta yhteistyössä kuntien kesken. Nimistömuutosten toteuttaminen ei siis ole sidoksissa kuntien yhdistymismuotoon kuten edellä, eikä edellytettävien muutosten lukumäärään vaikuta se, miten kuntien yhdistyminen kuntaliitoksen osalta tulevan kunnan nimeäminen toteutetaan.

Vaikka Helsingin ja Vantaan kaltaisia kiinteistötekniisesti yhtä tiivisrakenteisia kuntien yhdistymisiä ei kyselytutkimukseen vastanneiden vuoden 2009 esimerkkikuntien edustavaan joukkoon sisällynyt, eikä Helsinkiä ja Vantaata siten suoraan voida verrata yhteenkään 12:sta kyselytutkimukseen vastanneista kuntaliitoskuntaan on silti mahdollista pohtia ja verrata niitä seikkoja, joita muiden kuntaliitosten kokemuksista olisi Helsingin ja Vantaan yhdistymistutkimukseen saatavissa.

Kouvolan kunnan alueella kuntaliitoksen toteuttaminen edellytti peräti 78 000 kiinteistö-tunnuksen muuttamisen, 80 rekisterikylän- sekä 11 kaupunginosatunnuksen uudelleen

numeroinnin ja 8 500 kaavayksikkötunnuksen muutokset, joten tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella Kouvolan kuntaliitos vaikuttaisi laajuudeltaan jopa huomattavasti haastavammalta toteutukselta kuin Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistyminen. Miten kunnat sitten eroavat toisistaan? Kouvolan monikuntaliitoksessa yhdistyviä kuntia oli kaikkiaan 6 kappaletta, yhdistyvien kuntien sisältäessä sekä kuntarakenteeltaan maa-seutumaisempia että kaupunkimaisempia kuntia. Helsingin ja Vantaan teoreettinen kuntaliitos puolestaan edustaa perusmallia, jossa kaksi kuntaa yhdistyy keskenään, tosin poiketen perinteisestä tämän mallin mukaisista kuntaliitoskunnista juuri kuntien tiiviin rakenteen sekä kaupunkimaisuuden johdosta. Kouvola näytti saatujen vastausten perusteella selvinneen laajasta ja varmasti haastavasta kuntaliitoksestaan yllättävän kivuttomasti. Johtuiko tämä yhtyvien kuntien halukkuudesta ratkaista kuntaliitos kaikkien osapuolien yhteistyönä, vai löytyykö tähän vastauksia jostain muusta kuntien yhdistymiseen liittyvästä haastattelun perusteella johdettavasta tekijästä?

Kyselytutkimuksessa saatujen 12 kunnan vastausten perusteella lähes kaikkien kuntien vastaukset sisälsivät yllättävän positiivisia näyttöjä siitä, että kuntaliitokset oli kyetty toteuttamaan niiden laaja-alaisuudesta ja yhdistyvien kuntien monimuotoisuudesta huolimatta kohtuutonta vaivaa näkemättä kuntoon. Jopa nekin kunnat, joissa kaikki kuntien alueilla käytössä olleet tekniset osajärjestelmät eivät olleet lähtötilanteessa yhteneviä, olivat kyenneet toteuttamaan kuntaliitoksen päätökseen vain suhteellisen vähäisiä itse kuntaliitoksen jälkeen toteutettavia korjaustoimenpiteitä lukuun ottamatta. Mitkä sitten näyttäisivät olevan ne ratkaisevat tekijät jotka vaikuttivat itse toteutuksen helppouteen? Suurin osa kunnista vastasi hyödyntäneensä aineistonsa uudelleen järjestelyssä hyväkseen Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmää sekä sen sisältämän kartta-aineiston kiinteistöraja-, rajamerkki- ja kiinteistötietoja. Myös Maanmittauslaitoksen ryhdikkäästi ja suunnitelmallisesti toteuttama tunnusmuutosprosessi vaikutti monen kunnan vastauksissa juuri siihen, että hanke oli saatettu kunnialla päätökseen. Kuntien osalta puolestaan merkittävässä osassa onnistumisessa tuntui olevan niin kartta- kuin kuntarekisterijärjestelmän yhtenäisyys, sekä tästä saatu suora hyöty, vaikka itse lähtötilanteessa ei kaikilla kuntaliitoskunnilla ollutkaan käytössään yhtenäistä järjestelmää. Näistä kunnista Jyväskylä sekä Kouvola pystyivät kuntaliitoksen yhteydessä jopa toteuttamaan koordinaatti- sekä korkeusjärjestelmänsä koskevat uudistuksen koko aineistonsa osalta kuntaliitoksen yhteydessä. Myös Salo seurasi edellä mainittujen kuntien hyvää esimerkkiä uudistaen edellisistä poiketen koordinaattijärjestelmänsä heti kuntaliitoksen jälkimainingeissa vaiheittain.

Mitkä muut seikat vaikuttivat tutkimuksen perusteella kuntien oman toiminnan osalta saatuihin hyviin yhdistymiskokemuksiin? Tiedusteltaessa sitä, oliko yhdistyvien kuntien alueelle laadittu kuntaliitokseen liittyvää selkeää projektisuunnitelmaa ja vertailtaessa tästä saatuja vastauksia, voidaan todeta, ettei selkeää projektisuunnitelmaa ole välitön tae projektin onnistumiselle, vaan hyvä yhteistyö sekä tahojen välinen yhteisymmärrys, höystettynä selkeällä tahtotilalla asioiden onnistumiseksi. Vastausten perusteella on myös kuntaliitoskuntia, joissa vastuu jakautui selkeästi vain yhden kunnan harteille ja silti tästäkin seurasi hyvin kuntakohtaisin arvioin toteutettu lopputulos. Edellisen perusteella voitaneen edelleen todeta, että hyvä yhteistyö ja sen pohjalta selkeästi ohjeistettu kuntien yhtenäinen toiminta tai yksittäisen kunnan riittävä laaja-alainen ammattitaito ja tahtotila ovat niitä tekijöitä, jotka kantavat haastavissa kuntaliitostilanteissa.

Helsingin ja Vantaan kunnissa on vuoden 2013 alusta ollut käytössä yhtenäinen korkeus ja koordinaattijärjestelmä. Kunnat toimivat vastaavien periaatteiden mukaisesti kiinteistörekisterinpitäjinä alueillaan ja kunnilla on käytössään Facta-kuntarekisteri, joissa ylläpidettävä tietosisältö poikkeaa toisistaan vain vähäisesti. Kuntien karttajärjestelmiä pidetään yllä samoissa mittakaavoissa ja saman ohjelmatoimittajan tuottamalla karttasovellutuksella. Eikö yhdistyminen näissä olosuhteissa sitten olisi helposti toteutettavissa? Vaikka edellä luetellut järjestelmien yhtenäisyydet tukevatkin yhdistymisen helppoutta luo kuntien yhteensä 23 yhteisen kaupunginosatunnuksen muuttaminen omat haasteensa yhdistymisen toteuttamiselle sekä selkeälle kaupunginosajaon säilyttämiselle. Suurin haaste yhdistymisen tiellä lienee kuitenkin yhteisen kunnallisen tahtotilan ja suunnan löytäminen.

13 Tulevaisuudennäkymiä

Vuoden 2010 lopulla julkaistun Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymisselvityksen laadinnan ja sen pohjalta tehtyjen virallisten päätösten jälkeenkin on kuntauudistusta koskevaa keskustelua käyty julkisuudessa vilkkaana. Esille tulleissa uusissa kuntaliitosvaihtoehdoissa on Helsinki vuoroin yhdistetty Sipooseen ja Vantaa vuoroin osaksi Espoota tai Keski-Uudellemaalle uudistuksen myötä kaavailtua suurkuntaa. Samaan aikaan pääministeri Jyrki Kataisen luotsaama koko maan kattava esitys kuntarakenteen uudistamisesta on edennyt kuntalausunnoille asti. Esitystekstin mukaan lakiluonnoksessa esitetään muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, siten että lakiin lisättäisiin säännökset kuntarakenneuudistuksen tavoitteista, kuntien selvitysvelvollisuudesta,

selvityspäätteistä ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lain tavoitteena on myös karsia nykyisten 320 kunnan lukumäärä jatkossa yleisissä arvioissa esitettyihin noin 70 kuntaan. (Valtiovainministeriön verkkosivut 2013.)

Vastaavasti kuntarakennelain uudistamista ennakoiden on Maanmittauslaitos käynnistänyt myös oman uudistushankkeensa kiinteistötunnusjärjestelmän uudistamiseksi. Uudistuksen tavoitteena on tulevaisuudessa välttää toteutettavien laaja-alaisten kuntienyhdistymisten Maanmittauslaitoksen ylläpitämään kiinteistötietojärjestelmään kohdentuva runsas työ määrä, rekisterikylille varatun merkkimäärän (401–799) mahdollinen loppuminen sekä KTJ-latausten johdosta muille kunnille aiheutuvat pitkät rekisteröintikatkot.

Esitetyssä uudistuksessa kiinteistöjen sijaintikuntatieto esiintyy jatkossa vain ominaisuustietona, joka ei ilmene itse kiinteistötunnuksesta. Tulevaisuudessa kiinteistötunnuksen esitysmuoto ei siten kuntaliitosten yhteydessä enää muutu vaan pysyy alkuperäisessä muodossaan saaden vain ominaisuustietona täydennyksen voimassa olevasta sijaintikunnasta. Käytännössä uudistus merkitsee sitä, että sijaintialuetunnus menettää käytännössä merkityksensä ja samalla rekisterikylä- ja kaupunginosajaot lakkaavat. Kiinteistötunnusjärjestelmää koskevan uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 aikana. Miten edellä kuvattu uudistus tulee vaikuttamaan kiinteistörekisterijärjestelmään? Maanmittauslaitoksen osalta uudistus nopeuttaa ja helpottaa laaja-alaisen koko maamme koskevan kuntauudistuksen läpivientiä ja estää uudistuksen lähtökohtien mukaisesti tulevat rekisteröintikatkokset, mutta miten järjestelmä toimii kuntasektorilla? Kuntien kaavoitus ja kiinteistönmuodostus pohjautuvat pitkälti kaupunginosajakoon, jota nyt Maanmittauslaitoksen toimesta toteutettu lakiuudistus ei tue. Paavo Häikiö mainitsi 26.4.2013 kuntarekisteritoimittaja CGI:n Facta Kiinteistöosan käyttäjäryhmälle pitämässään uudistusta koskevassa esityksessään, että kunnat voivat jatkossakin edelleen pitäytyä omissa kuntarekisterijärjestelmissään kaupunginosajaotuksessa. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että laajojen kuntauudistusten myötä Maanmittauslaitos pystyy toimimaan entistä tehokkaammin, mutta kuntien osalta työ määrä pysyy kaavoitettujen alueiden osalla lähes ennallaan. Edellisten lisäksi tulisi myös pohtia sitä, mitä vaikutuksia tulevilla kuntaliitoksilla, nyt toteutettavana olevalla kiinteistötunnusjärjestelmää koskevalla uudistuksella sekä kaavailulla uudella 3D-kiinteistönmuodostulailla on toisiinsa? (Häikiö 2013.)

Olennaisinta kuntarakenneuudistukseen liittyvissä hankkeissa sekä sen tiimoilta etenevissä laajoissa lakiuudistuksissa näyttäisi olevan muutos ja sen toteuttaminen. Olisiko kuitenkin syytä pohtia myös sitä, toteuttavatko tulevat uudistukset niille asetetut ennakkotavoitteet niin kuntauudistuksen kuin kiinteistönmuodostuksenkin osalta?

14 Yhteenveto

Tässä tutkimuksessa tutkittiin Helsingin ja Vantaan kaupunkien teoreettisen yhdistymisen vaikutuksia kuntien kiinteistötekniikkaan sekä toimenpiteitä, joita on tehtävä kuntien yhdistymisen yhteydessä kiinteistörekisterijärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi. Lisäksi tutkittiin kyseisten muutosten määrää ja laajuutta. Tutkimuksen sisältöä laajennettiin toteuttamalla vuoden 2009 kuntaliitoskunnille suunnattu kyselytutkimus, jossa kartoitettiin toteutetuista kuntaliitoksista saatuja käytännön kokemuksia mm. rekisterijärjestelmien, kartaston, toteutettujen tunnusmuutosten sekä itse teknisen toteutuksen osalta. Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli syventää Helsingin ja Vantaan yhdistymisen teoreettisen tutkimuksen johtopäätöksiä toteutetuista kuntaliitoksista saatujen kokemusten valossa.

Työn lähtökohtana oli Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhdistymisestä viime vuosina käyty runsas ja näkyvä keskustelu. Taustana työlle ovat kuntien yhdistymiseen liittyvät laaja-alaiset tutkimukset, kaupunginvaltuustojen asiaan liittyvät käsittelyt sekä niiden perusteella laaditut päätökset.

Kuntaliitoksia on maassamme toteutettu Suomen Kuntaliiton tuottaman tilastotiedon mukaan vuodesta 1922 lähtien. Maassamme viime aikoina toteutetut kuntaliitokset ovat useimmiten olleet niin sanottuja monikuntaliitoksia, joissa yhdistyviä kuntia on kolme tai useampia. Maamme kuntajako perustuu vuodesta 1996 voimassa olevaan Kuntalakiin (365/1995) sekä Kuntajakolakiin (125/2009). Vuoden 2013 alussa maassamme oli yhteensä 320 kuntaa.

Maanmittauslaitos ylläpitää valtakunnallista koko maan kattavaa kiinteistötietojärjestelmää. Järjestelmä sisältää kaksi yhteiskuntamme perusrekisteriä, kiinteistörekisterin sekä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin. Näistä lainhuuto- ja kiinteistörekisteri kattaa tiedot kiinteistön omistajista sekä kiinteistöä koskevista kiinnityksistä ja erityisistä oikeuksista. Kiinteistörekisteriin puolestaan tallennetaan tiedot mm. kaikista kiinteistöistä ja muista

rekisteriyksiköistä. Lisäksi kiinteistörekisteri sisältää kiinteistörekisterikartan. Maanmittauslaitos toimii maassamme lakisääteisenä kiinteistörekisterin pitäjänä, kaupungit ovat voineet kuitenkin ottaa vastatakseen kiinteistörekisterin ylläpidosta kunnan asemakaavoitetuilla alueilla. Edellisten lisäksi useat kunnat ylläpitävät omaa kuntarekisteriä. Kuntarekisteri poikkeaa valtakunnallisesta kiinteistörekisteristä mm. sen kaavoituksen ja maankäytön suunnitteluun liittyvien tietosisältöjen osalta. Kunnan asemakaavoitetun alueen kiinteistönmuodostus perustuu voimassa olevaan asemakaavaan ja sen pohjalta laadittuun sitovaan tonttijakoon. Sitovan tonttijaon mukaista tonttia kutsutaan kuntarekisterissä kaavayksiköksi.

Kiinteistörekisterilain (1985/392) mukaan kullakin rekisteriyksiköllä tulee olla kiinteistörekisterinpitäjän antama yksikäsitteinen kiinteistötunnus, joka muodostuu kunta-, sijaintialue-, ryhmä- ja yksikkönumerosta. Sijaintialuetunnus jakaantuu lisäksi rekisterikyliin sekä kaupunginosiin. Kuntaliitokset aiheuttavat aina toteutuessaan muutoksia kiinteistörekisteriin, lähtökuntien sisältämien sijaintialuetunnuksiltaan samannimisten rekisterikylien ja kaupunginosatunnusten edellyttämien tunnusmuutosten osalta. Mikäli kuntaliitosalue koostuu kunnan asemakaavoitetusta alueesta, on mahdollista, että yhdistyvillä alueilla tulisi tällöin sijaitsemaan myös entuudestaan samoja kaupunginosia, kortteleita ja tonttinumeroita. Näiltä osin on tunnusmuutos tehtävä itse asemakaavaan ja samalla pohdittava, miten tai mihin kaupunginosaan uudet alueet on järkevää liittää vai muodostetaanko alueesta aivan uusi ja oma kaupunginosa. Lisäksi itse kuntatunnuksen muuttaminen edellyttää aina muutosta kiinteistötunnukseen toiseen kuntaan liitettävän kunnan kuntatunnuksen osalta. Mikäli kunnat yhtyvät siten, että ne ottavat käyttöönsä kokonaan uuden kunnan nimen ja kuntatunnuksen tulee kuntatunnusmuutos tällöin toteuttaa kaikkiin uuden kunnan alueella sijaitsevien kiinteistöjen tunnuksiin. Myös kuntien alueilla sijaitsevat päällekkäiset kadunnimet on muutettava. Näiden osalta muutos toteutetaan nimeämällä yhtenevät nimistökohteet uudelleen tai yhtyvien katuosuuksien osalta osoitenumerointi uudistamalla. Edellisten lisäksi tulee vastaava tunnusmuutos toteuttaa kaikkiin niihin tunnuksiin, joiden alkuosa perustuu kiinteistötunnukseen, kuten esimerkiksi rakennustunnukset.

Tutkimuksessa hyödynnettiin lähtöaineistoon perustuvia kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia tilastoanalyyssejä. Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymiseen liittyvässä kiinteistötutkimuksessa lähtötietoina käytettiin Helsingin seudun ympäristöpalveluiden julkaisemaa SeutuCD'11 kuntien kiinteistö- ja kaavayksikköaineistoa vuodelta 2011 sekä Helsingin ja Vantaan kaupunkien Facta kuntarekisteristä poimittuja nimistötietoja. Tutkimuksessa

analysoitiin kunnissa sijaintialuetunnuksiltaan samannimisten rekisterikyliä sekä kaupunginosien alueilla sijaitsevien kiinteistöjen lukumääriä, sekä näiden edellyttämien tunnusmuutosten laajuutta ja määrää. Vastaava tutkimus toteutettiin kuntien kaupunginosajakoon perustuvilla kaavayksikkötiedoilla. Nimistöaineistosta etsittiin kuntien alueilla sijaitsevat päällekkäiset nimistöt. Näin tuotettu aineisto analysoitiin vertaamalla kohteissa sijaitsevia ositelukumääriä sekä karttatarkastelulla, jonka perusteella päätettiin, kumman kunnan identiteettiin kadunnimen säilyttäminen paremmin sopisi.

Vuoden 2009 kuntaliitoskunnille suunnatun kyselytutkimuksen pohjalta saatujen kahdentoista kunnan vastaukset koottiin taulukoksi, jonka perusteella kuntaliitoskuntien vastaukset analysoitiin.

Helsingin kaupunki on alueeltaan jaettu yhteensä 54 kaupunginosaan ja 46 rekisterikylään. Vantaan kaupungin alueella puolestaan sijaitsee 60 kaupunginosaa ja 30 rekisterikylää. Yhteensä kuntien tiheään asutetulla alueella sijaitsee 61 376 sijaintialuetunnukseltaan rekisterikylä- ja kaupunginosaotuksen piiriin kuuluvaa kiinteistöä sekä 62 122 kaupunginosajakoon perustuvaa kaavayksikköä. Saatujen tutkimustulosten perusteella, Helsingin ja Vantaan kuntien laajasta lähtöaineistosta huolimatta, kunnissa sijaintialueiltaan päällekkäisiä rekisterikyläiä oli yhteensä vain 30 kappaletta ja kaupunginosia 23 kappaletta. Yhteisten rekisterikyliä ja kaupunginosien lukumääräinen vähyys pohjautuu kuntien sijaintialuetunnuksien keskinäisiin eroavaisuuksiin, sillä esimerkiksi Vantaan kaupunginosaotus alkaa vasta numerosta 11 ja Helsingin numerosta 1. Rekisterikyliä on Vantaalla myös 16 kylää Helsinkiä määrällisesti vähäisempi. Edellä kuvattujen yhteensä 30 rekisterikylän alueilla sijaitsee Helsingin kaupungin alueella 3 211 rekisterikyläotuksen piiriin kuuluvaa kiinteistöä, 10 742 kaupunginosajakoon pohjautuvaa kiinteistöä sekä 14 477 kaavayksikköä. Vastaavat luvut Vantaan kaupungin osalta ovat 13 507 rekisterikyläjakoon pohjautuvaa kiinteistöä, 4 375 kaupunginosajakoon perustuvaa kiinteistöä sekä yhteensä 7 545 kaupunginosajakoon pohjautuvaa kaavayksikköä.

Helsingin ja Vantaan nimistökohteiden yhteensä 10 463 nimeä kattavan suomenkielisen aineiston vertailussa löytyi yhteensä 416 täysin vastaavaa nimeä. Edellä mainitut nimistökohteet jakautuivat teemoittain 195 katuun, väylään tai tiehen, 181 kujaan tai polkuun, 20 puistoon, kolmeen saareen sekä 17:sta muuhun paikan nimeen kuten mäki, joki tai vastaava. Pääkaupunkiseudun paikkatietopalvelun osoitehaun avulla koottujen kohteiden sisältämien osoitenumeroitten sekä samassa yhteydessä suoritetun pai-

kan identiteettiä vertailevan karttatarkastelun kohteet sisälsivät yhteensä noin 10 017 voimassa olevaa osoitetta. Näistä Helsingissä sijaitsi yhteensä noin 4 291 osoitenumeroa ja Vantaan kaupungin alueella noin 5 626 osoitenumeroa. Osoitenumeroitien tilastoinnin yhteydessä suoritettun karttatarkastelun perusteella aineisto sisälsi yhteensä 8 kuntien läpikulkuväylää, joille muutos toteutetaan vain kohteiden osoitenumerointi uudistamalla. Edellisten läpikulkuväylien lisäksi jatkotutkittavien nimistökohteiden ryhmästä poistettiin ne kohteet, joihin ei sisälly osoitetietoa, kuten asumattomat saaret, puistot sekä muut paikannimet. Muutettavia nimistökohteita jäi siten jäljelle noin 355 kappaletta. Suoritettun karttatarkastelun perusteella kohteiden paikan identiteettiä tutkimalla jakautuivat edellä mainitut kohteet muutettavien listalle siten, että Helsingin osalta esitettiin yhteensä 205 kohteen nimen muuttamista, kohteiden sisältäessä yhteensä noin 1 823 osoitenumeroa. Vantaan osalta vastaavien kohteiden lukumäärä jäi 150:een ja kohteiden osoitenumeroiden lukumäärä noin 1 149:ään. Vaikka yleisenä vallitsevana periaatteena nimistömuutoksissa paikallisidentiteetin lisäksi toimii alueella sijaitsevien osoitenumeroiden lukumäärä, perustuu nyt Helsingin alueelle kohdistuva lukumääräisesti suurempi osoitteiden määrä ja ehdotetut nimistömuutokset siihen, että Vantaan osalta nimistön muuttaminen muokkasi enemmän alueen nimistön luonnetta. Vantaan kaupungin nimistö pohjautuu Helsinkiä useammin samanalkuisiin nimiin kuin Helsingin, lisäksi Vantaan kaupunki rakenteeltaan väljempänä ja nuorempana sisältää useita laajoja taajaan asuttuja omakotialueita pidempien katuosuuksien varsilla, joilla on runsaasti osoitteita. Siksi tutkimuksen perusteella Helsingin alueella sijaitseva kohde valikoitui useammin muutettavaksi.

Maanmittauslaitos vastaa kuntien yhdistymisen yhteydessä kiinteistörekisteriin tehtävien tunnusmuutosten toteuttamisesta. Muutos edellyttää kuitenkin yhteistyötä kuntien kiinteistörekisterinpitäjien kanssa, sillä sijaintialueeltaan kaupunginosajakoon pohjautuvat kiinteistötunnusten tunnusmuutokset edellyttävät ensin asemakaavaan pohjautuvan kaupunginosantunnuksen muuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukaan asemakaavassa määrätään kadun ja muun yleisen alueen nimi, samoin kunnanosan ja korttelien numerot. Kadun ja muun yleisen alueen nimi ja numerotiedot voidaan muuttaa perinteisesti joko asemakaavaa muuttamalla tai kunnan erillisellä päätöksellä. Perinteinen asemakaavan muutos on hidas ja raskas prosessi, siksi maankäyttö- ja rakennuslakia täydennettiin vuonna 2008 lisäämällä sen 55 §:ään neljäs momentti, joka mahdollistaa jopa koko kaupungin kattavan tunnusmuutosprosessin toteuttamiseen kunnan tekemällä erillisellä päätöksellä.

Menettelyssä sovelletaan kuntalakia ja sen säädöksiä kunnan päätöksenteosta. Muutettujen tietojen merkitsemisestä itse kaavaan säädetään tarkemmin asetuksella. Helsingin kaupungin Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymiseen liittyvät sijaintialuetunnukseltaan samannimisiin kaupunginosajakoihin perustuvat kaupunginosien tunnusmuutokset sekä nimistömuutokset olisi järkevintä toteuttaa juuri Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n 4 momentin mukaisella hallinnollisella päätöksellä. Helsingin kaupungin nimistömuutokset veisivät Kaupunkisuunnitteluvirastosta saadun arvion mukaan aikaa noin 12 kuukautta, ja teknisesti tämä toteutettaisiin yhteistyössä Vantaan kaupungin vastaavien viranomaistahojen kanssa. Itse 23:n sijaintialuetunnukseltaan samannimisen kaupunginosatunnuksen edellyttämien tunnusmuutospäätösten valmisteluun kuluva aika on Helsingin kaupungin Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan täsmällisesti vaikea arvioida.

Vuoden 2009 aikana toteutetulle 32 kuntaliitoskunnalle suunnatun kyselytutkimuksen perusteella saatujen kahdentoista kunnan vastausten pohjalta voidaan todeta kyselyyn vastanneiden, kuntaliitoskuntien vähäisestä lukumäärästään huolimatta, edustavan otokseltaan hyvin maassamme viime aikoina toteutettuja kuntaliitoksia. Vastaajien ryhmästä puolet eli kuusi kuntaliitosta kohdistui perinteisten kahden kunnan kuntaliitoskuntien joukkoon, muut vastanneista kunnista puolestaan edustivat yhä yleistä monikuntaliitoksia. Nyt vastanneiden monikuntaliitoskuntien ryhmään sisältyi yksi viiden kunnan, yksi kuuden ja yksi peräti kymmenen kunnan kuntaliitoskunta. Kuntaliitoskuntien joukkoon sisältyi siten rakenteeltaan hyvin erilaisia yhdistyviä kuntia, joiden perusteella voitiin havaita, että perinteiset kahden kunnan kuntaliitokset kohdistuivat tutkimustulosten perusteella pienempiin toisiinsa tukeutuviin, rakenteiltaan maakuntamaisempiin kuntiin. Monikuntaliitoksissa puolestaan kaupunkimaisen kunnan ympärillä sijaitsevat pienemmät kunnat yhdistettiin alueellisesti ja hallinnollisesti vahvempaan ja tehokkaampaan kaupunkimaiseen kuntaan.

Seitsemään eri osa-alueeseen jakautuvan kyselytutkimuksen ensimmäisessä osassa tiedusteltiin kuntaliitoskuntia, niiden lukumääriä sekä muotoa, toisessa kuntien kiinteistörekisterinpitovastuita kuntaliitoksen lähtötilanteessa sekä yhdistymisen jälkeen. Kolmas, neljäs, ja viides osio kattoivat teknisiä tietoja käytetyistä kuntarekisterijärjestelmistä, koordinaatti- ja korkeusjärjestelmistä sekä karttajärjestelmistä. Kuudennessa osassa puolestaan paneuduttiin itse kiinteistörekisterijärjestelmään edellyttävien tunnusmuutosten laajuuteen ja määrään, laajentaen kysely koskemaan myös kuntien rakennustunnuksiin sekä kiinteistöjen omistajatietoihin toteutettavia muutoksia. Seitsemän-

nessä, eli viimeisimmässä osuudessa tiedusteltiin itse kiinteistörekisterin näkökulmasta kuntaliitosten toteutumisprosessia sekä arvioitiin lukumääräisesti aikaa, jonka muutos kussakin kunnassa toteutuksen osalta kesti.

Kunnilta saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että siitakin huolimatta, etteivät kuntien tekniset järjestelmät, kiinteistörekisterin pitovastuiden jakautuminen eivätkä kartasto-, koordinaatti ja korkeusjärjestelmät vastanneet toisiaan kuntaliitoksen lähtötilanteessa, olivat kunnat saaneet kuntaliitoksensa toteutettua kuntoon suhteellisen pieniä puutteita lukuun ottamatta kyselytutkimuksen tekohetkeen eli vuoden 2011 marraskuuhun mennessä. Merkittävää on se, että kyseisten kuntien joukkoon kohdistui nyt tutkimuksen kohteena olevaa Helsingin ja Vantaan yhdistymisesimerkkiä huomattavasti tunnusmuutoksiltaan ja yhdistyvien kuntien lukumääriltä laajempia kokonaisuuksia, joiden toteutuksen osalta kuntien yhdistymisen yhteydessä oli pystytty koko uuden kunnan alue liittämään yhtenäisen kuntarekisterijärjestelmän piiriin, samalla uudistaen myös kunnan korkeus- ja koordinaattijärjestelmät. Mitkä sitten olivat saatujen tutkimustulosten perusteella ne ratkaisevat tekijät, jotka merkittävästi vaikuttivat kuntien yhdistymisestä saamiin hyviin kokemuksiin sekä itselleen arviossa toteutuksesta antamaansa keskiarvoltaan korkeaan arvosanaan 4,2? Merkittävimmiksi tekijöiksi kuntaliitosten yhteydessä nousivat Maanmittauslaitoksen asiantuntemus ja vetovastuu hankkeen onnistumisesta. Tämän lisäksi arvokkaaksi tekijäksi osoittautui Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistörekisterijärjestelmän monipuolinen hyödyntämismahdollisuus niin uusien kartta-aineistojen luonnissa, kuin aineiston laadun yhtenäistämässä sekä parantamisessa. Myös tämän aineiston hyötykäytön mahdollisuus vain jonkin rajatun osuuden, kuten vain kiinteistörajojen osalta korostui kuntien vastauksissa. Olennaista tutkimustulosten osalta oli myös todeta se, ettei hyvin toteutettu kuntaliitos aina vaadi onnistuakseen yhtenäistä erillistä projektisuunnitelmaa, vaan ratkaisevaa näytti tulosten perusteella olevan kuntien itsensä yhteistyössä hyvin laatima suunnitelma sekä riittävä ammattitaitoinen henkilökunta ja tahtotila, tai vaihtoehtoisesti yhden kunnan selkeästi ottama vetovastuu tehtävän onnistumisesta. Myös kuntien teknisillä valmiuksilla, eli kuntarekisterin ja karttajärjestelmien yhteistoiminnalla eli järjestelmien kuulumisella saman ohjelmatoimittajan tuoteperheeseen näytti olevan suuri rooli toteutuksen helppoudessa sekä kuntaliitoksen ohessa myös uudistettujen koordinaatti- ja korkeusjärjestelmien läpiviemisessä.

Eikö Helsingin ja Vantaan yhdistyminen näissä olosuhteissa sitten olisi helposti toteutettavissa? Vaikka Helsingillä ja Vantaalla on käytössään yhtenevät koordinaatti- ja

korkeusjärjestelmät, karttajärjestelmäsovellus, kartasto sekä yhtenäinen Facta-kuntarekisteri luo kuntien yhteensä 23 yhteisen kaupunginosatunnuksen muuttaminen omat haasteensa yhdistymisen toteuttamiselle sekä selkeälle kaupunginosaon säilyttämiseksi. Suurin haaste yhdistymisen tiellä lienee kuitenkin yhteisen kunnallisen tahtotilan ja suunnan löytäminen.

Vuoden 2010 lopulla julkaistun Helsingin ja Vantaan kuntien yhdistymisselvityksen laadinnan ja sen pohjalta tehtyjen virallisten päätösten jälkeenkin on kuntauudistusta koskevaa keskustelua käyty julkisuudessa vilkkaana. Uusissa kuntaliitosvaihtoehdoissa on Helsinkiin vuoroin yhdistetty Sipooseen ja Vantaa vuoroin osaksi Espoota tai Keski-Uudellemaalle uudistuksen myötä kaavailtua suurkuntaa. Samaan aikaan on pääministeri Jyrki Kataisen luotsaama, koko maan kattava esitys kuntarakenteen uudistamisesta edennyt kuntalausunnoille asti. Tulevan lain tavoitteena on karsia nykyisten 320 kunnan lukumäärä jatkossa yleisissä arvioissa esitettyyn noin 70 kuntaan.

Vastaavasti kuntarakennelain uudistamista ennakoiden on Maanmittauslaitos käynnistänyt myös oman uudistushankkeensa kiinteistötunnusjärjestelmän uudistamiseksi, tavoitteenaan välttää laaja-alaisen kuntienyhdistymisten Maanmittauslaitoksen ylläpitämään kiinteistötietojärjestelmään jatkossa kohdentuva runsas työmäärä, rekisterikylille varatun merkkimäärien mahdollinen loppuminen sekä KTJ-latausten johdosta muille kunnille aiheutuvat pitkät rekisteröintikatkot. Esitettyssä uudistuksessa kiinteistöjen sijaintikuntatieto esiintyy jatkossa vain ominaisuustietona, joka ei ilmene itse kiinteistötunnuksesta. Tulevaisuudessa kiinteistötunnuksen esitysmuoto ei siten kuntaliitosten yhteydessä enää muutu vaan pysyy alkuperäisessä muodossaan saaden vain ominaisuustietona täydennyksen voimassa olevasta sijaintikunnasta. Kiinteistötunnusjärjestelmää koskevan uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 aikana. Kuntien kaavoitus ja kiinteistönmuodostus pohjautuvat pitkälti kaupunginosaajakoon, jota nyt Maanmittauslaitoksen toimesta toteutettu lakiuudistus ei tue.

Olenneisinta kuntarakenneuudistukseen liittyvissä hankkeissa sekä sen tiimoilta etenevissä laajoissa lakiuudistuksissa näyttäisi olevan muutos ja sen toteuttaminen. Olisiko kuitenkin syytä pohtia myös sitä, toteuttavatko tulevat uudistukset niille asetetut ennakkotavoitteet niin kuntauudistuksen kuin kiinteistönmuodostuksenkin osalta? Edellisten lisäksi tulisi myös pohtia sitä mitä, vaikutuksia tulevilla kuntaliitoksilla, nyt toteutettavana olevalla kiinteistötunnusjärjestelmää koskevalla uudistuksella sekä kaavailulla uudella 3D-kiinteistönmuodostulailla on toisiinsa?

Tässä tutkimuksessa vertailtujen Helsingin ja Vantaan eri liitosvaihtoehtojen johdosta kiinteistörekisteriin toteutettavien tunnusmuutosten välillä ei Helsingin ja Vantaan vaihtoehtoissa esiintynyt lukumääräisesti merkittävää eroa. Lähes ainoaksi nimenomaan Vantaan kaupungin liittämistä Helsinkiin tukevaksi perusteluksi löytyisi perinteikäs nimi Helsinki, kaupungin alkuperäinen keskeinen sijainti, sekä kaupungin suuri merkitys maamme pitkäaikaisena pääkaupunkina. Tällöin uuden kunnan kaupunginosarakenne olisi helppo ja luonteva toteuttaa yleisesti käytettyä keskustasta kunnan laitamille etenevää mallia noudattaen, lisäämällä esimerkiksi Vantaan alkuperäisten kaupunginosatunnusten eteen numero 1, jolloin kaupunginosat alkaisivat entisen Vantaan osalla alkuperäisen kaupunginosanumeron 11 sijaan numerosta 111.

Helsinki, Vantaa vai suurliitos Vanki jää nähtäväksi?

Lähteet

Asmundela, Mauri.2008. Kunnat yhdistyvät - muutoksen toteuttaminen kiinteistörekisteriin. Maankäyttölehti 3/2008, s. 34–36.

HE 155/2006 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunta- ja palvelurakennemuutuksesta sekä laeiksi kuntajakolain muuttamisesta ja varainsiirtoverolain muuttamisesta. 2006.

HE 125/2009 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle kuntajakolaiksi. 2009.

Helsinki-Vantaa-selvitys. 2010. Helsinki-Vantaa-selvitys, seurantaryhmän loppuraportti 21.12.2010.

Helsingin kaupungin verkkosivut. 2013. <www.hel.fi/hki/helsinki/fi/Helsinki-tietoa+ja+linkkejä/_/Helsingin+historia.html>. Luettu 1.4.2013.

Häikiö, Paavo. 2013. Maanmittauslaitoksen Kehittämiskeskuksen asiantuntija Paavo Häikiön kiinteistötunnusuudistusta koskeva esitys kuntarekisteritoimitaja CGI:n Facta Kiinteistöosan käyttäjäryhmän kokouksessa 26.4.2013. Helsinki.

JHS 104. Julkisen hallinnon suositus käytettävästä rakennustunnuksesta. Verkkodokumentti. <www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs104.html>. Luettu 28.3.2013.

JHS 110. Julkisen hallinnon suositus kuntien numerotunnuksesta. Verkkodokumentti. <www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs110.html>. Luettu 28.3.2013.

JHS 134. Julkisen hallinnon suositus kaava-, tonttijako- ja rakennuskieltotunnuksista. Verkkodokumentti. <www.jhs-suositukset.fi/web/guest/jhs/recommendations/134.-html>. Luettu 28.3.2013.

JHS 106. Julkisen hallinnon suositus postiosoitteista. Verkkodokumentti. <www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs106.html>. Luettu 28.3.2013.

JHS 138. Julkisen hallinnon suositus kiinteistötunnuksesta, määräälatunnuksesta ja käyttöoikeusyksikkötunnuksesta. Verkkodokumentti <www.jhs-suositukset.fi/web/guest/jhs/recommendations/138.html>. Luettu 28.3.2013.

Jäppinen, Jere. 2011. Mistä Helsingin nimi on peräisin? Helsingin Sanomien artikkeli, marraskuu 2011.

Koivuniemi, Jussi. Verkkodokumentti. Pohjois-Pirkkalan kunta. Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. <www.uta.fi/yky/arkisto/koskivoimaa/kaupunki/1918-40/nokia.htm>. Luettu 1.2.2013.

Kuisma, Markku. 1990. Helsingin Pitäjän Historia II:1990 Vanhan Helsingin synnystä isoonvihaan 1550–1713. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.

Kuntajakolaki. 2009. 1698/ 29.12.2009.

Kuntalaki. 1995. 365/17.3.1995.

Kuntajaotuksen muutokset 1922–2011. Verkkodokumentti. <www.kunnat.net/fi/palvelualueet/kuntaliitokset/aiemmatkuntaliitokset/Sivut/default.aspx.html>. Luettu 3.2.2013.

Kunnan osoitejärjestelmä, ohjeet ja suositus. 2006. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Laki kunta- ja palvelurakennemuutoksesta. 2007. 169/9.2.2007.

Lehtonen, Johanna. 2013. Nimistösuunnittelija, Helsingin kaupunki. Sähköpostikirjeenvaihto 26.4.2013.

Mehtonen, Tiina. 2013. Vs. suunnittelija, Helsingin kaupunki. Sähköpostikirjeenvaihto 26.4.2013.

MML:n verkkosivut 2013.<www.maanmittauslaitos.fi/kiinteistot/rekisterit-otteet/kiinteistotietojarjestelma-ktj.html>. Luettu 3.2.2013.

Maankäyttö- ja rakennusasetus. 1999. 895/10.9.1999

Oikarinen, Marko. 2013. Paikkatietoesimies, Vantaan kaupunki. Sähköpostikirjeenvaihto 26.4.2013.

Peltokorpi, Mikko. 2013. Projektipäällikkö, Maanmittauslaitos Kehittämiskeskus, Helsinki. Sähköpostikirjeenvaihto 6.-7.5.2013.

Suomen Kuntaliiton verkkosivut 2013. <www.kunnat.net/fi/palvelualueet/kuntaliitokset/aiemmatkuntaliitokset/Sivut/default.aspx.html>. Luettu 3.2.2013.

Valtiovarainministeriön verkkosivut. 2013. Kuntarakennelakkiesitys annettu eduskunnalle.

<www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/0107_kuntauudistus/06_rakennelaki/index.html>.

Luettu 30.4.2013.

Vantaan historia 1946–1977, kasvua, yhteistyötä, hyvinvointia. 2002. Pekka Ahtiainen, Jukka Tervonen. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.

Vantaan kaupungin internetsivut 2013. <www.vantaa.fi/fi/tietoa_vantaasta/vantaan_historiaa>. Luettu 18.3.2013.

SeutuCD'11 aineiston pohjalta laadittu luettelo Helsingin kaupunginosista, sekä niiden sisältämien kiinteistöjen lukumääristä. Lisäksi taulukkoon on liitetty tiedot kunkin kaupunginosan sisältämistä kaavayksiköistä lukumäärineen

Kaupunginosa	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä
1 Kruunuhaka	170	202
2 Kluuvi	117	181
3 Kaartinkaupunki	106	124
4 Kamppi	329	377
5 Punavuori	195	206
6 Eira	100	128
7 Ullanlinna	221	251
8 Katajanokka	125	154
9 Kaivopuisto	48	67
10 Sörnäinen	182	318
11 Kallio	302	359
12 Alppiharju	215	240
13 Etu-Töölö	296	363
14 Taka-Töölö	370	451
15 Meilahti	196	275
16 Ruskeasuo	217	262
17 Pasila	168	276
18 Laakso	34	61
19 Mustikkamaa-Korkeasaari	2	24
20 Länsisatama	225	427
21 Hermannin	132	181
22 Vallila	290	376
23 Toukola	283	304
24 Kumpula	202	263
25 Käpylä	303	540
26 Koskela	161	187
27 Vanhakaupunki	27	37
28 Oulunkylä	1191	1669
29 Haaga	751	1098
30 Munkkiniemi	536	819
31 Lautasaari	641	951
32 Konala	448	543
33 Kaarela	1447	2018
34 Pakila	1668	1987
35 Tuomarinkylä	1179	1476
36 Viikki	389	562
37 Pukinmäki	264	392
38 Malmi	1131	1466
39 Tapaninkylä	2292	2743
40 Suutarila	1214	1669
41 Suurmetsä	1748	2389
42 Kulosaari	246	430
43 Herttoniemi	653	905
44 Tammissalo	258	299
45 Vartiokylä	2092	2836

46 Siltasaari	571	735
47 Mellunkylä	1188	2054
48 Vartiosaari	5	28
49 Laajasalo	1039	1800
52 Suomenlinna	0	37
54 Vuosaari	927	1361
55 Östersundom	4	134
58 Karhusaari	8	238
59 Ultuna	12	244
Yhteensä:	26 918	37 517

Luettelo SeutuCD'11 sisältämistä Helsingin kaupungin rekisterikylistä sekä lukumäärät niiden sisältämistä kiinteistöistä

Rekisterikylä	Kiinteistöjä
401 Ala-Tikkurila	190
402 Etelä-Kaarela	224
403 Haaga	42
404 Haltiala	2
405 Herttoniemi	214
406 Kivikko	6
407 Konala	160
408 Koskela	4
409 Kulosaari	257
410 Kumpula	9
411 Käpylä	16
412 Laajasalo	638
413 Laivalahti	7
414 Lauttasaari	116
415 Lehtisaari	3
416 Liivasaaret	1
417 Länsisalmi	107
418 Malmi	366
419 Mellunkylä	408
420 Munkkiniemi	120
421 Niskala	7
422 Oulunkylä	39
423 Pakila	188
424 Pukinmäki	44
425 Santahaminan	3
426 Siltakylä	15
427 Suutarila	155
428 Tali	23
429 Tapanila	1001
430 Tullisaari	38
431 Tuomarinkylä	146
432 Töölö	13
433 Vartiokylä	456
434 Viikin Latokartano	23
435 Vuosaari	333
436 Vähä Huopalahti	24
437 Vähä Meilahti	5
438 Gumböle	47
439 Talosaari	46
440 Immersby	114
441 Kärr	44
442 Itäsalmi	659
878 Erilliset vesijätöt	2
884 Yhteismetsät	2
894 Lakanneet yhteiset tiet	1
895 Yhteiset vesialueet	21
Yhteensä	6 339

SeutuCD'11 aineiston pohjalta laadittu luettelo Vantaan kaupunginosista sekä niiden sisältämien kiinteistöjen lukumääristä. Lisäksi taulukkoon on liitetty tiedot kunkin kaupunginosan sisältämistä kaavayksiköistä lukumäärineen

Kaupunginosa	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä
10 Linnainen	159	272
11 Hämevaara	183	428
12 Hämeenkylä	292	448
13 Vapaala	453	711
14 Varisto	289	385
15 Myyrmäki	285	421
16 Kaivoksela	128	244
17 Martinlaakso	356	537
18 Vantaanlaakso	234	369
20 Askisto	336	448
21 Piispankylä	37	82
22 Keimola	0	77
23 Kivistö	520	988
24 Lapinkylä	81	203
25 Myllymäki	2	43
26 Petikko	67	216
31 Luhtaanmäki	1	5
32 Riipilä	0	1
33 Seutula	22	29
34 Kiila	12	70
40 Ylästö	660	1081
41 Viinikkala	124	245
50 Tammisto	123	253
51 Pakkala	352	536
52 Veromies	134	242
53 Lentokenttä	13	49
60 Heikkaharju	433	691
61 Tikkurila	134	265
62 Jokiniemi	192	322
63 Viertola	411	559
64 Kuninkaala	475	729
65 Simonkylä	400	625
66 Hakkila	97	180
67 Ruskeasanta	520	856
68 Koivuhaka	296	646
69 Helsingin Pitäjän kk	43	83
70 Koivukylä	194	439
71 Ilola	656	1051
72 Asola	204	425
73 Rekola	343	884
74 Havukoski	211	316
75 Päiväkumpu	523	1011
80 Matari	405	632
81 Korso	637	1108

82 Mikkola	92	143
83 Metsola	536	808
84 Leppäkorpi	354	500
85 Jokivarsi	196	380
86 Nikinmäki	340	611
87 Vierumäki	0	2
88 Vallinoja	47	74
90 Länsisalmi	0	5
91 Länsimäki	134	167
92 Ojanko	12	54
93 Vaarala	255	406
94 Hakunila	375	560
95 Rajakylä	426	518
96 Itä-Hakkila	537	760
97 Kuninkaanmäki	249	392
98 Sotunki	12	19
Yhteensä	14 602	24 605

Luettelo SeutuCD'11 sisältämistä Vantaan kaupungin rekisterikylistä sekä lukumäärät niiden sisältämistä kiinteistöistä

Rekisterikylä	Kiinteistöjä
401 Alikeraava	1 514
402 Hakkila	86
403 Hakunila	233
404 Hyrylä	1 049
405 Hämeenkylä	966
406 Keimola	626
407 Kirkonkylä	603
408 Kuninkaala	275
409 Lapinkylä	390
410 Länsisalmi	240
411 Martinkylä	247
412 Myllymäki	64
413 Piispankylä	92
414 Pohjois-Kaarela	93
415 Rekola	1 639
416 Riipilä	895
417 Ruotsinkylä	6
418 Seutula	480
419 Silvola	128
420 Sotunki	988
421 Tikkurila	2 166
422 Tolkinkylä	47
423 Veromiehenkylä	148
424 Viinikkala	44
425 Voutila	134
426 Ylästö	284
878 Erilliset vesijätöt	2
884 Yhteismetsät	26
895 Yhteiset vesialueet	42
896 Maanteiden liitännäisalueet	10
Yhteensä	13 517

Helsingin ja Vantaan kaupunkien alueilla sijaintialueeltaan samannimiset kaupunginosat sekä niillä sijaitsevien kiinteistöjen- sekä kaavayksiköiden lukumäärät

Helsinki	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä	Kaupunginosat	Kiinteistöjä	Kaavayksiköitä
10 Sörnäinen	182	318	10 Linnainen	159	272
11 Kallio	302	359	11 Hämevaara	183	428
12 Alppiharju	215	240	12 Hämeenkylä	292	448
13 Etu-Töölö	296	363	13 Vapaala	453	711
14 Taka-Töölö	370	451	14 Varisto	289	385
15 Meilahti	196	275	15 Myyrmäki	285	421
16 Ruskeasuo	217	262	16 Kaivoksela	128	244
17 Pasila	168	276	17 Martinlaakso	356	537
18 Laakso	34	61	18 Vantaanlaakso	234	369
20 Länsisatama	225	427	20 Askisto	336	448
21 Hermannin	132	181	21 Piispankylä	37	82
22 Vallila	290	376	22 Keimola	0	77
23 Toukola	283	304	23 Kivistö	520	988
24 Kumpula	202	263	24 Lapinkylä	81	203
25 Käpylä	303	540	25 Myllymäki	2	43
26 Koskela	161	187	26 Petikko	67	216
31 Lautasaari	641	951	31 Luhtaanmäki	1	5
32 Konala	448	543	32 Riipilä	0	1
33 Kaarela	1447	2018	33 Seutula	22	29
34 Pakila	1668	1987	34 Kiila	12	70
40 Suutarila	1214	1669	40 Ylästö	660	1081
41 Suurmetsä	1748	2389	41 Viinikkala	124	245
52 Suomenlinna	0	37	52 Veromies	134	242
Yhteensä	10 742	14 477	Yhteensä	4 375	7 545

Helsingin ja Vantaan kaupungin alueilla sijaintialueeltaan samannimiset rekisterikylät sekä niissä sijaitsevien kiinteistöjen lukumäärät

Helsinki	Kiinteistöjä	Vantaa	Kiinteistöjä
401 Ala-Tikkurila	190	401 Alikera	1514
402 Etelä-Kaarela	224	402 Hakkila	86
403 Haaga	42	403 Hakunila	233
404 Haltiala	2	404 Hyrylä	1 049
405 Herttoniemi	214	405 Hämeenkylä	966
406 Kivikko	6	406 Keimola	626
407 Konala	160	407 Kirkonkylä	603
408 Koskela	4	408 Kuninkaala	275
409 Kulosaari	257	409 Lapinkylä	390
410 Kumpula	9	410 Länsisalmi	240
411 Käpylä	16	411 Martinkylä	247
412 Laajasalo	638	412 Myllymäki	64
413 Laivalahti	7	413 Piispankylä	92
414 Lauttasaari	116	414 Pohjois-Kaarela	93
415 Lehtisaari	3	415 Rekola	1 639
416 Liivasaaret	1	416 Riipilä	895
417 Länsisalmi	107	417 Ruotsinkylä	6
418 Malmi	366	418 Seutula	480
419 Mellunkylä	408	419 Silvola	128
420 Munkkiniemi	120	420 Sotunki	988
421 Niskala	7	421 Tikkurila	2 166
422 Oulunkylä	39	422 Tolkinkylä	47
423 Pakila	188	423 Veromiehenkylä	148
424 Pukinmäki	44	424 Viinikkala	44
425 Santahaminan	3	425 Voutila	134
426 Siltakylä	15	426 Ylästö	284
878 Erilliset vesijätöt	2	878 Erilliset vesijätöt	2
884 Yhteismetsät	2	884 Yhteismetsät	26
895 Yhteiset vesialueet	21	895 Yhteiset vesialueet	42
Yhteensä	3 211	Yhteensä	13 507

Helsingin ja Vantaan kaupungin alueella sijaitsevat sijaintialuetunnukseltaan yhtenäiset rekisterikylät sekä niiden sisältämät kiinteistöt lukumäärineen, sekä em. rekisterikyliin kohdistuvat täysin samanlaiset kiinteistötunnukset rekisterikylittäin

Helsinki	Kiinteistöjä	Vantaa	Kiinteistöjä	Yhteiset
401 Ala-Tikkurila	190	401 Alikeraava	1 514	47
402 Etelä-Kaarela	224	402 Hakkila	86	0
403 Haaga	42	403 Hakunila	233	11
404 Haltiala	2	404 Hyrylä	1 049	0
405 Herttoniemi	214	405 Hämeenkylä	966	84
406 Kivikko	6	406 Keimola	626	2
407 Konala	160	407 Kirkonkylä	603	39
408 Koskela	4	408 Kuninkaala	275	0
409 Kulosaari	257	409 Lapinkylä	390	4
410 Kumpula	9	410 Länsisalmi	240	1
411 Käpylä	16	411 Martinkylä	247	9
412 Laajasalo	638	412 Myllymäki	64	6
413 Laivalahti	7	413 Piispankylä	92	0
414 Lauttasaari	116	414 Pohjois-Kaarela	93	4
415 Lehtisaari	3	415 Rekola	1 639	0
416 Liivasaaret	1	416 Riihilä	895	0
417 Länsisalmi	107	417 Ruotsinkylä	6	1
418 Malmi	366	418 Seutula	480	53
419 Mellunkylä	408	419 Silvola	128	36
420 Munkkiniemi	120	420 Sotunki	988	15
421 Niskala	7	421 Tikkurila	2 166	2
422 Oulunkylä	39	422 Tolkinkylä	47	2
423 Pakila	188	423 Veromiehenkylä	148	3
424 Pukinmäki	44	424 Viinikkala	44	3
425 Santahaminan	3	425 Voutila	134	0
426 Siltakylä	15	426 Ylästö	284	1
878 Erilliset vesijätöt	2	878 Erilliset vesijätöt	2	0
884 Yhteismetsät	2	884 Yhteismetsät	26	2
895 Yhteiset vesialueet	21	895 Yhteiset vesialueet	42	16
Yhteensä	3 211	Yhteensä	13 507	341

Tilasto Helsingin ja Vantaan kaupungin alueella sijaitsevien sijaintialuetunnukseltaan yhtenäisten kaupunginosien alueella sijaitsevista kiinteistöistä lukumäärineen, sekä em. kaupunginosiin kohdistuvat täysin samanlaiset kiinteistötunnukset lukumäärittäin

Kaupunginosat	Kiinteistöt	Kaupunginosat	Kiinteistöt	Yhteiset
10 Sörnäinen	182	10 Linnainen	159	3
11 Kallio	302	11 Hämevaara	183	3
12 Alppiharju	215	12 Hämeenkylä	292	4
13 Etu-Töölö	296	13 Vapaala	453	3
14 Taka-Töölö	370	14 Varisto	289	5
15 Meilahti	196	15 Myyrmäki	285	3
16 Ruskeasuo	217	16 Kaivoksela	128	2
17 Pasila	168	17 Martinlaakso	356	9
18 Laakso	34	18 Vantaanlaakso	234	3
20 Länsisatama	225	20 Askisto	336	67
21 Hermannin	132	21 Piispankylä	37	3
22 Vallila	290	22 Keimola	0	0
23 Toukola	283	23 Kivistö	520	14
24 Kumpula	202	24 Lapinkylä	81	2
25 Käpylä	303	25 Myllymäki	2	0
26 Koskela	161	26 Petikko	67	2
31 Lautasaari	641	31 Luhtaanmäki	1	0
32 Konala	448	32 Riipilä	0	0
33 Kaarela	1 447	33 Seutula	22	1
34 Pakila	1 668	34 Kiila	12	8
40 Suutarila	1 214	40 Ylästö	660	77
41 Suurmetsä	1 748	41 Viinikkala	124	31
52 Suomenlinna	0	52 Veromies	134	0
Yhteensä:	10 742	Yhteensä	4 375	240

Tilasto Helsingin ja Vantaan kaupungin alueella sijaitsevien sijaintialuetunnukseltaan yhtenäisten kaupunginosien alueilla sijaitsevista kaavayksiköistä lukumäärineen, sekä em. kaupunginosiin kohdistuvat täysin samanlaiset kaavayksiköt lukumäärittäin

Kaupunginosat	Kaavayksiköt	Kaupunginosat	Kaavayksiköt	Yhteiset
10 Sörnäinen	318	10 Linnainen	272	0
11 Kallio	359	11 Hämevaara	428	0
12 Alppiharju	240	12 Hämeenkylä	448	2
13 Etu-Töölö	363	13 Vapaala	711	0
14 Taka-Töölö	451	14 Varisto	385	0
15 Meilahti	275	15 Myyrmäki	421	4
16 Ruskeasuo	262	16 Kaivoksela	244	0
17 Pasila	276	17 Martinlaakso	537	0
18 Laakso	61	18 Vantaanlaakso	369	1
20 Länsisatama	427	20 Askisto	448	98
21 Hermannin	181	21 Piispankylä	82	1
22 Vallila	376	22 Keimola	77	1
23 Toukola	304	23 Kivistö	988	13
24 Kumpula	263	24 Lapinkylä	203	0
25 Käpylä	540	25 Myllymäki	43	0
26 Koskela	187	26 Petikko	216	0
31 Lautasaari	951	31 Luhtaanmäki	5	0
32 Konala	543	32 Riipilä	1	0
33 Kaarela	2 018	33 Seutula	29	0
34 Pakila	1 987	34 Kiila	70	11
40 Suutarila	1 669	40 Ylästö	1 081	114
41 Suurmetsä	2 389	41 Viinikkala	245	36
52 Suomenlinna	37	52 Veromies	242	1
Yhteensä:	14 477	Yhteensä	7 545	282

KYSELYTUTKIMUS KUNTA- SEKÄ OSAKUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVISTÄ TEKIJÖISTÄ KIINTEISTÖREKISTERIN NÄKÖKULMASTA TARKASTELTUNA:

Huom! Kyselytutkimuksessa käytetään kuntaliitoksesta pääsääntöisesti yhteistä nimeä kuntaliitos, silloinkin kun kyse on osakuntaliitoksesta.

Kohta 1/ Kuntaliitos kunnat

Oliko kyseessä kuntien yhdistyminen vai osakuntaliitos:

Merkitse rasti oikeaan ruutuun)

<i>Kuntien yhdistyminen</i>	<i>Osakuntaliitos</i>	<i>Kumpaakin</i>

Kuinka monta kuntaa kuntaliitos kaikkiaan koski:

Liittyvien kuntien lukumäärä kpl _____

Liittyvien osakuntien lukumäärä kpl _____

Kuntien nimet, jotka kuntaliitoksessa yhdistyivät:

*Vastaus: **Helsinki ja Vantaa***

Uuden kunnan nimi:

*Vastaus: **Vanki***

Kohta 2/ Kuntien kiinteistörekisterin pitovastuu ennen ja jälkeen kuntaliitosta

Kiinteistörekisterin pitovastuu kunnissa, kuntaliitoksen lähtötilanteessa:

(Merkitse kuntien lukumäärä kpl)

Maanmittauslaitos/ koko alue _____

Kunta/ koko alue _____

Maanmittauslaitos/AK-alueen ulkopuolella _____

Kunta/ AK-alue _____

Kiinteistörekisterin pitovastuu kunnassa kuntaliitoksen jälkeen:

(Merkitse rasti oikealle riville) Maanmittauslaitos/ koko alue _____

Kunta/ koko alue _____

Maanmittauslaitos/AK-alueen ulkopuolella _____

Kunta/ AK-alue _____

Kohta 3/ Tietoja käytetystä kuntarekisterijärjestelmästä ennen ja jälkeen kuntaliitoksen

Käytössä olleet kuntarekisterijärjestelmät kuntaliitoksen lähtötilanteessa.

Kuntarekisterijärjestelmä:

(Merkitse alle kuntien lukumäärä kpl)

Facta _____

Xcity _____

KTJ _____

Muu _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu rekisterijärjestelmä, niin minkä niminen järjestelmä oli kyseessä?

Vastaus:

Kuntarekisterijärjestelmä/-järjestelmät kuntaliitoksen jälkeen.

Kuntarekisterijärjestelmä:

(Merkitse rasti oikealle riville)

Facta _____

Xcity _____

KTJ _____

Muu _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu rekisterijärjestelmä, niin minkä niminen järjestelmä on kyseessä?

Vastaus:

Kohta 4/ Tietoja koordinaatti- ja korkeusjärjestelmistä

Kunnan koordinaattijärjestelmä ennen kuntaliitosta.

Koordinaattijärjestelmä:

(Merkitse riville kuinka monessa liitoskunnassa)

Valtakunnallinen kartastokoordinaatti-

järjestelmä KKJ _____

Vanha Valtion Järjestelmä VVJ _____

EUREF-FIN-koordinaatisto _____

Erilliskoordinaattijärjestelmä _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu koordinaattijärjestelmä, niin minkä niminen järjestelmä oli kyseessä?

Vastaus:

Koordinaattijärjestelmä kuntaliitoksen jälkeen.

Koordinaattijärjestelmä:

(Merkitse riville kuinka monessa liitoskunnassa)

Valtakunnallinen kartastokoordinaatti-

järjestelmä KKJ _____

Vanha Valtion Järjestelmä VVJ _____

EUREF-FIN-koordinaatisto _____

Erilliskoordinaattijärjestelmä _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu koordinaattijärjestelmä, niin minkä niminen järjestelmä on kyseessä?

Vastaus:

Kunnan korkeusjärjestelmä ennen kuntaliitosta.

Korkeusjärjestelmä: (Merkitse riville kuinka monessa liitoskunnassa)

NN _____

N43 _____

N60 _____

N2000 _____

Joku muu paikallinen korkeusjärjestelmä _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu korkeusjärjestelmä, niin minkä niminen järjestelmä oli kyseessä?

Vastaus:

Kunnan korkeusjärjestelmä kuntaliitoksen jälkeen.

Korkeusjärjestelmä: (Merkitse riville kuinka monessa liitoskunnassa)

NN _____

N43 _____

N60 _____

N2000 _____

Joku muu paikallinen korkeusjärjestelmä _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu korkeusjärjestelmä, niin minkä niminen järjestelmä on kyseessä?

Vastaus:

Kohta 5/ Kartastoa koskevia tietoja

Kuntaliitosalueen kartasto ennen kuntaliitosta. *(Merkitse riville mittakaava)*

Kantakartta mittakaavassa/ mittakaavoissa _____

Kaavan pohjakartta mittakaavassa _____

Maanmittauslaitoksen tuottama peruskartta mittakaavassa _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu, niin mikä ja aineiston mittakaava?

Vastaus:

Uuden kunnan kartasto kuntaliitoksen jälkeen. *(Merkitse riville mittakaava)*

Kantakartta mittakaavassa/ mittakaavoissa _____

Kaavan pohjakartta mittakaavassa _____

Maanmittauslaitoksen tuottama peruskartta mittakaavassa _____

Jos jokin muu kuin edellä mainittu, niin mikä ja aineiston mittakaava?

Vastaus:

Hyödynnettiinkö Maanmittauslaitoksen kiinteistöjärjestelmästä (KTJ) saatua ajantasaista kiinteistö- ja kiinteistörajatietoa uutta kartta-aineistoa laadittaessa ja miten?

Vastaus:

Kohta 6/ Kiinteistörekisterijärjestelmään edellytettävät tunnusmuutokset kuntaliitoksen yhteydessä

Kuinka paljon liitosalueilla oli yhteisiä muutettavia tunnuksia.

(Tunnuksia yhteensä kpl)

Muutettavia kylätunnuksia arviolta noin kpl: _____

Muutettavia kiinteistötunnuksia arviolta noin kpl: _____

Muutettavia kaavayksikkötunnuksia arviolta noin kpl: _____

Muutettavia kaupunginosan numeroita arviolta noin kpl: _____

Muutettavia kadunnimiä yhteensä arviolta noin kpl: _____

Muutettavia osoitenumeroita arviolta yhteensä noin kpl: _____

Oliko liitettävien kuntien alueella käytössä sama osoitenumeroitijärjestelmä vai eri osoitenumeroitijärjestelmä?

(Merkitse rasti oikean vaihtoehdon kohdalle)

Sama _____

Eri _____

Muita kuntaliitokseen liittyviä nimistömuutoksia?

Mitä?

Kuinka paljon?

Muita tietoja nimistömuutoksiin liittyen:

Montako erillistä asemakaavan muutosta kaupunginosien tunnusmuutosten sekä teiden- ja katunimistön muutosten johdosta jouduttiin kuntaliitoksen seurauksena laatimaan, vai perustuivatko kaupunginosien, teiden- ja katunimien muutokset Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukaiseen ilman erillistä asemakaavapäätöstä tehtyyn kaupunginhallituksen päätökseen?

(Yht. noin kpl)

Nimistömuutoskaavoja kpl _____

Tunnusmuutoskaavoja kpl _____

Edellä mainittujen yhdistelmiä kpl _____

Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukainen kh:n päätös kpl _____

Kuka/ketkä vastasivat yhdistyneen kunnan uusien katunimien päättämisestä:

(Merkitse rasti riville oikean vaihtoehdon kohdalle)

Kunnan oma nimitoimikunta _____

Kotiseutuyhdistys _____

Kaavoittaja _____

Jos joku muu, niin kuka tai ketkä?

Vastaus:

Käytettiinkö nimien muutosprosessissa hyödyksi paikallishistorian tuntemusta ja tästä johdettuja nimiä vai jotain muuta menetelmää?

Mitä?

Kuinka pitkään tunnusmuutosten johdosta laadittujen kaavojen käsittelyprosessi kunnassanne keskimäärin kesti?

(Arvioitu aika kk)

Arvioitu aika kuukausina/ muutoskaava _____

Tulivatko kaavat lainvoimaisiksi ennen kuin nimenmuutokset vietiin rekisterijärjestelmiin?

(Merkitse rasti riville oikean vaihtoehdon kohdalle)

Kyllä _____

Ei _____

Kuntaliitoksen johdosta kunnan rakennustunnuksiin vaaditut muutokset:

Kuntarekisterijärjestelmään liittyvien rakennustunnusten ja rakennustietojen vieminen järjestelmään:

Oliko yhdistyvissä kunnissa käytössä samanlainen rakennustunnus vai erilainen rakennustunnus?

Vastaus:

Miten tarvittavien tunnusmuutosten organisointi kuntien yhdistymisen yhteydessä toteutettiin?

Vastaus:

Voitiinko rakennustunnusmuutokset hoitaa keskitetysti kuntarekisterijärjestelmään toteutettavalla konversiolla, ellei niin kuinka työ suoritettiin?

Vastaus:

Hyödynnettiinkö rakennustietojen lataamisessa kuntarekisterijärjestelmään Väestörekisterikeskuksen ylläpitämiä tietoja, jos niin mitä ja miten?

Vastaus:

Kuntaliitoksen johdosta omistajatietoihin edellytettävät muutokset:

Miten kiinteistöjen omistajatiedot päivitettiin kuntarekisterijärjestelmään kuntaliitoksen yhteydessä?

Vastaus:

Miten rakennusten omistajatietojen muutos hoidettiin kunnassanne kuntaliitoksen yhteydessä?

Vastaus:

Siirrettiinkö kuntarekisterijärjestelmäänne kuntaliitoksen yhteydessä tietoja vuokra-alueiden haltijoista ja miten tiedot päivitettiin kuntaliitoksen yhteydessä järjestelmään?

Vastaus:

Kohta 7/ Muita kuntaliitoksen kiinteistörekisterinäkökulmaan liittyviä seikkoja, jotka todettiin vasta kuntaliitoksen yhteydessä tai heti sen jälkeen

Mitä muuta olennaista olisi edellä esitettyjen kysymysten lisäksi tullut huomioida kuntaliitokseen liittyen?

Vastaus:

Ovatko kuntaliitoksen aiheuttamat muutostarpeet kunnan kiinteistörekisterin näkökulmasta jo saatettu kaikelta osin päätökseen ja kuntoon?

(Merkitse rasti riville oikean vaihtoehdon kohdalle)

Kyllä _____

Ei _____

Ellei, niin mitä muutoksia on vielä tekemättä/kesken ja mikä on töiden arvioitu valmistumisajankohta?

Vastaus:

Miten arvioisitte kuntaliitokseen liittyvien kiinteistörekisteriä koskevien toimenpiteiden onnistuneen kunnassanne?

(Arvosana)

Arvosana asteikolla 1-5, joista 5 vastaa parasta _____

Mikä oli suurin ja haastavin tekijä kuntaliitoksen toteutuksen suhteen ja kuinka hyvin vastaan tulevia tilanteita pystyttiin ennakoimaan?

Vastaus:

Oliko kuntayhteistyö yhdistyvien kuntien välillä hankkeen toteutusvaiheessa sujuvaa?

(Arvosana)

Arvosana asteikolla 1-5, joista 5 vastaa parasta _____

Oliko kuntaliitokseen liittyvässä valmistelussa riittävästi huomioitu myös kuntaliitoksen toteuttamiseen liittyvät tekijät kiinteistötekniikan ja kiinteistörekisterijärjestelmän osalta, vai olisiko tätä varten vaadittu enemmän perehtyneisyyttä ja aikaa?

Vastaus:

Oliko kuntaliitokseen liittyvistä kiinteistörekisteriin vaadittavista

muutoksista ja niiden toteuttamisesta laadittu selkeää yhtenäistä projektisuunnitelmaa?

(Merkitse rasti riville oikean vaihtoehdon kohdalle)

Kyllä _____

Ei _____

Kuinka pitkään kuntaliitoksesta aiheutuvien kiinteistörekisteriin liittyvien muutosten läpivienti kunnassa kaikkiaan kesti?

(Arvioitu aika kk)

Arvioitu aika yhteensä kuukausina _____

Kuntaliitos kunnat

Kuntien nimet			Kuntaliitoksen muoto			Liittyvien kuntien lukumäärä	
Uusi kunta	Uusi kunta	Yhdistyvät kunnat	Kuntien yhdistymisen	Osa-kuntaliitos	Kumppaakin	Liittyvien kuntien lukumäärä	Liittyvien osakuntien lukumäärä
Alajärvi	Alajärvi	Alajärvi ja Lehtimäki	X			2	
Eura	Eura	Eura, Kiukainen	X			2	
Jyväskylä	Jyväskylä	Jyväskylä, Jyväskylän mlk ja Korpilahti	X			3	
Kouvola	Kouvola	Kouvola, Anjalankoski, Kuusankoski, Valkeala, Jaala ja Elimäki	X			6	
Loimaa		Loimaa, Alastaro ja Mellilä	X			3	
Länsi-Turunmaa	Parainen 1.1.2012 alkaen	Parainen, Houtskari, Iniö, Korppoo ja Nauvo	X			5	
Naantali	Naantali	Naantali, Rymättylä, Merimasku ja Velkua	X			4	
Oulu	Oulu	Oulu ja Ylikiiminki	X			2	
Pöytyä	Pöytyä	Pöytyä ja Yläne	X			2	
Rusko	Rusko	Rusko ja Vahto	X			2	
Salo	Salo	Salo, Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurala, Perniö, Pertteli, Suomensjärvi ja Särkisalo	X			10	
Ylöjärvi		Ylöjärvi ja Kuru	X			2	
		Yhteensä	12			43	

Kuntien kiinteistörekisterin pitovastuu ennen ja jälkeen kuntaliitosta

Kiinteistörekisterin pitovastuu kunnissa kuntaliitoksen lähtötilanteessa					
Kunta	Maanmittauslaitos/ koko alue	Kunta/ koko alue	Maanmittauslaitos/AK- alueen ulkopuolella	Kunta/ AK-alue	Huomattavaa
Alajärvi	2		2		
Eura	X	X	X	X	
Jyväskylä	2		1	1	
Kouvola	3		3	3	
Loimaa	3		3	1	Vain Loimaa AK-alueella
Länsi-Turunmaa	4		1	1	
Naantali	3		1	1	
Oulu	1		1	1	Eli entisen Ylikiimingin alueella, myös asemakaava-alueilla, rekisterinpitovastuu on edelleen (toistaiseksi) Maanmittauslaitoksella
Pöytyä	2				
Rusko	X				
Salo	9		1	1	Eli vanha Salo: kunta piti asemakaava-alueella ja sen ulkopuolella MML.
Ylöjärvi	2				

Kiinteistörekisterin pitovastuu kunnassa kuntaliitoksen jälkeen:					
Kunta	Maanmittauslaitos/ koko alue	Kunta/ koko alue	Maanmittauslaitos/AK- alueen ulkopuolella	Kunta/ AK-alue	Huomattavaa
Alajärvi	2		2		
Eura	X	X	X	XX	
Jyväskylä			1	1	
Kouvola			1		Sitovan tonttijaon AK-alueet
Loimaa			1	1	
Länsi-Turunmaa			1	1	
Naantali	3		1	1	
Oulu	1		1	1	
Pöytyä	X				
Rusko	X				
Salo	9		1	1	Kunta pitää edelleen samaa aluetta= vanha Salon keskusta, asemakaava, joka vaatii sitovan tonttijaon. MML pitää muualla, myös ohjeellisen tonttijaon asemakaava-alueella
Ylöjärvi	X				

Tietoja käytetystä kuntarekisterijärjestelmästä ennen ja jälkeen kuntaliitoksen

	Käytössä olleet kuntarekisterijärjestelmät kuntaliitoksen lähtötilanteessa				
Kunta	Facta	XCity	KTJ	Muu	Huomautettavaa
Alajärvi	X		X		
Eura			X (2 kunnassa)		
Jyväskylä	1	1	1		
Kouvola		6			
Loimaa	1				
Länsi-Turunmaa		1	1		
Naantali	1			2	KuntaNet, 1-työasema molemmissa
Oulu		1			
Pöytyä			2		
Rusko			X		
Salo		1			
Ylöjärvi			2	Kuntiainen ja KuntaNet	

	Kuntarekisterijärjestelmä-/järjestelmät kuntaliitoksen jälkeen.				
Kunta	Facta	XCity	KTJ	Muu	Huomautettavaa
Alajärvi	X		X		
Eura			X (2 kunnassa)		
Jyväskylä		1			
Kouvola		6			
Loimaa	1				
Länsi-Turunmaa		1	1		
Naantali	1				
Oulu		1			
Pöytyä			X		
Rusko			X		
Salo		X			
Ylöjärvi				1	KuntaNet

Tietoja koordinaatti- ja korkeusjärjestelmistä

Kunnan koordinaattijärjestelmä ennen kuntaliitosta.					
Kunta	Valtakunnallinen kartasto-koordinaatti-järjestelmä KKJ	Vanha Valtion Järjestelmä VVJ	EUREF-FIN-koordinaatisto	Erilliskoordinaattijärjestelmä	Huomautettavaa
Alajärvi	X				
Eura	X (2 kunnassa)				
Jyväskylä	2			1	
Kouvola	5			1	
Loimaa	3				
Länsi-Turunmaa	4			1	
Naantali	3			1	
Oulu	1			1	
Pöytyä	X				
Rusko	X				
Salo	9			1	Vain Salolla oli oma koordinaatisto
Ylöjärvi	2				

Koordinaattijärjestelmä kuntaliitoksen jälkeen.					
Kunta	Valtakunnallinen kartastokoordinaattijärjestelmä KKJ	Vanha Valtion Järjestelmä VVJ	EUREF-FIN-koordinaatisto	Erilliskoordinaattijärjestelmä	Huomautettavaa
Alajärvi	X				
Eura	X				
Jyväskylä			1		
Kouvola	X		1		
Loimaa					
Länsi-Turunmaa				5	
Naantali	4				
Oulu	1			1	
Pöytyä	X				
Rusko	X				
Salo			1		Me muutettiin euref-fin'iin vasta 15.3.2010; 1.1.2009 – 15.3.2010 elettiin kahdessa koordinaatistossa
Ylöjärvi	X				

Kunnan korkeusjärjestelmä ennen kuntaliitosta.					
Kunta	NN	N43	N60	N2000	Jokin muu paikallinen korkeusjärjestelmä
Alajärvi		X			
Eura			2		
Jyväskylä	2		2		
Kouvola	1	2	3		
Loimaa	1		2		
Länsi-Turunmaa		1	1+4		
Naantali	1		3		
Oulu	1		1		
Pöytyä			2		
Rusko			X		
					Vanhalla Salolla on oma korkeusjärjestelmä ja 9 muulla N60. N2000:een muuttamisesta on puhuttu, mutta koordinaatisto oli tärkeämpi. 2 korkeusjärjestelmää aiheuttaa ongelmia vain vanhalla Halikon ja Salon rajalla, jossa kuntien keskuksat ovat kasvaneet yhteen.
Salo			9		
Ylöjärvi		1	2	1	

Kunnan korkeusjärjestelmä kuntaliituksen jälkeen.					
Kunta	NN	N43	N60	N2000	Jokin muu paikallinen korkeusjärjestelmä
Alajärvi		X			
Eura			X		
Jyväskylä				1	
Kouvola				1	
Loimaa	1		2		
Länsi-Turunmaa		1	1+4		
Naantali	1		3		
Oulu	1		1		
Pöytyä			X		
Rusko			X		
Salo			9		1
Ylöjärvi		1	2	1	

Kartastoa koskevia tietoja

Kuntaliitosalueen kartasto ennen kuntaliitosta				
Kunta	Kantakartta mittakaavassa/ mittakaavoissa	Kaavan pohjakartta mittakaavassa	Maanmittauslaitoksen tuottama peruskartta mittakaavassa	Jokin muu
Alajärvi		X (ei mittakaavatietoja)	X (ei mittakaavatietoja)	
Eura	2000	2000	5000	
Jyväskylä	500, 1000	500, 1000	5000	
Kouvola	500-2000	500-2000		
Loimaa	500	2000	10000	
Länsi-Turunmaa	1000	1000		
Naantali	500,1000,2000	500,1000,2000		Liittyvissä kunnissa oli vain palasia karttaa, joka ei ollut ajantasalla.
Oulu	1000	1000		
Pöytyä		2000		
Rusko		2000		
Salo	1000	500		
Ylöjärvi	2000	2000	10000	

Uuden kunnan kartasto kuntaliitoksen jälkeen				
Kunta	Kantakartta mittakaavassa/ mittakaavoissa	Kaavan pohjakartta mittakaavassa	Maanmittauslaitoksen tuottama peruskartta mittakaavassa	Jokin muu
Alajärvi		X (ei mittakaavatietoja)	X (ei mittakaavatietoja)	
Eura	2000	2000	5000	
Jyväskylä	500	500	5000	
Kouvola	500-2000	500-2000	10000	
Loimaa	500	2000	10000	
Länsi-Turunmaa	1000	1000		
Naantali	500,1000,2000	500,1000,2000		
Oulu	1000	1000		
Pöytyä		2000		
Rusko		2000		
Salo		1000		
Ylöjärvi	2000	2000	10000	

Hyödynnettiinkö Maanmittauslaitoksen kiinteistöjärjestelmästä (KTJ) saatua ajantasaista kiinteistö- ja kiinteistörajatietoa uutta kartta-aineistoa laadittaessa ja miten?			
Kunta	Ei hyödynnetty	Hyödynnettiin	Miten:
Alajärvi		X	Aineistoa tullaan hyödyntämään jatkossa uusien pohjakarttojen teossa. Aineistosta haetaan luotettavat rajamerkit ja näin pystytään vähentämään mitattavien rajamerkkien lukumäärää
Eura		X	Kyllä. Vaikka miten.
Jyväskylä			Jyväskylän maalaiskunnan ja Korpilahden kiinteistöraja elementti otettiin KTJ:stä. KTJ:n aineisto oli yhtenevä kaupungin aineiston kanssa.
			Korpilahden kaava-alueiden kiinteistörajapyykkien sijainnit jouduimme osin mittaamaan uusiksi niiden huonon laadun vuoksi.
			Jyväskylän maalaiskunnan mittaustoimi oli kaava-alueillaan hoitanut kiinteistötoimitusten mittaukset, joten aineisto oli kunnossa.
Kouvola		X	Omassa järjestelmässä on kopio KTJ-rajoista joka päivittyy joka yö ajettavilla paluusanomilla.
Loimaa	X		
Länsi-Turunmaa		X	Kaava-alueen ulkopuolella
Naantali		X	Kyllä, hyödynnettiin. Siitä tehtiin raja-aineisto kantakarttoihin, jota on laadittu liitoksen jälkeen asemakaavoitetuille alueille.
Oulu		X	Kyllä: Ylikiimingin rajamerkit ja rajatieto perustuvat KTJ-aineistoon
Pöytyä	Ei vastausta		
Rusko	Ei vastausta		
Salo		X	Uusia pohjakartta-aineistoja ollaan rajamerkkien osalta verrattu KTJ:n tietoihin ja tarvittaessa käyty vielä maastossa.
Ylöjärvi	X		Uutta karttaa ei ole tehty, mutta olisi hyödynnetty.

Kiinteistörekisterijärjestelmään edellytettävät tunnusmuutokset kuntaliitoksen yhteydessä

Kuinka paljon liitosalueilla oli yhteisiä muutettavia tunnuksia.							
Kunta	Muutettavia kylätunnuksia arviolta noin kpl	Muutettavia kiinteistö-tunnuksia arviolta noin kpl	Muutettavia kaavayksikkö-tunnuksia arviolta noin kpl:	Muutettavia kaupunginosa-numeroita arviolta noin kpl	Muutettavia kadunnimiä yhteensä arviolta noin kpl:	Muutettavia osoite-numeroita arviolta yhteensä noin kpl	Huomattavaa
Alajärvi	5	10	0	0	20	30	
Eura					15		
Jyväskylä	30	18000	0	50	550	5000	
Kouvola	80	78000	8500	11	500	4500	
Loimaa	28			3	40	100	
Länsi-Turunmaa	149	19800	2050	0	110	2600	
Naantali	140	33	0	0	40		teitä, meillä oli periaate, että liittyvät muuttaa nimet pääsääntöisesti
Oulu	16	230	0	0	60		
Pöytyä	24	20	0	3	37	644	
Rusko	155	0	0	1	8	81	
Salo	543	?	0	1	350	?	Muutettujen kiinteistötunnusten määrä ei ole tiedossa, Maanmittauslaitos teki sen. Kaikki muutetut kadunnimet eivät olleet päällekkäisiä; mm. Suomensjärvi ja Kisko nimesivät samassa yhteydessä nimettäviä haaroja. Muutettujen osoitenumeroitten lukumäärä ei ole tiedossa, koska kaikki 10 kuntaa tekivät osoitemuutokset ennen 30.10.2008.
Ylöjärvi	26				70	20	

Oliko liitettävien kuntien alueella käytössä sama osoitenumeroitijärjestelmä vai eri osoitenumeroitijärjestelmä?			
Kunta	Sama	Eri	Huomattavaa
Alajärvi		X	
Eura	X		
Jyväskylä		X	
Kouvola	X		
Loimaa		X	
Länsi-Turunmaa	4	1	Yksi oli erilainen
Naantali	X		
Oulu		X	Parilliset/parittomat järjestys oli eri eikä tähän tehty muutosta.
Pöytyä	Ei vastausta		
Rusko	Ei vastausta		
Salo		X	Eroavaisuus liittyi siihen, miten samasta haarasta annetut numerot oli annettu. Osalla kunnista oli käytössä 233-1, 233-2, 233-3 – järjestelmä, osalla 233a, 233b, 233c ja osalla 233, 235, 237.
Ylöjärvi	X		

Muita kuntaliitokseen liittyviä nimistömuutoksia?		
Kunta	Mitä	Kuinka paljon
Alajärvi	Ei vastausta	
Eura	Ei vastausta	
Jyväskylä	Ei vastausta	
Kouvola	Saarien osoitenimiä	n. 10 kpl
Loimaa	Ei vastausta	
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta	
Naantali	Ei vastausta	
Oulu	Ei vastausta	
Pöytyä	kylän nimen muutoksia	3
Rusko	kylän nimien muutoksia	2
Salo	Kylien nimiä	Maarekisterikylien nimiä muutettiin (n 45 kpl).
Ylöjärvi	Ei vastausta	

Muita tietoja nimistömuutoksiin liittyen

Montako erillistä asemakaavan muutosta kaupunginosien tunnusmuutosten sekä teiden- ja katunimistön muutosten johdosta jouduttiin kuntaliitoksen seurauksena laatimaan, vai perustuivatko kaupunginosien, teiden- ja katunimien muutokset Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukaiseen ilman erillistä asemakaavapäätöstä tehtyyn kaupunginhallituksen päätökseen?					
Kunta	Nimistön-muutos-kaavoja kpl	Tunnus-muutos-kaavoja kpl	Edellä mainittujen yhdistelmiä kpl	Maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukainen kh:n päätös	Huomattavaa
Alajärvi	0	0		0	
Eura	Ei vastausta				
Jyväskylä	0	0	0	0	
Kouvola	6		6		
Loimaa	3				
Länsi-Turunmaa				1	
Naantali	0			3	
Oulu	5	0			
Pöytyä	Ei vastausta				
Rusko	Ei vastausta				
Salo				2	Osoitenumeropäätökset tehtiin 30.10.2008 mennessä ja asemakaavoihin kadunnimet muutettiin MRL 55 §:n mukaisilla päätöksillä keväällä 2009.
Ylöjärvi	Ei vastausta				

Kuka/ketkä vastasivat yhdistyneen kunnan uusien katunimien päättämisestä:				
Kunta	Kunnan oma nimitoimikunta	Kotiseutu-yhdistys	Kaavoittaja	Jos joku muu, niin kuka tai ketkä?
Alajärvi	X			Teiden varsien asukkaat.
Eura			X	
Jyväskylä	X			Seudullinen työryhmä jossa myös muita ympäristökuntia mukana. Lautakunnan päätökset tehtiin ennen MRL:n muutosta.
Kouvola			X	Alueen asukkailla oli mahdollisuus ehdottaa yksimielistä toivetta uudeksi katunimeksi.
Loimaa			X	Kunnanhallitus.
Länsi-Turunmaa				Paraisten mittaustoimisto.
Naantali			X	Homma tehtiin yhteistyössä liittyvien kuntien johtajien kanssa.
Oulu	X			Ylikiimingin kunnanvaltuusto. Uudet katunimet annettiin siis ennen kuntaliitoksen voimaantuloa.

Pöytyä	X			
Rusko	Ei vastausta			
Salo				Kuntaliitokseen liittyen ko päätökset tehtiin 10 kunnassa. Joka kunnassa oli joku ryhmä, joka päätti muutosehdotuksen uudeksi nimeksi. Projektia koordinoitiin työryhmässä, mutta kaikki päätökset tehtiin kunnissa. Kuntien ryhmien "sisällöstä" ei ole tietoa. Tien nimiehdotukset julkaistiin ja asukkaat ja muut asianosaiset saivat vaikuttaa nimiin.
Ylöjärvi			X	

Käytettiinkö nimien muutosprosessissa hyödyksi paikallishistorian tuntemusta ja tästä johdettuja nimiä vai jotain muuta menetelmää?	
Kunta	Mitä?
Alajärvi	Kyllä, paikallisia asukkaita haastateltiin.
Eura	Ei vastausta
Jyväskylää	Asukkaiden laaja kuuleminen ja kuntien omien nimistöviranomaisten yhteistyöllä.
Kouvola	Kyllä
Loimaa	Ei vastausta
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta
Naantali	Johdettiin paikannimistä tyyliin; Kirkkotie => Palvan Kirkkotie tai hyväksikäytettiin talon nimiä.
Oulu	Paikallishistorian tuntemusta.
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Ilmeisesti joissain kunnissa osittain.
Ylöjärvi	Kyllä, tilanimiä yms.

Kuinka pitkään tunnusmuutosten johdosta laadittujen kaavojen käsittelyprosessi kunnassanne keskimäärin kesti?		Tulivatko kaavat lainvoimaisiksi ennen kuin nimenmuutokset vietiin rekisterijärjestelmiin?		
Kunta	Arvioitu aika kuukausina/ muutoskaava	Kyllä	Ei	Muuta
Alajärvi	Ei vastausta			Ei vastausta
Eura	5 kk	X		
Jyväskylää	0	Ei vastausta		
Kouvola	3 kk	X		
Loimaa	5 kk	X		
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta	Ei vastausta		
Naantali	Ei vastausta	Ei vastausta		
Oulu	4	X		
Pöytyä	Ei vastausta	Ei vastausta		
Rusko	Ei vastausta	Ei vastausta		
Salo	Ei vastausta	Ei vastausta		
Ylöjärvi	Ei vastausta	Ei vastausta		

Kuntaliitoksen johdosta kunnan rakennustunnuksiin vaaditut muutokset

Kuntarekisterijärjestelmään liittyvien rakennustunnusten ja rakennustietojen vieminen järjestelmään:	
Oliko yhdistyvissä kunnissa käytössä samanlainen rakennustunnus vai erilainen rakennustunnus?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Samanlainen
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Samanlainen
Kouvola	Samanlainen
Loimaa	samanlainen valtion vrk-tunnus
Länsi-Turunmaa	Samanlainen
Naantali	Samanlainen rakennustunnus, koska molempien järjestelmien toimittaja on sama. Ja Rahu tiedot ladattiin liittyvien kuntien osalta kokonaan VRK:lta vain rakennusluvut konvertoitiin.
Oulu	Samanlaisia tapauksissa, jossa kiinteistötunnukset olivat yhteneviä
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Vanha Salo piti itse rakennus- ja huoneistorekisteriä, muissa 9 kunnassa maanmittauslaitos. Tunnus oli samanlainen.
Ylöjärvi	Samanlainen

Miten tarvittavien tunnusmuutosten organisointi kuntien yhdistymisen yhteydessä toteutettiin?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Sovittiin yhteiset pelisäännöt asiassa, rakennusvalvonta hoiti asian omana työnään
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Tietojärjestelmiin tehtiin tarvittavat muunnokset konversioilla.
Kouvola	Kuntien ja maanmittaustoimiston muodostamassa työryhmässä.
Loimaa	Maanmittaustoimisto teki kylänumero muutokset. Logicia ajoi kuntarekisterijärjestelmään muutetut aineistot.
Länsi-Turunmaa	Parainen hoiti kaikki kunnille kuuluvat työt
Naantali	Ei vastausta
Oulu	MML teki kiinteistötunnusten tunnusmuutoksen
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Maanmittauslaitos muutti kiinteistötunnukset, jonka jälkeen VRK muutti rakennustunnukset.
Ylöjärvi	Logica teki tarvittavat konversiot Kuntiaisen tiedoista KuntaNet:iin

Voitiinko rakennustunnusmuutokset hoitaa keskitetysti kuntarekisterijärjestelmään toteutettavalla konversiolla, ellei niin kuinka työ suoritettiin?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Kyllä voitiin
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Kyllä
Kouvola	Voitiin
Loimaa	Tehtiin konversio
Länsi-Turunmaa	Siirsimme tiedot VRK:n muutoksen jälkeen
Naantali	Ei vastausta
Oulu	Hoidettiin liitosajankohtana tunnuksset uuden kiinteistöjaotuksen mukaisiksi
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Voitiin.
Ylöjärvi	Logica teki tarvittavat konversiot Kuntiaisen tiedoista KuntaNet:iin

Hyödynnettiinkö rakennustietojen lataamisessa kuntarekisterijärjestelmään Väestörekisterikeskuksen ylläpitämiä tietoja, jos niin mitä ja miten?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Ei hyödynnetty
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Pakko oli koska esimerkiksi Korpilahdelta ei ollut muuta aineistoa.
Kouvola	Ei vastausta
Loimaa	Kyllä hyödynnettiin. Logica suoritti ajot.
Länsi-Turunmaa	Kyllä
Naantali	Ei vastausta
Oulu	Ylikiimingin tiedot VRK:lta
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Nimenomaan rakennustiedot otettiin VRK:lta.
Ylöjärvi	Ladattiin Rahun tiedot kunnan järjestelmään

Kuntaliitoksen johdosta omistajatietoihin toteutetut muutokset

Kuntaliitoksen johdosta omistajatietoihin edellytettävät muutokset: Miten kiinteistöjen omistajatiedot päivitettiin kuntarekisterijärjestelmään kuntaliitoksen yhteydessä?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Aineistojen toimittaja (Logica) hoiti päivityksen normaalin päivitysrytmin mukaisesti
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	KTJ:stä
Kouvola	Ajettiin lainhuuorekisteristä uusi perusaineisto
Loimaa	Tilattiin vrk:lta ja ajettiin järjestelmään.
Länsi-Turunmaa	Päivitämme lh-tiedot kerran kuukaudessa
Naantali	Ladattiin liittyvien kuntien omistajatiedot valtion järjestelmistä.
Oulu	Ylikiimingin tiedot MML:n lainhuutotiedoista
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Päivitettiin lainhuuorekisteristä.
Ylöjärvi	Tilattiin KOM aineisto väestörekisterikeskukselta

Miten rakennusten omistajatietojen muutos hoidettiin kunnassanne kuntaliitoksen yhteydessä?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Omistajatiedot eivät muuttuneet, kuin kunnan omistamilla rakennuksilla näiden päivitys tehtiin manuaalisesti, koska rakennuksia oli vain muutama.
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Tietoa ei muutettu konversiossa.
Kouvola	Omistajat eivät muutu?
Loimaa	Tilattiin vrk:lta.
Länsi-Turunmaa	Uudet tiedot
Naantali	Niitä ei ole ylläpidetty meillä mitenkään.
Oulu	Ylikiimingin tiedot VRK:lta
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Siinä aineistossa, joka VRK:lta otettiin, oli myös omistajatieto.
Ylöjärvi	Logica teki tarvittavat konversiot Kuntiaisen tiedoista KuntaNet:iin.

Siirrettiinkö kuntarekisterijärjestelmään kuntaliitoksen yhteydessä tietoja vuokra-alueiden haltijoista ja miten tiedot päivitettiin kuntaliitoksen yhteydessä järjestelmään?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Ei siirretty
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Ne olivat maanomaisuuden hallintajärjestelmässä. Konversio Maalaiskunnan aineistosta tehtiin automaattisesti.
Kouvola	Siirrettiin
Loimaa	Ei
Länsi-Turunmaa	Saaristokunnissa ei ollut vastaavaa rekisteriä. Tiedot on viety liitoksen jälkeen
Naantali	Liittyvissä kunnissa ei ollut ko. tietoja järjestelmässä. Sopimukset naputeltiin käsin meidän systeemeihin ja niitä ei ollut kuin muutama kymmenen.
Oulu	Ei
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Kuntien maanvuokralaiset tallennettiin käsin liittyneiden kuntien tiedoista.
Ylöjärvi	Ei siirretty

Muita kuntaliitoksen kiinteistörekisterinäkökulmaan liittyviä seikkoja, jotka todettiin vasta kuntaliitoksen yhteydessä tai heti sen jälkeen

Mitä muuta olennaista olisi edellä esitettyjen kysymysten lisäksi tullut huomioida kuntaliitokseen liittyen?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Ei vastausta
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Tehty esiselvitys oli riittävän laaja. Siksi suuria yllätyksiä ei ole tullut.
Kouvola	Valmisteluun enemmän aikaa.
Loimaa	Katujen ja teiden nimeämiseen olisi ehkä ollut paikallaan panostaa enemmän.
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta
Naantali	Ei vastausta
Oulu	Ei vastausta
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Kun 8 kunnalla oli rakennuslupien käsittelyyn ohjelma, uskottiin, että niissä oli ylläpidetty lupatietoja rakennuksen valmistumiseen asti. Kaikki kunnat eivät kuitenkaan olleet kirjanneet omaan ohjelmaansa esim. rakennustunnusta. Tämä aiheutti kuntarekisteriin tuplarakennuksia (sama rakennus tuli VRK:lta oikealla tunnuksella ja kunnan ohjelmasta 999-tunnuksella). Lisäksi 1 kunta oli ylläpitänyt rakennuksista ja niiden osoitteista omaa rekisteriä, jonka olemassa olo unohdettiin. Siitä olisi saatu parempilaatuista tietoa kuin VRK:lta. Kaiken kaikkiaan kuntien rakennus- ja huoneistorekisteriaineisto oli huonolaatuista mm. koordinaattien ja osoitteiden osalta. Pikkukunnissa on pelattu ajatuksella ”riittää kun me tiedetään, missä se rakennus on”.
Ylöjärvi	Olisi pitänyt suoraan vaihtaa Facta-rekisterin käyttäjäksi, joka tehtiin vasta vuotta myöhemmin. Konversioista on koitunut ongelmia.

Ovatko kuntaliitoksen aiheuttamat muutostarpeet kunnan kiinteistörekisterin näkökulmasta jo saatettu kaikelta osin päätökseen ja kuntoon?					
Kunta	Kyllä	Ei			
Alajärvi		X			
Eura	Ei vastausta				
Jyväskylä		X			
Kouvola	X				
Loimaa	X				
Länsi-Turunmaa	X				
Naantali		X			
Oulu	X				
Pöytyä	X				
Rusko	X				
Salo	X				
Ylöjärvi		X			

Ellei, niin mitä muutoksia on vielä tekemättä/kesken ja mikä on töiden arvioitu valmistumisajankohta?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Lainhuutorekisteriin pitää tehdä muutokset Lehtimäen kunnan omistamien tilojen siirtymisestä Alajärven kaupungille. Tarkoitus hoitaa asia tulevan talven aikana
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Liitoskunnissa ei oltu juurikaan mitattu katuja tai yleisiä alueita. Sitä työtä riittää vuosikausiksi.
Kouvola	Ei vastausta
Loimaa	Ei vastausta
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta
Naantali	Konversiossa tulleita järjestelmätoimittajan mokia ja virheitä pulpahtelee edelleen esiin ja luulen, ettei ne tule koskaan aukottomasti kuntoon.
Oulu	Ei vastausta
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Rakennus- ja huoneistorekisterin osalta tarkastus- ja korjailutyö jatkuu vielä pitkään.
Ylöjärvi	Aineiston perusparannus on vasta suunnittelu vaiheessa.

Miten arvoisitte kuntaliitokseen liittyvien kiinteistörekisteriä koskevien toimenpiteiden onnistuneen kunnassanne?		
Arvosana asteikolla 1-5, joista 5 vastaa parasta		
Kunta	Arvosana	Perustelu:
Alajärvi	3	
Eura	4	
Jyväskylä	5	
Kouvola	4	
Loimaa	3	
Länsi-Turunmaa	5	
Naantali	4	
Oulu	4	
Pöytyä	5	
Rusko	5	
Salo	5	Pelkkää kiinteistörekisteriä ajatellen kaikki meni nappiin, koska Maanmittauslaitos hoiti homman hyvin.
Ylöjärvi	3	

Mikä oli suurin ja haastavin tekijä kuntaliitoksen toteutuksen suhteen ja kuinka hyvin vastaan tulevia tilanteita pystyttiin ennakoimaan?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Teknisen puolen osalta voisin sanoa kuntien erilaiset toimintatavat. Tilannetta ei osattu ennakoida ja se johti moniin ongelmiin.
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Maanmittauslaitoksen koordinaattineisto asemakaava-alueilla epäluotettavaa. Aiheuttaa nyt tonttijakoja laadittaessa paljon lisätöitä. Tonttijakojen laadintatarve yhdistyneillä alueilla oli alussa suuri. Onneksi resursseja saatiin kuntien yhdistymisen myötä.
Kouvola	Erilaiset toimintakulttuurit ja -tavat eri kunnissa ennen yhdistymistä.
Loimaa	Pohjakartan ajantasaisuus. Katunimimuutokset eivät onnistuneet kerralla kaikin osin.
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta
Naantali	Meillä tuli valitettava vastuuhenkilöiden vaje/muutos keväällä 2008 josta seurasi muutaman kuukauden tyhjäkäynti. Tämän jälkeen oli todella stressaavaa ottaa koppi hommista väliaikaisen vastuullisena.
Oulu	Ei vastausta
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Osoitemuutokset. Koska ne tehtiin kaikki etukäteen, ne pystyttiin ennakoimaan todella hyvin.
Ylöjärvi	Aineiston konvertointi ja tietojen vastaavuus/oikeellisuus oli ja on ongelma, jota ei pystytty ennakoimaan.

Oliko kuntayhteistyö yhdistyvien kuntien välillä hankkeen toteutusvaiheessa sujuvaa?

Arvosana asteikolla 1-5, joista 5 vastaa parasta

Kunta	Arvosana	Perustelu:
Alajärvi	1	
Eura	Ei vastausta	
Jyväskylä	5	
Kouvola	4	
Loimaa	2	
Länsi-Turunmaa	4	Parainen teki kaiken...)
Naantali	2	
Oulu	Ei vastausta	
Pöytyä	Ei vastausta	
Rusko	Ei vastausta	
Salo	2,5	Pienet kunnat kaatoivat ison osan työstä vanhaan Saloon; Joko ennen 1.1.2009 tai sen jälkeen.
Ylöjärvi	4	

Oliko kuntaliitokseen liittyvässä valmistelussa riittävästi huomioitu myös kuntaliitoksen toteuttamiseen liittyvät tekijät kiinteistötekniikan ja kiinteistörekisterijärjestelmän osalta, vai olisiko tätä varten vaadittu enemmän perehtyneisyyttä ja aikaa?	
Kunta	Vastaus:
Alajärvi	Ei otettu mitenkään huomioon. Olisi voitu kysyä myös teknisen puolen kommentit kuntaliitokseen.
Eura	Ei vastausta
Jyväskylä	Hyvin meni. Koko kuntaliitos oli hyvin suunniteltu ja toteutettu.
Kouvola	Enemmän aikaa mutta asiassa onnistuttiin melko hyvin.
Loimaa	Meni ihan hyvin.
Länsi-Turunmaa	Ei vastausta
Naantali	Se puoli oli oikeastaan helpoin osa, koska vastualueet säilyivät ennallaan.
Oulu	Varsinaista kiinteistörekisterien yhdistämistä ei tehty (kunta/MML jaottelu edelleen olemassa).
Pöytyä	Ei vastausta
Rusko	Ei vastausta
Salo	Oli huomioitu; tosin tämä liitoshan oli helppo, kun vain 1 kunta oli kiinteistörekisterinpitäjä.
Ylöjärvi	Ei vastausta

Oliko kuntaliitokseen liittyvistä kiinteistörekisteriin vaadittavista muutoksista ja niiden toteuttamisesta laadittu selkeää yhtenäistä projektisuunnitelmaa?			
Kunta	Kyllä	Ei	Perustelu:
Alajärvi		X	
Eura	Ei vastausta		
Jyväskylä		X	
Kouvola	X		
Loimaa	X		
Länsi-Turunmaa		X	
Naantali		X	ei kirjallisesti, asiat sovittiin mittalaitoksen kanssa ja heidän aikatauluissa, koska oli paljon kuntaliitoksia
Oulu	Ei vastausta		
Pöytyä	X		
Rusko	X		
Salo	X		Epäilemättä Maanmittauslaitoksella oli.
Ylöjärvi	X		

Kuinka pitkään kuntaliitoksesta aiheutuvien kiinteistörekisteriin liittyvien muutosten läpivienti kunnassa kaikkiaan kesti?		
Arvioitu aika yhteensä kuukausina		
Kunta	Aika kk	Huomattavaa
Alajärvi	6	
Eura	Ei vastausta	
Jyväskylä	6	
Kouvola	12	
Loimaa	3	
Länsi-Turunmaa	12	
Naantali	8	Ja meillä on ollut sen jälkeen tämän vuoden alussa osakuntaliitos, joka kiinteistötekniisesti ei aiheuttanut sekään muutoksia vastuualueisiin. Siinä oli haastavinta muiden tietojen saaminen järjestelmiin, kun vain osa kunnasta liittyi. Ja tämä alue oli mukana 2009 alun kuntaliitoksissa ja asiat sielläkin hiukan vaiheessa.
Oulu	Ei vastausta	
Pöytyä	0,75	
Rusko	0,75	
Salo	2,5	Kiinteistörekisteri oli kiinni 15.10.2008 – 31.12.2008.
Ylöjärvi	Ei vastausta	

Vantaan kaupunki paikkatietoaineiston käyttöluupa

Maankäyttö ja ympäristö Nro 5 / 2011

Mittausosasto 31.10.2011

HAKEMUS Luvanhakija, lähiosoite, Y-tunnus

Pirjo-Liina Koivusaari

Helsingin kaupunkimittausosasto

Viipurinkatu 2, 00530 HELSINKI

Aineisto, karttatyyppi, mittakaava, alue, koko km x km, värien lukumäärä

Excel -taulukkomuodossa Vantaan alueen kaikki:

- 1. voimassa olevat kaavayksiköt**
- 2. voimassa olevat kiinteistöt**
- 3. voimassa olevat rakennustunnukset**

Käyttötarkoitus

YAMK-koulutukseen liittyvä päättötyö Metropolia Ammattikorkeakoulussa Maanmittaustekniikan suuntautumislinjalla. Aihe: Helsingin ja Vantaan kaupunkien mahdollisen yhdistymisen vaikutuksista kuntien kiinteistötekniikkaan, erityisesti kiinteistörekisteriin.

Painosmäärä, julkaisuajankohta, käyttäjämäärä, käyttöoikeusaika

Muutamia nidottuja kappaleita 2012

Jakelu, julkaisun hinta

Opinnäytetyö

Muita tietoja

Henkilötyöstä tietojen muokkaamisessa ja irroittamisesta saatetaan veloittaa, jos työmäärä on merkittävä.

Hakemuksen päiväys, yhteyshenkilö, puhelin

11.10.2011, Pirjo-Liina Koivusaari, pirjo-liina.leimio@elisanet.fi, puh. 044-0979 661

KÄSITTELY Käyttökorvaus 0,- EUR + alv. 23 %

(korvauserusteet kaupunkisuunnittelulautakunta 8.11.2010 § 24)

LUPAEHDOT 1. Lupa koskee aineiston julkaisemista ja käyttöä hakemuksessa määritellyllä tavalla, aineiston edelleenluovutus on kielletty.

2. Korvauksena aineiston käyttöoikeudesta hakija maksaa ylempänä mainitun käyttökorvauksen, jonka mittausosasto veloittaa erikseen lähetettävällä laskulla.

3. Lisäksi voidaan veloittaa aineiston irrotus- ja ajantasaistuskustannukset.

4. Julkaistavaan aineistoon tulee sisältyä tekijänoikeuden ja julkaisuluvan osoittavat merkinnät esim. muodossa: □ Copyright Vantaan kaupungin mittausosasto 2011.

5. Luvan saaja tuhoaa aineiston julkaisun valmistuttua.

6. Luvan saaja lähettää ilman korvausta mittausosastolle (os. Kielotie 28, 01300 VANTAA) yhden kappaleen valmistamaansa julkaisua heti sen valmistuttua.

PÄÄTÖS Myönnän käyttöluvan ylempänä mainituin ehdoin.

Vantaalla 31.10.2011 Pekka Tervonen, kaupungingeodeetti

SeutuCD -käyttöoikeuslupa

SEUTUCD-KÄYTTÖOIKEUSLOMAKE
KUNTAKÄYTTÖÖN

HSY täyttää	
Tuote: SeutuCD	11
Käsittelijä, pvm	SEA 8.12.2011

Tällä käyttöoikeuslomakkeella haetaan SeutuCD:n käyttöoikeutta pääkaupunkiseudun kaupunkien, HSY:n sekä Uudenmaan liiton työ- ja virkatehtäviin.

SEUTUCD:N LUOVUTUSEHDOT

Käyttöoikeus on henkilökohtainen, eikä aineistoa saa jälleluovuttaa. Aineistot luovutetaan allekirjoitusta vastaan sisällöltään ja laadultaan siinä tilassa kuin ne niitä ylläpitämässä järjestelmissä ovat toimintakellalla olleet. HSY tai kunnat eivät vastaa tietojen virheellisyydestä tai puutteellisyydestä tietojen käyttäjälle mahdollisesti aiheutuvasta vahingosta.

Tietoja käsiteltäessä on noudatettava tietosuojalainsäädäntöä. Tietoja ei saa julkaista henkilö-, yritys- tai RAMAVA-tietojen osalta yksilöivässä muodossa. Osa-alue tietoja ei saa julkistaa niiltä osa-alueilta, joilla asuu alle 100 henkilöä, käy työssä alle 100 henkilöä tai asuu alle 100 asuntokuntaa / perhettä. Julkistetuksessa pelkkiä rakennus- tai asuntotietoja alueella on oitava vähintään 10 rakennusta tai asuntoa. Käytettävissä aineistoja julkaisuissa on lähde aina mainittava ja kartta-aineistoille haettava erillinen julkaisulupa kartantuottajalta. Mikäli tietokokoelman käyttöoikeuden haltija vaihtaa tehtäviä, on hänen ilmoitettava siitä HSY:lle. Aineiston käyttötarpeen päätyttyä aineisto tulee poistaa käytöstä ja palauttaa HSY:lle.

Monella kaupungin hallintokunnalla SeutuCD on kopioitu yhteiselle verkkolevyllä. Jos et tiedä oman hallintokuntasi tilannetta tai palvelinyhdyshenkilöä, ota yhteyttä HSY:hyn (puh. 045 657 88 50).

RASTITA KÄYTTÖTAPA:

Käytän SeutuCD-aineistoja yhteiseltä verkkolevyllä (palvelinkäyttäjä).

Käyttöoikeuslomakkeen saavuttua HSY:lle HSY ottaa yhteyttä ko. hallintokunnan palvelinyhdyshenkilöön, joka avaa allekirjoittajalle oikeuden SeutuCD-aineistoihin. Palvelinkäyttäjän käyttöoikeus on jatkuva. Hallintokuntani palvelinyhdyshenkilön nimi: _____

Käytän SeutuCD-aineistoja CD-levyillä.

Tarvitsen tietokokoelman käyttöoikeutta omilta CD-levyiltä, sillä hallintokunnassani ei ole palvelinkäyttömahdollisuutta tai tarvitsen aineistoja esimerkiksi omalle kannettavalla tietokoneelleni.

AINEISTOTARVE: Koko SeutuCD SeutuCD - Rekisterit SeutuCD - Kartat

Palvelinyhdyshenkilön käyttölupa

Palvelinyhdyshenkilö kopioi tietokokoelman kaupungin sisäisessä käytössä olevalle palvelimelle ja toimittaa omalta osaltaan allekirjoitetun lomakkeen HSY:lle. Samalla hänen tulee toimittaa erillinen kuvaus siitä ympäristöstä, jossa SeutuCD:n aineistoja käytetään sekä selvitys siitä, miten käyttöoikeudet hallitaan. Palvelinyhdyshenkilö vastaa siitä, että vain käyttöoikeuslomakkeen HSY:lle toimittaneilla henkilöillä on käyttöoikeus aineistoihin.

Käyttöoikeuden hakija vastaa kuitauksellaan em. käyttöoikeusehtojen noudattamisesta.

Niira Liina Koivusaari, Insinööri / paoppäällikkö Niira-Liina Koivusaari
 Nimi ja tehtävä Sähköpostiosoite Rel.f.
Helsingin kaupunki, Kiinteistövirasto, Kaupunkimittausosasto /
Kiinteistörekisteriosasto, (Uusipurinkatu 2), PL 2205, 00099 Helsingin
kaupunki

Postiosoite (sisältaen tiedot osastosta/yksiköstä)

32. 10. 2011 Niira-Liina Koivusaari

Paiväys ja allekirjoitus

Alkuperäinen lomake palautetaan täytettynä HSY:lle. Tiedustelut: puh. (045) 657 8850